

Büttner, Sigismund, / Dandrimont, German / Dandrimont, Bonaventura

Scientia media in triplici sensu vindicata

Friburgum Brisgoviae [1719]

Diss. 192

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10839916-5

VD18 14868601-001

Dips. 192.

Theol.

SCIENTIA
MEDIA
IN
TRIPLICI SENSU
VINDICATA

A
P. SIGISMUNDO BÜTTNER,
ORDIN. FF. EREM. S. P. AUGUSTINI
Ss. THEOLOGIÆ LECTORE
ORDINARIO,

AC
IN ECCLESIA PP. AUGUSTI-
NIANORUM FRIBURGI BRISGOIÆ AD
S. ERHARDUM CUM PARERGISEX
PRIMÂ PARTE THEOLOGIÆ AUGUSTINIANO-
THOMISTICÆ EXCERPTIS PUBLICO SAPIEN-
TÛM JUDICIO EXPOSITA
AC PROPUGNATA,

à
REL. FF. GERMANO DANDRIMONT,
ET BONAVENTURA DANDRIMONT
EJUSDEM ORDINIS AC VOTI Ss. THEOLO-
GIÆ AUDITORIBUS.

Die 25. Augusti Anno MDCCXIX.

FRIBURGI BRISGOIÆ,
Typis Joannis Jacobi Handler Typogr.

**Bayerische
Staatsbibliothek
München**

PRÆNOBILI-

BUS, STRENUIS, NOBILIBUS,

AMPLISSIMIS, CLARISSIMIS, CONSUL-

tissimis, multoque Rerum Usu præstantissimis inclytæ

A. A. Civitatis Friburgensis Brisgojæ.

MAGISTRATUI & SENATUI.

D. Joãni Christo-

phoro Rieher.

D. Carolo Hen-

rico Hornus.

D. Francisco An-

tonio Beyer *de*

Buecholz S.C.M.

Comiti Palatino. Reverend. &

Celsiss. S.R. J. Principis & Episc.

Constant. per Brisg. Præfecto.

TRIUM - VIRIS.

D. Francisco Ferdinando Mayer
de Fahnenberg J. U. D. Civitatis Syndico.

D. Francisco Petro Richart de
*VVolfurt J. U. D. Archigram-
matheo.*

D. Philippo Jacobo Spindler.

D. Josepho Wildt.

D. Francisco Josepho Hildebrand
J. V. C.

D. Casparo Brenzinger.

D. Joanni Christophoro Schaal.

D. Francisco Jacobo Mang.

D. Petro Josepho Fattet. *J. V. Li-
centiato.*

D. Francisco Josepho Sigl. *Medic;
Candidato.*

DD. Senatoribus

Cæterisque Assessoribus Dominis

Patronis & Mæcenatibus

Gratiosis.

DEDICATIO.

Multarum præro-
gativarum, nec
uno tantum di-
gnam præconio
arborem pensitavero, quæ Regi
quondam Babylonis per som-
nium visa, non superbum
modo ipsis syderibus verticem
inseruit, sed &, ne fatuo in cas-
sum flore sterilis, intuentium
oculos inani solum virore lude-
ret, in multiplices fæcunda fru-
ctus suo pondere inclines ra-
mos in terram non sponte de-
duxit. Speciosa arbor! at lu-
dentis Morphei evanida fabu-
la,

DEDICATIO.

la, & sopitorum sensuum inane
ludibrium. Veriorem in vo-
bis tantarum prærogativarum
arborem veneramur Grat. D. D.
qui non excelsas solum gloriæ
frondes, ipsis propè astris pro-
pinquas erigitis, verum & ne
patria tellus sub arboris tam
speciosæ umbris solo felicitatis
nomine glorietur, in uberes
non minus, quam dulcissimos
fæcundi fructus pullulatis; hos
in vobis uberes eosque multi-
plices suspicimus, quia patriæ
& ubere & multiplici virtute &
præestis, & prodestis: sunt
hi fructus sapientiæ vestræ,
quod tranquillâ inter se con-
cordiâ foveatur legibus vestris
suffulta respublica. Sunt fru-
ctus

DEDICATIO.

Etus providentiæ, quod ceu bifrontes Jani alterà in præsentia versâ, alterâ non aversâ à futuris facie utroque oculo communi bono vigilantissimè intendatis. Sunt fructus justitiæ, quod pupillorum causa suæ in vobis æquitatis inveniat patrocinium; sunt fructus clementiæ, quod miserorum necessitas suæ in vobis afflictionis solatium reperiat; sunt fructus munificentiae, quod amplissimis stipendiis & publica lycæa foveantur, & privatae Cathedralæ fulcian- tur: & ut per brevi laudum vestrarum omnia complectar epitome, vestri ipsorum honoris fructus sunt, quod suppare astra Cæsareis

DEDICATIO.

faces Friburgico è cœlo fulgea-
tis, non uno post ipsum solem
virtutum radio illustres. Spe-
ciosi fructus, non nisi stemma-
te speciosò digni, quos nec pen-
files facile horti, nec Hesper-
idum viridantia perpetuò tem-
pe vel aureis etiam pomis æ-
mulentur. Laudatissimæ ar-
boris laudatissimi fructus. At
ne vel ipsa ejusdem folia super
pretiosam adeo stirpem vi-
deantur otiosa, subfrigidam il-
la fessis artubus umbram è viri-
di fronde liberaliter infundunt.
Est hoc, quod à vobis humil-
limè flagitat Scholasticos inter
pulveres fatigata, & annuo pro-
pe labore lassata Theosophia
nostra Grat. D. D. susce-
xit

DEDICATIO.

xit hæc in vobis arborem illam
magnam & fortem, cujus de-
liciosi fructus & manum tra-
hunt, & viridis umbra suavis-
simè ad quietem invitat. Pa-
timini igitur Grat. D.D. ut Theo-
sophia hæc nostra, quæ lacteos
primò succos ex arbore tam spe-
ciosa infans suxit, eisque nutri-
ta in primævam hanc usque
lanuginem adolevit, nunc ma-
turiorem capax, manum ipsam
infæcundas adeo frondes attol-
lat, aut manum si tollere nefas,
suorum certe sudorum sub viri-
di foliorum tam large in umb-
rantium tegmine refrigerium
expectet; dicam, quam in ipsis
sui primordiis multiplici gra-
tiarum vestrarum lacte potastis,

DEDICATIO.

nunc adultiori sinum gratiæ indulgeatis, in quo suorum illa laborum ceu sub viridi arboris tam speciosæ umbrâ sudores abstergat.

Fontem sua vena coronat, sed & arborem honorant, quot quot ad æstivos languidi soles opacis ejusdem in umbrati frondibus amænas umbras & otia captant. Sub vestris auspiciis Grat. D. D. Theologicam arenam ingressis non uno cum hoste præliandum erat, ast ubi post bella quies, nisi vos eam è tam sublimi fronde nobis indulseritis? ad vos igitur anhelat, ad vos suspirat Theosophia hæc nostra, & ut Scholasticos inter sudores exercitata non nisi quietis asylum implo-
rat,

DEDICATIO.

rat, ita in sinu eam vestro velut
sub arboris & magnæ & fortis
magnâ pariter & forti umbrâ
adversus Zoilorum & Maligno-
rum turbationes sibi pollicetur,
perpetuâ arborem veneratione
honoratura, quæ dulce post
bella otium anhelanti suam in
umbrâ quietem non invide-
bit.

*Ita vovent & animum exoptant
obstrictissimi & devotissimi
servi*

PRÆSES CUM DEFEND.

APPROBATIO THEOLOGICA.

PRæsentium vindiciarum Author, dum scientiam mediam in triplici sensu acceptam vindicare eventu perquam prospero laborat, triplicem laudem (quæ tanquam funiculus triplex difficilè rumpetur) sibi vindicat: ab omni etenim censurâ abstinet, ac solius veritatis indagandæ studio in medium proferre cernitur fundamenta cujuslibet sententiæ, Dein nihil repugnans veræ fidei; ac bonorum morum legibus proponit, denique sententiam, in quam magis inclinare conspicitur, autoritate ac rationibus corroborat. Opus igitur dignum censeo esse, quod lucem publicam aspiciat, ut Authoris in propugnandis suis sententiis dexteritas, & in refutandis aliorum moderatio litterato orbi illucescant.

ANTONINUS HEISLINGER,
Soc. Jes. Theologiæ Moralis
Professor Ordinarius & pro
tempore Sacræ Facultatis De-
canus.

O D E
GRATULANTIUM CON-
FRATRUM.

I.

Sic est: Labori consequa gloria est,
Et eruditis Laurea frontibus
Sudore quæ multo rigata,
Sæpè sacram viret in coronam.

II.

Non prima vestris parta laboribus
Hæc docta Laurus Theosophi, stetit
Invieta jam semel profano
(Quantus honos) sophia in lycæo

III.

III.

Natura fratres junxit, at igneo
Plus unit æstro summa scientiæ,
Sacrae cupido, quosque eodem
Progenitrix ab ovo

IV.

Ceu Læda quondam Castora cum suo
Polluce fratrem) comparilis tenet
Amor sciendi, æqualis ambos
Æstrus, idem studiumque stringit

V.

At non supremis meta laboribus
Suprema. Standum est, ultima perficit
Qui prima cæpit, quando pulchris
Mens inhiat generosa cæptis.

VI.

Steriftis inter bella Theosophum
Sacrationis pignora Pallados,
Nil tela, nil hostem tementes,
Nil strepero pavidum tumultu.

VII.

Nil quæstionum terruit ardua
Altissimarum vos series, nihil

Divinitatis vos abyſſus,
Quodve fides gremio fovebat.

VIII.

I, perge fratrum nobile par, tuis
I, perge, cæptis obſequa gloria
Parat perennantes triumphos
Perpetuâ redimire lauro

IX.

Parata frontem. Sed tibi laurea
Sacrationis DVX ſapientiæ
Quæ cedit? æternos honores
Fama tibi recinet per orbem.

X.

In ſole pullos ſin aquilæ probant,
Tuis ſub alis hi ſapientiæ
Divinioris irretorto
Lumen avent oculo tueri.

XI.

Non eſt columbarum edere martios
E ventre partus: magna aquila eſt, cui
Non degener natus parenti
Conſimili renitebit ore.

XII.

Sunt sola magni munera Cynthii
 Superbientis Lumina Cynthiæ;
 SIGMVNDE, de te, quid quid hujus
 Lucis habent, sibi mutuantur.

Ho C_a MICLI_t I_æ fæ DV_s

pon V_{nt} Fratr Ib V_s

Confratres Theol. Augustin.
 in Conventu Friburgensi ad
 S. Erhardum.

DISSERTATIO

PRODROMA.

VT primùm abominanda illa hæreticorum capita Lutherus & Calvinus ex infernali illâ hydrâ infauſto ſatis partu , fuere in lucem edita , rediẽre denuò inveteratæ illæ , quamvis indefeſſo Sanctorum Patrum labore , ac erudito doctiorum aſtu jam jam ſopitæ , & ſepultæ hæreſum lues , quibus elapſis Hipponenſis gratiæ Phœbi infauſtis temporibus execrandi illi infernalis Draconis abortus Adrumetini Monachi , alijsque hujus nefandæ conditionis ſocij , inveteratæ illa , apertâ etiam ſupremi Numinis irâ vindicata , Simonis Magi commenta veritati catholicæ non tam injurioſa quàm inimica iterato ſed irritò niſu excitantes , nec non Pelagiani & Semipelagiani impia Baſilidis , hæretica Valentinij , & à vaticano fulmine diu jam exuſta

A

aſſerta

asserta Marcionis viperatâ sanè commenda-
 datione inter fidelem Christo gregem
 iterum atque iterum spargentes, Rem-
 publicam Christianam non tam intertur-
 bare, quàm imperturbatâ quâ fruebatur
 pace penitus destituere moliebantur; ac
 sicut omnipotentissimus & sapientissimus
 ille universi hujus gubernator semper
 abhorruit à superfluis, ita nunquam de-
 fuit in necessarijs; proin ne perdilecta
 ejusdem sponsa Ecclesia supra firmissi-
 mam Petram fundata, pertimescendam,
 & jam jam minitabundam subiret rui-
 nam, prudentissimè eidem semper pro-
 vidit de sanctissimis æquè ac generosissi-
 mis sacrați belli ducibus, quibus infan-
 da hæresum monstra debellarentur, &
 ad spatium mille Leucarum profligaren-
 tur. Et primis quidem sæculis com-
 munivit Ecclesiam fortissimo illo gratiæ
 propugnaculo S. P. N. Augustino; hujus
 enim viri luctâ, si S. Prospero ejus fidis-
 simo in profligandis hæresibus commi-
 litoni, ac nostri Eremitici ordinis ful-
 gentissimo jubarî fides, viginti & amplius
 annis acies catholica contra gratiæ ini-
 micos bellavit & vicit; & quid dicam
 viginti annis? si mille dixero, ne dum
 satis erit, dum Pelagianis contractis, Se-
 mi-

mipelagianis devictis , Prædestinarianis
 subjugatis , Calvinistas etiam & Luthe-
 ranos , ac quot quot gratiæ divinæ bel-
 lum indixere suis scriptis irrefragabilibus
 penitus debellavit , & confudit , & usq;
 in præsentem diem confundit, atque de-
 bellat. Ut ita rectè Cassiodorus lib. de
 Divinis Lect. c. 2. eum *debellatorem hereti-
 corum & famosorum palmam certaminum pa-
 lam proclamare erubuerit minimè.* Nec
 minores succedentibus annorum lustris
 invenit auxiliares suppetias orthodoxa
 veritas ab alijs non tam sapientiâ quàm
 sanctitate viris celeberrimis , quos om-
 nes si hinc subnecterem infinitus forem.
 Enituit autem inter alios elapsis duobus
 abhinc sæculis , quibus Porcus ille Isle-
 bianus , & Noviodunensis ex Picardiâ
 Aper Ecclesiam sanctam Dei devastare ,
 ac susque deque invertere impio attentâ-
 runt ausu , celeberrima & inclyta S. Ig-
 natij Societas , *de quâ* (ut canit Ecclesia
 in festo S. Ignatij ad diem 31. Julij) *con-
 stans omnium fuit sensus etiam pontificio con-
 firmatus oraculo , quod Deus , sicut alios alijs
 temporibus Sanctos Viros , ita Luthero ejus-
 demque temporis hæreticis Ignatium & institu-
 tam ab eo Societatem objecerit.* Rei eventus
 veritatem comprobavit oraculi ; dum

generosi ex hac sacrâ militiâ duces tam voce quàm calamo omne periculum à nefarijs illis hostibus Ecclesiæ imminens virili & constanti conatu averterunt. Sed quo tandem medio id effectum ibant? videbat docta illorum astutia alios ex perfidis istis Ecclesiæ hostium castris neglectis gratiæ viribus nimium voluntati creatæ, alios repudiatâ voluntatis creatæ activitate nimium insuperabili gratiæ efficaciam tribuere, hinc recolentes illud: *mediâ tutissimus ibis*, placitum de scientiâ mediâ, quâ activitatem liberi arbitrii cum efficaciam gratiæ amicaliter componi posse scholasticæ posteritati commendabant, produxerunt in medium. Sed, ut fert tritum antiquorum proloquium, *non placent cuique, quæ proprio quandoque sunt placita genio*, hinc, alij ex alijs congregationibus omni laude & præconio celebratissimis prodiere Doctores famosissimi, qui relicto suis in laudibus ac probabilitate hoc de scientiâ mediâ placito, aliâ viâ præfatam hostilem Ecclesiæ invasionem dissipandam & conterendam censuere, quod opitulante divino Numine pari facilitate & felicitate sunt assecuti. Sed quid ex diversâ hac in sacris castris militandi norma

mâ fuit consecutaneum? una pars alterâ gloriæ avidior, una suum majori quàm alterius petens probabilitatis apparentiâ decorare placitum, illud non tantum è cathedris & paræcijs scholasticis pro- scribere, verùm etiam, quod dicere pu- det, varijs censuris afficere, calumnijs deturpare, convitijs laceffere non eru- buit. At ut toti orbi Scholastico fiat palam quanta hisce suis probabilitatibus innixis placitis irrogetur injuria, eadem in decursu hujus opusculi breviter ab in- juriosis calumnijs & censuris ijsdem fal- sò impositis vindicabimus, adjectâ cu- juscunque probabilitate intrinsecâ. Di- videmus autem illud in tres partes, in primâ scientiam mediam in sensu recen- tiorum, in secundâ eandem in systema- te Scotistarum, in tertiâ illam jux- ta mentem Thomistarum ventilabimus.

Quare sit.

PARS I.

De Scientia media ut præcedit omnem efficacem Voluntatis Divinæ determinationem.

THEOREMA I.

Sitne Scientia hæc de novitate suspecta ?

EX solo etiam novitatis titulo hanc scientiam à doctis Doctorum pulpitis arcendam plurimi in sacris litteris peritissimi existimârunt; nec immerito, commendatur enim hæc ad præcipuum gratiæ efficacis mysterium æquè abstrusum ac profundum explicandum ut medium præsentissimum, ac proinde, si priscis illis temporibus gratia, quam illibata Ecclesiæ doctrina tueretur, gloriosam semper victoriam cecinit absque hac ignotâ scientiâ mediâ, nonnisi novitatis commentum, particularisque Judicii proprio amore irretiti partus abortivus scholasticæ concertationi dignatur commendari.

Sed

Sed procul absit, hanc tam præclaram de futuris conditionatis scientiam novitate quadam reddere suspectam, etenim in primis nascentis Theologiæ incunabulis illam fuisse exortam, & ad nostra usque tempora à viris doctrinâ & sapientiâ celeberrimis enutritam, ac per eruditissimos eosque varios commentarios dilucidatam lippis notum est atque tonsoribus. Peregrinum sanè & inscium S. P. Aug. scriptorum se se probaret, qui defendere præsumeret hujus doctrinæ rivulos ex fonte novæ inventionis fuisse derivatos. Redeamus paulisper ad sæcula magni illius gratiæ Oraculi, Ecclesiæ Hipponensis Antistitis, redeamus, inquam ad victricia hujus S. Doctoris cum infensissimis illis gratiæ cavillatoribus certamina, & primo extemplò obtutui summa ejusdem & substantia nobis objicietur in ipsis Pelagianis & Semipelagianis; testem habemus in ipso horum malleo fortissimo, qui Epist. 105. ad Sixtum ita scribit: *mirum est, cum his coarctantur angustiis, in quanta se abrupta precipitent metuentes retia veritatis; ideo inquiunt nondum natorum alium oderat scilicet Esau & Iacob diligebat, qui futura opera prævidebat, & ex ipsorum operibus, Deum habere odium & misericordiam.*

Postea eadem Epist. eos scil. Pelagianos ita loquentes inducit : *Deus eos quos hinc aufert , prævidit quemadmodum victurus esset , si viveret ; & ideo quem nequiter novit esse victurum , sine baptismo facit & mori , sic in eo puniens opera mala , non quæ facit , sed quæ facturus fuit.* En scientiam mediam in hoc Pelagi- & Semipelagianistico Systemate quoad substantiam ad amussim depictam & delineatam ! in quo præfati heterodoxi ingenue fatentur. Futura conditionata in earum veritate objectiva ante propositum divinæ voluntatis ab omniscio divini Numinis oculo infallibiliter dignosci ; fundamento desumpto ex illo primo infausto Fausti Regiensis Semipelagianorum Principis principio lib. 2. de grat. & lib. arbit. c. 7. iisdem commendato : *nisi præscientia exploraverit , prædestinatio nihil decernit.*

Verùm reponis Molinam in suâ concord. ad. q. 23. a. 4. & 5. Fonseca. 46. metaph. sect. 8. & alios , qui sibi præclarissimi hujus doctrinæ systematis primam adinventionem omni titulo debitam decantant. Sed , quid inde ? an propterea verba Molinæ , effata Fonseca , dicta aliorum erunt divina velut oracula , quibus falsum subesse nequit ? dicant illi

illi pro ut libuerit. Stat in contrarium noster P. M. Corneius in tract. de scientiâ attestans hanc fuisse sententiam Abulensis non tam antiquitate quàm sapientiâ celeberrimi, in contrarium stat Doctor ille Eximius è Societate Jesu Suarez doctrinæ hujus commentator præclarissimus, qui hanc ut antiquissimam ét è visceribus Augustinianis erutam totis viribus contendit. Stant in contrarium omnes quotquot post Molinam extitère, existuntque celebratissimi famosi hujus de scientiâ mediâ asserti defensores, qui, quot sacros è scripturâ textus eruant, quot antiquorum SS. PP. præsertim nostri Augustini testimonia conglomerent, ut suam ubique canonizatam de futurorum conditionatorum cognitione sententiam firment & stabiliant, cuivis vel parum in eorundem eruditis libris versato est in aperto. Minus igitur providè ac cautè præfati D. D. se se primos hujus doctrinæ inventores commendaverunt paræcijs scholasticis; quamvis clariorem ejusdem dilucidationem, fusiores explanationem, dilucidiores deductionem nemo sit qui iisdem invidet.

THEOREMA II.

Sitne Scientia media falsitatis arguenda?

Vix Scientia hæc denuò ex antiquatis oblivionis pulveribus ad pristinum solem reducta, publicis ex cathedris prælecta, alijsque scholasticis ventilationibus fuit examinata, statim ut novum novas meruit hoc systema censuras, easque pro varietate judiciorum varias; delatus fuit hic novus foecundi ingenij partus ad inquisitores Lusitanos, ubi ab omni censura fuit declaratus immunis. Revocata est hæc recentiorum Paræmia, procurante celeberrimo Lycæi Salmanticensis primario tunc temporis cathedratico Bannes Dominicano ad supremum inquisitionis tribunal, ubi pari fortunâ ut probabilis fuit proclamata; reducta ad sedem vaticanam Jussuque Clementis VIII. tunc regnantis per iteratas disputationes, acris scholasticorum certamina examinata, ab omni erroris & falsitatis labe immunis litterato orbi fuit commendata; devoluta tandem ad maledicas obtrektorum linguas, lividos Zoilorum dentes, quibus, prout Superi! non fuit lacescita calumnijs, quibus condemnata convitijs? alij im-
Pro-

probabilem , alij à S. Scriptura & mente SS. PP. deviam , alij solido rationis fundamento destitutam eam indigitârunt ; Sed æque incautè ac imprudenter. Sapientiorum judicijs hic standum , summorumq; Pontificum oraculis ; qui hoc medistarum systema ab omni censura absolventes , non tantùm publicis è cathedris doceri permittunt , verum quod capitale est , Innocentius X. per speciale decretum Anno 1654. 25. Aprilis emanatum declaravit Bullam illam , quam ad condemnandam hanc sententiam Paulum V. præparâsse ferunt , nullius penitus roboris esse & authoritatis , imò à quocunque allegari severissimè inhibuit. His accedunt varijs ex ordinibus Doctores varij , qui eam non tam probabilem , quàm solidis rationum firmamentis suffultam censuere : loquatur hac in re pro omnibus noster exim. P. M. Gibbon i. p. th. disp. 27. dub. 3. §. 5. *non possum non agnoscere magnam probabilitatem scientiæ mediæ , quæ tot illustrium virorum calculis est approbata , tot sapientissimorum Doctorum non solum Societatis Iesu , qui numerari non possunt , sed & aliorum ordinum vigilijs & elucubrationibus est illustrata : inter quos ex nostrâ Augustinianâ familia non sine honore recenseri*

censeri debent eximij Magistri nostri Fr. Basilius Pontius Legionensis & Fr. Franciscus Cornejo quondam Universitatis Salmanticensis Professores primarij. Noster eximius P. M. de Mendoza in suis quodlibetis, Reverendissimus Fr. Bernardus Rodriquez Ep. in Beth. qui eandem in probabilitate fundatam commendat. Uterque vespertinae ibidem cathedrae olim moderator, noster P. M. Albi primarius Universitatis Complutensis in sua 1. p. tract. de scientia Dei. Hucusque praelaudatus exim. Doctor.

Sed agendum relinquamus paulisper inductiva ab Authoritate desumpta, ad placitum hoc scholis intrudendum, delibemus quantum licet per otium impassionata & veriori mentis indagine bases, quibus allegata fulcitur opinio. & nunquid, ingerit actor in causa praesenti, illam habemus in sacris Scripturae oraculis fundatam, & per ea revelatam, intuitissimis SS. PP. testimonijs basiatam, subtilissimis saecundorum ingeniorum partibus illustratam, & quis praesumet eam indigitare improbabilem? accedit firmamentum illud communi & indubio theosophorum principio nixum, scientiam nimirum in Deo pro varietate objecti secundarij, varijs donari denomination-

nationibus , at quivis , nî in ipso meri-
diano veritatis sole cæcutire velit, nolens
volens fateri debet, statum objecti con-
ditionatè futuri medium esse , statum
futuri absoluti inter , & conditionem
rei possibilis , adeoque pro indagatione
illius scientiam inter eam quam dicunt
simplicem intelligentiam & visionem ,
mediam in omniscio supremi Numinis
oculo admittendam , nemo erit, qui ibit
inficias. Sed insurgit antagonista, futu-
rum conditionatum dependenter à fon-
tali omnis entis creati origine suam em-
endicare scibilitatem. Quod in syste-
mate recentioristico nec auditur nec ap-
probatur. Incassum hæc amice obtru-
dis , inclamat opponens cum Fasolo
apud nostrum Patrem Gavardi q. 3. a. 6.
n. 1. asserente ; futurum tale sub con-
ditione suam equidem prætendere at-
tingibilitatem à summâ omnium causâ ,
non tamen operante , sed operaturâ ,
certâ conditione suppositâ ; atque , ut
cæteri hujus causæ Patroni consonant ,
scibilitas illius futuri salvatur integerri-
mè , non ex eo quod liberæ primi entis
nitatur determinationi , sed quod in ipsa
lege contradictionis , quâ idem simul
esse , & non esse implicat , funderur.

Et

Et quid multis hic tergiversationibus est opus : vox populi vox Dei , à plebe inquiras , quidnam causa hâc vel illâ conditione suppositâ sit actura , unanimem habebis ab eadem calculum , omniscio supremi Numinis oculo id esse exploratum , non conjecturaliter , ob indignitatem incongruam Deo ingruentem , sed certò atque infallibiliter. Verum recantat opponens , scientiam mediam , nemo erit , qui è scholis eliminet , ut à vera ratione deviam , num verò illa , quæ à decreto prædefiniente tantopere nauseat , sit , sub iudice lis est ; at actum agit , cum enim hoc in asserto prædefinitio sit creatæ inimica libertati , non relinquens creaturam in manu consilij sui , erit implicantia ex adjecto eventum futurum , decretum præveniens ut causam adorans , esse objectivam hujus scientiæ hypothesin admodum congruam. Id autem interponit , adversarius , in dubium vertitur modo , sitnè prædefinitio libertati insidiosa. At non imparatè huic se se opponit ictui actor præsentis controversiæ , inclamando , sitnè assertum de quo in præsentiarum versatiles dictitant opiniones scholastici suâ suffulgum probabilitate , de quo litigium inserunt

serunt adversæ fautores sententiæ modo etiam disputatur; & hinc, nî sua hic critica sani judicii abutatur authoritate, decidendum, sine palmari injuriâ, aper- tissimâque sugillatione prætens de scien- tia media systema suâ non esse defrau- dandum probabilitate.

THEOREMA III.

Sitne Scientia hæc de objecto non supponente?

Alum est de scientia media, pergit prædeterminator, est enim de ob- jecto, quod existere fingitur, penitus implicatorio; & quid miri, si & illa ut chymærica ab ente in omni genere per- fectionis absolutissimo procul abigatur; statuit hæc eventum decreto prædefini- tivo secluso futurum sub conditione, quod idem est, possibilem esse effectum sine causa.

Rem acu tetigit, quicunque hæc ob- trudit; est enim hæc rationcinatio, quæ ipsam sententiæ tangit pupillam, passimq; ab Alphonso difficultas insuperabilis, ar- gumentum magni Ponderis à Gonet, ab alijs ratio indigitatur insolubilis. Verum nec huic ictui ut ut valido cedit adver- sarius

sarius , cum interponat hypothesin ob-
jectivam scientiæ mediæ , quam consen-
sum liberè futurum purificata conditio-
ne dicunt , salvari præcisâ omni in pri-
mo agente determinatione , est enim il-
la aliud nihil , quàm voluntas investita
certis circumstantiis atque conditioni-
bus actura : cum itaque ante actualis
decreti suppositionem , DEUS infinita
cognoscendi polleat perspicacitate , atque
ad omne quovis modo cognoscibile se
se extendat , fit eam intimâ facultatis hu-
manæ ad utrumlibet indifferentis pene-
tratione , quid quid in eâ futurum esset
certis circumstantiis suppositis , clarissi-
mè dignoscere ; & ita secluso adaman-
tino Thomistarum decreto objectum hu-
jus actûs omni meliori modo manet sal-
vum. At hoc ipsum asperum videtur &
durum , reponit opponens , scientiam adeo
sublimem , tam vili exilique de honorari
motivo , à quo suam speciem expetat ,
quale est esse creaturarum : immò con-
tra præinductam opinionem stat unani-
mis SS. PP. consensus , universim deci-
dentium , Deum creaturis se se suâ im-
mittere cognitione penitus dedignari in-
cassum hæc asseruntur , ait Recentior ,
oportet advertere discrimen hîc scitu vel
maxi-

maximè necessarium, objectum physicè
& per identitatem motivum, inter &
objectum formale intentionaliter moti-
vum aut determinativum, primum enim
cum influxum causativum sive per se,
sive per speciem sui vicariam in actum
sibi habeat appropriatum, creaturam vel
maximè dedecet. Secundum verò cum
sit purissima ratio assensûs, si sit indiffe-
rens, determinativa, si determinatus as-
securativa, omni causalitare penitus re-
legatâ, creaturæ nullo titulo indebita
est aut incongrua. Ex quo sua sponte
fuit SS. PP. præsertim P. Augustini Dio-
nylij, B. Thomæ, aliorumque recon-
ciliatio hoccè cum asserto. Et quid hac
super re advers. magis criticet non ad-
verto, est enim omnipotentia sicut di-
vina, ita cum scientiâ æque perfecta,
nec tamen creaturam pro termino ab-
horret immediato, & quo titulo id soli
imputabitur scientiæ? titulum assigno,
regerit opponens, ratio objecti, licet
actûs specificativa extrinsecè, est ratio ejus-
dem inadæquatè saltem causativa, ut
sonat tritum illud dogma ex tripode Au-
gustiniano 9. de Trin. c. 12. & 11. c. 2.
derivatum: *ex objecto & potentia certa pa-
ritur notitia.* Sicque objectum vel deter-
B mina-

minativum, aut intentionaliter motivum, baptizetur, absque influxu causativo, supposito quod attractum patiatur immediatum, salvari ægrè potest. Omnipotentia è contra, cum in creaturam velut terminum purè extrinsecum illabatur, absque reciproca in ipsam causalitate. effectus enim à causâ, & non causa ab effectu suum expetit esse, potest absque ullo inconvenienti in illum ut terminum immediatum influere, quin specificatio ejusdem ab ente arguatur limitato. Hoc ipsum autem, acclamat recentior, quod de omnipotentia hic inserit, Schola Thomistica, dicendum arbitratur recentioristica de suo objecto determinativo, aut intentionaliter motivo, quod hoc seclusâ omni causalitate se habeat purè objectivè & terminativè ad scientiam increatam, objecti ad instar materialis, quod speculo se se repræsentandum sistit, quin illud immutet aut perficiat.

Sed datis, ut ajunt, & non concessis his omnibus, interponit Thomista, nec tota huic systemati salus, consecutaneum enim erit per consequentiam infallibilem DEO imputari intuitum purè conjecturalem & falsitati obnoxium, cum in ipso agente secundo, cum eventu conditionis

ditionatè futuro fallibilem connexionem præ se ferente, fundetur. Bellè causam hic agit Advers. sed successu non adeo fortunato. Sit equidem, agens præcisè in se spectatum esse fallibilitati obnoxium quò ad effectum ponendum, id factâ certâ de consensu futuro hypothese non tenet; de libertate namque creatâ verificari, est necessum, determinationem non physicam, sed objectivam ad unum extremum ex oppositis in individuo sumptum. Non solùm enim quodlibet necessario est vel non est, sed etiam quodlibet esset vel non esset; ex hypothese ergò, quod esset consensus sub hac vel illâ conditione futurus, assurgit supercomprehensiva mentis increatæ perspicacia, illud determinatum scibile modo eminentissimo, quia Divino, penetrans. Sed nec hìc solum habemus nodum gordium, consensum enim ex suppositione certâ futurum, vel fundas in ipsâ naturâ rei, vel in causâ? si primum, saltas extra chorum, dum relicto eventu liberè futuro, qui præsentis tantùm est indaginis, ad illum in necessariâ cum existentia habendâ connexionem fundatum refugium quæris. Si secundum, illa causâ erit creatâ, quæ, ut suppono, de

præsenti ordinata ad existentiam effectui tempore venturo tribuendam, à causa primâ de præsenti liberè determinatâ hanc ordinationem emendicare amat. En Achillem Thomisticum ! verum si ordo, qui ab opponente accipitur per statum, sumatur per alienationem, tota res erit salva ; rem clarius dilucido : causa secunda, idem de effectui, nihil adhuc est, non entis autem cum nulla sit qualitas, nullo ordine de præsenti, quod est per statum, qualificari amat: sensum ergo genuinum hunc cape. causa & effectus, intellige in hypothesi præsenti, à parte rei non sunt, si tamen illa extra possibilitatis poneretur massam, suâ ille effectus ad causam hanc ordinem importans indubiè dignaretur existentia. En physicam existentiam per alienationem, & determinativum intentionale scientiæ mediæ per statum expressum. At nec hîc quietis terminus. Videtur enim implicantia ex adjecto reponit Thom. rem possibilitati immerfam transire ad statum futurationis etiam conditionatæ, absque influxu causativo DEI, nî creatura in eadem cum creatore constituitur lineâ. Verum ne mens gravida hisce chymæris, pariat hircocervos, sequentia velim observes, status possibilitatis.

litatis & futuritionis vel absolutæ, vel conditionatæ non in crudo admodum sensu esse sumendos quasi in se realiter tale sint, cum transitu unius in alium in rigore dicto, sed quod alius futurus & alius sit possibilis purè objectivè, vel clarius, quod detur scientia possibilium, quæ ab æterno sunt talia, in DEO cum independentia visionis. Vel ut alijs lubet, illum transitum esse per alienationem, suppositis nimirum causis in actu, ponendum quoque esse effectum, cum dependentia tamen à decreto non posito, & prævio, sed ponendo & ponibili, non pro instanti quodam reali, ne futuritione, quæ pro signo reali carentiam existentiae infert, actus deterioretur divinus, sed rationis & à quo cum reali & præsentiali rei existentia compossibili. Et hæc effata, quæ recentiores, ex Sybillæ folijs descripta volunt. Scientiæ mediæ objectum independentem à decreto prædefinitivo existentem, admodum probabiliter evincunt.

THEOREMA IV.

Sitne scientia mediæ errori Massiliensium affinis?

Imposturis semipelagianorum fidenter
æque ac insipienter de honorare scientiam

entiam mediam quidam conati sunt, atque eam ex infausto fausti semipelagianorum haud ultimi ingenio velut alteram Minervam ex Jovis cerebro fuisse progenitam; eò vel maximè induciti, quòd heterodoxa illorum dogmata primo illi, quod antesignanus horum sycophantarum pro basi hæreseos poluerat, principio: *nisi præscientia exploraverit prædestinatio non definit*: sint suffulta, & ab hoc effato cum ne latum quidem unguem discedat sententia in sensu recentioristico, in eadem cum illâ malsâ damnationis est, atque utraque à cathedris theologicis perpetuo proscribenda exilio; ast hæc impostura innocentis scientiæ mediæ falsò imposita, viam sternit majoris hujus placiti dilucidationis; prælibemus igitur præviè qualia Massiliensium fuerint dogmata à vaticano fulmine exusta, atque à nostro gratiæ Doctore indefesso labore suppressa; & quam aliena ab errore palpabili sit præfata opinio suâ sponte sequetur postea.

Principalis itaque error in eo situs erat, quod initium fidei, aut alterius operis meritorij in ordine supernaturali ex nobis esse contendebant, contra illud Apostoli: *non sumus sufficientes cogitare ali-*
quid-

quid ex nobis tanquam ex nobis. 2. corinth. 3. licet ad opera bona ad consecutionem vitæ æternæ necessaria, consumanda, gratiam requiri asseriebant, & quòad hoc pelagianistico contraibant errori. Hac doctrinâ suppositâ, pro hypothesis objectivâ scientiæ mediæ liberum arbitrium secundum se & solitariè sumptum operi salutari consensurum, si in his vel alijs Poneretur circumstantijs, ponebant, quod veritas orthodoxa tota quanta abhorret. Secundus Priore haud melior, si non deterior in hoc positus erat, quod volebant, parvulos alios ideo dedignari baptismatis gratiâ, quia eos prævidit sub conditione longioris vitæ non credituros, nequè bene operaturos, alios verò baptismali dignari gratiâ, quia eos præscivit fidem adhibituros & bona opera operaturos, supposito quod prolixiori donarentur vitâ. Atque sic somniabant, prioribus, ob fidem sub conditione prævisam velut meritum naturale, concedi gratiam baptismi, alijs ob incredulitatem velut demeritum naturale conditionatè prævisum eandem denegari gratiam. En! totam Semipelagianorum hæreticam doctrinæ pravitatem in compendio hic exhibitam.

Lectâ & intellectâ monstrosâ hæc heterodoxorum doctrinâ , audesne lector humanissime eam cum doctrinâ recentiorum communem facere ? cordatè loquor, eritne sodes , aliqua inter utramque affinitas ? nulla sane : *quæ enim societas lucis ad tenebras ? quæ conventio Christi ad Belial ?* ivissent utinam hi in sententiam recentiorum , inconsutilis illa Ecclesiæ vestis, concors doctrinæ catholicæ unitas , non tam turpiter fuisset discissa. Sed ne ut candidè, ita & voluntariè hæc dicta arbitreris , scias oportet oppositam scientiæ hujus objectivam hypothesein ; ut ex hujus cognitione contrariæ falsitas , hujus sanâ ratione subnixa veritas elucescat magis. Constituitur autem hæc per omnia libertatis principia , ita ut deficiente quolibet scientia inevitabiliter evadat falsa ; rationem quæris ; hanc cape : scientia conditionalis in rigore dicta ut fiat vera , hypothesein sufficientem , quâ purificatâ detur conditionatum exigit : at nî adsint omnia libertatis principia , deest hypothesis sufficiens , quâ purificatâ conditionatum existat : ergo notitia hæc conditionalis prætendit omnia libertatis principia. Min. est in confesso : effectus enim causam non

non inadæquatè , sed adæquate in esse constitutam efflagitat.

Verum , quænam sint principia totam causam adæquantia percontaris ? sequentia tibi repono ; voluntatem in recto cum cunctis comprincipijs ad utrumque requisitis, & cum utroque compossibilibus , de quorum genere omnipotentia , decretum ejus applicativum , nec non ad individuum determinativum numerantur ; et, si futuritio sub conditione in actum salutarem ordinis supernaturalis cadat , gratiam quoque supernaturalem deponit , quæ operetur , cooperetur , præveniat , excitet , naturæque imbecillitate subjæctæ suppetias ferat. Sin verò actum liberum in ordine purè naturali afficiat , alia , quæ cursus naturalis pro actu in rerum naturâ libere ponendo prætendit , habere efflagitat. Ex his exurgit facilè adæquata præsentis notitiæ objectiva hypothesis, hocce caractere exprimenda : si existat libertas A in esse totali & adæquato constituta , confortata simul per gratiam Salvatoris excitantem , prævenientem , operantem , cooperantem, eliciet consensum ad finem supernaturalem salutarem. Ecce palpabile inter orthodoxam recentiorum , &

heterodoxam Massiliensium doctrinam discrimen. Conticescant igitur hacce in causâ calumniatores adeo injuriosi!

Interierit autem nonnemo Janse-
nistarum semipelagianos internam haud
reprobâsse gratiam; comprobatum id ha-
betur in Gennadio, quem semipelagia-
num plurimi contendunt; attamen *Deum*
monere, & invitare ad bonum mordicûs de-
fendebat. Cordi habeant, qui talia in-
terponunt, sententiam illam Jansenianam
à vaticanâ sede fulminatam: *semipelagiani*
admittebant prævenientis gratiæ interioris neces-
sitatem ad singulos actus, & ad initium fidei,
& in hoc erant hæretici, quod vellent eam gra-
tiam esse talem, cui posset humana voluntas
resistere & obtemperare. Demus interea cum
nostro S. Prospero ad Ruffinum scriben-
te, semipelagianos gratiam libero arbitrio
concessisse Magistrum, eamque post pri-
mos actus, quales sunt credere in Chri-
stum, orare &c. moraliter excitantem, &
invitantem fuisse fassos; illam tamen, quâ
arbitrium humanum ad bonum gratiæ
opus primo inclinetur, toti quanti hæ-
reticâ respuere pertinaciâ. Nec ex scrip-
tis nostri S. Prosperi aliud enucleari po-
test, quid quid in contrarium referat Go-
netus tom. 4. disp. 2. a. 2. lege sis hac in re
theses

theses theologicas Eximij & Clarissimi P. Antonij Mayr S. J. tract. de grat. ubi præsentis asserti veritatem pro more æquè solidè ac dilucidè reperiēs ventilatam. Et hoc ipsum est quod R. R. plusquam stomachus crambem bis decoctam abhorrent, quorum utique una vox est & sententia cum Apostolo 2. Corinth. 3. *omnis sufficientia nostra ex DEO est.*

THEOREMA V.

*Sitnè scientia media à veritate S.S. Litterarum,
Doctrinâ S. P. Augustini & D. Thomæ
devia ?*

S It ut sit, reponit Adversarius, quod hoc de scientia placitum, suâ haud careat probabilitate, aspernatur interea sacras litteras, deviat à S. gratiæ Doctore Augustino, deflectit à mente Angelica D. Thomæ, quorum tamen Authoritatibus vel maximè Theosophiam inniti, nemo nisi admodum sacræ ignarus scientiæ negare attentabit.

Verum non adeo lapidè gustui scho-
lastico, hæc, quis quis ille sit, affert in
medium, fateor equidem S. litteras ly-
dium esse lapidem, ad quem valor scho-
lastici

lastici de DEO asserti probandus est, nec eo inficias S. P. Augustini dogmata trutinæ ad instar esse ad quam cuncta mortalium de Deo immortali judicia suspendenda. Nec renuo assentiri, Doctrinam Doctoris Angelici teste S. Pio V. doctrinæ Christianæ esse regulam, at in quàm detortos eosque varios à varijs detorqueantur sensus dogmata Doctorum recensitorum quis ignorat? alij pseudo-criticis deteriores, S. P. Augustini scripta erronea atque in exponendis S. litteris merè occitantia proclamavêre, & minus reverenter; alij prioribus peiores ea opinativa, & à recto veritatis tramite devia commendavêre, & minus religiosè; alij pro hæresibus nefandis Lutheri, Calvinii, Jansenij, Sancyrani aliorumque infandæ hujus conditionis reorum ea stare gloriati sunt, & satis injuriosè; alij tandem ejus effata decretis ecclesiasticis præhabenda dictâvere, & satis imprudenter, in quos illud fulmen vaticanum ab Alexandro VIII. vibratum: *ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolute potest tenere, & docere non respiciendo ad ullam Pontificis bullam.*

Missis ejusmodi dictarijs sat acerbis & injurijs, sequentem regulam hac in causâ

causâ scđandam reor, Authoritates nimirum S. Scripturæ SS. PP. in omni veneratione esse habendas, atque velut firmissima fulcimenta, quibus structura scholastica nitatur adorandas; ita tamen, ut eorum SS. PP. oracula non plus Authoritatis aut firmamenti sibi dicantur arrogare, quàm fidei dogmata permittunt, & sana ratio dicat. In ijs speciatim, quæ vel mores universæ Ecclesiæ, aut articulos fidei divinæ concernunt. In cæteris quæ scholasticis concertationibus fuere relicta, providè investigandum an non SS. PP. pro utroque extremo suffragium ferant, præsertim si utrumque in fide sit tutum, atque intrinsecâ sua probabilitate suffultum.

His prælibatis, ad propositum præsens regrediendum, atque enucleandum sitnè spes Patrocinij, quæ commento huic scholastico ex SS. litteris, S. P. Augustino & Doctore Angelico affulgeat. Imò verò interponit noster Cornejus in lect. de scientiâ Dei disp. 5. dub. 3. *illa non leve in S. P. Augustino & B. Thomâ habet fundamentum, & quod caput est in S. Scripturâ minimè contemnendum; & primo quoad sacra divini oris oracula, quæis præsens firmari placitum amat, potissima*
inve

invenio Math. II. Sap. 4. Gen. II. relata. Ubi partim ob comparativam & respectivam objugationem in Tyros & Judæos investam æqualitas auxiliorum ex parte ambarum gentium infertur; partim ob præscientiam peccatorum infallibilem actus prædefiniens, ne sanctitatem per essentiam ullius nævi maculâ deturpet, proscribitur. Quæ asserta in ipso scientiæ mediæ systemate suum robur quærunt.

Quoad Africanum gratiæ Doctorem, is placito huic suffragium ferre, eidemque favere videtur, ijs quæ lib. 12. de civit. c. 6. producit in medium, per casum, quo duo animo & corpore æqualiter affecti eodem pulchritudinis formosæ obtutu beantur, unus interea agitur in peccatum præceps, altero erecto in bonum animo persistente. Ubi causam perquirens, eam non in præmotionem Thomistarum, sed liberum arbitrij usum refundit. Augustino Africano accedit Augustinus compendiatus, qui in c. 8. Epist. ad Romanos lect. 6. scribens, asserit; *Electos à Deo prædestinari non potuisse, nisi eos præsciret.* Quibus evincitur, hoc de scientia divina systema juxta SS. Scripturæ SS. PP. oracula non adeo improbabiler propugnari posse.

Sed

Sed hisce vehementius accensus Antagonista insurgit: omnia in nobis operari Deum per suam omnipotentissimam in nostras voluntates potestatem commendant S. Scripturæ effata. 1. Corinth. 12. ad Philipp. 1. & 2. ad Ephes. 1. Isajæ 46. Proverb. 21. Esth. 15. Eccl. 9. indigitat Africanum gratiæ oraculum. de grat. Christi c. 24. de lib. arb. c. 10. de prædest. SS. c. 8. & passim alibi. conclamat Doctor Angelicus I. p. q. 105. a. 4. item I. 2. q. 9. a. 6. q. III. a. 2. & alibi: hæc autem prima hujus fundamenta reddunt ruinosa, quid igitur illud doctrinæ SS. Scripturæ SS. PP. conformem tam altè gloriantur.

Verùm sinu veritatis foveantur hæc omnia, si ea de concursu simultaneo dicta censeantur, atque corda mortalium in tantum in manu Dei esse dicantur, in quantum suâ in potestate infinites finita habet auxilia, inter quæ aliqua numerari necesse est, cum quibus videat per scientiam mediam hominem si ei quoddam detur consensurum.

Quâ vero sodes! ratione salvabitur Deus primum liberum, primum determinativum, supremumq; in sua plasmata Dominium? sed hæc ait Recent.

nos non angunt. Sit Deus primum liberum, quid inde? id sanè non habebit per decretum prædefiniens, sed in quantum per actionem liberam collativam auxilij divini præcedit exercitium liberi secundi. Sit primum determinans, id per infallibilem prædefinitionem dependenter à scientiâ mediâ obtinebit. habeat supremum Dominium, id eo sibi arrogabit titulo. Dum integras naturæ conservat vires, quam relinquit in manu consilij sui, sit tandem suprema & prima causa, id ex prioritate à subsistendi consequentiâ quæ valet à motu creaturæ ad motum motoris primi, non tamen è converso sibi appropriabit.

THEOREMA VI.

Sitnè scientia media reflexa in rigore Theologico DEO digna?

EO usque processit ingeniosa de divinis differendi subtilitas, ut intimis divinorum Arcanorum penetralibus se se immittens, quid, quomodolibetque ab eodem decretum velit habere exploratum, nec creatis limitibus se circumscribi patitur, sed aquilinâ acie actibus decreto.

cretorijs divinæ voluntatis conditionatè intendens, quomodo ad intellectualem divinæ mentis intuitum se se habeant, subtili indagine perquirit. Quocirca ponit modernorum theolophia objectivam hypothesein: si supremum Numen haberet libertatem constitutam per scientiam mediam directam, actûs humani sub his vel alijs circumstantijs in ratione consensûs secuturi exploratricem, de malo usu auxilij **A** conferretne illud e.g. Augustino? Inquirunt igitur, quonam ratio hæc objectiva à perspicaciâ divini intellectûs sit perceptibilis actu? & collimat potior Recentiorum decisio contra P. Molinam, Esparzam, Maurum cæterosvè eo, scientiam mediam reflexam hunc intuitum esse indigitandum, utpote habens in objectiva hypothesei scientiam mediam directam, aut actum divinæ voluntatis pro signo posteriori ponendum adjunctum, non solum in decreto actuali, verùm & in se ipso cognoscibilem; ne enim infelix illud humanum cadat in Deum:

Nescia mens hominum fati, sortisq; futura.

NOn solum decreta posita, sed etiam ponenda comprehensive omni modo possibili ab eo cognoscantur oportet;

ter; atque adeo, ut à decreto actualiter exercito absoluta, in se ipsis considerata, intuitum mentis divinæ haud quaquam effugient. Sed hic actus est ipsissima scientia media in rigore theologico reflexa, consecutaneum ergo est, eam supremum Numen nullo ex titulo dedecere.

Suspicio interponit Advers. hoc in systemate modum de arcanis divinis discurrendi admodum subtilem, videtur autem implicantia in terminis, hanc scientiam præconizari reflexam, eo in signo, quo directam adesse non concipimus. Jure & rigore philosophico recabit Recent. si hunc discursum velis verificandum, do tibi totum, etenim hac in significatione denominationem præsentem nullo jure sibi facit suam, sed in tantum sibi eam arrogat, in quantum respicit exercitium decreti ponibilis cum expressione scientiæ mediæ directæ in objectivâ hypothesisi.

At, reclamant Thom., nonnisi scientiam possibilem ante omne decretum novimus in Deo. Sed nec hoc tam arctum constringit principium: cum præsens notitia, licet non decretum particulare, benè tamen universale de ponendis actibus liberis in Deo præsuppositivè
velis

velit saluum ; illi actus , ingerit Advers.
secundum rectum necessarij tantum sunt,
quomodo ergo amabo , congruum hu-
jus reflexi intuitûs objectum dici pote-
runt ? at , sit , illos à lege necessitatis ,
quoad intrinsecum, non esse eximendos,
sufficiet eos , ut libertate requisitâ gau-
deant , terminum extrinsecum omni ju-
re sibi arrogare debitum : vel etiam hoc
indulso. Eâ ratione saltem , scientia hæc
audiet media reflexa , vel quia decretum
ponendum , adjunctâ suppositione per
scientiam mediam conducente, vel quia
libertatem primam principiis omnibus
constitutam, non de futuro, sed per ten-
dentiam subjectivè talem assumit pro
objecto. Et nec hoc vi exigentiæ entis
secundi quomodocunque explorabilis ,
cum sub præfato munere, omnem ab illâ
dependentiam proscribat, sed postulan-
tibus id perfectionibus increatis , omni
possibili modo cognoscibilibus à divina
mentis acie infinitè perspicaci.

Percipio aliqualiter , acclamat an-
tagonista , arcanum systematis myste-
rium , sed vel solo superfluitatis titulo
arcendum à Divino Numine veriùs reor ;
certi enim ex infallibilibus verbi divini
oraculis sumus , Deum cognitione com-

prehensivâ omnium divinatorum, imò & possibilium creatorum, fœcundâ generatione dixisse filium, penetravit ergo vi illius decreta ejusdem omni modo possibili, nihil igitur relinquitur modi scientiæ mediæ reflexæ, quo se se immitat iisdem.

Hallucinaris hîc amice, tolle præposteram systematis intelligentiam, & cessabit hallucinatio; non enim, ut falsò persuasum habes. præsens in decreto secundum considerationem absolutam, consolidatur systema, sed cum ordine terminationis ad bona creata, ab incretâ contingenter connotatâ, in qua electio accidentaria sub conditione existens fulcitur, quam proinde pro signo posteriori ponendam, pro suo objecto, non in supercomprehensione suæ causæ, hæc enim hac in suppositione implicatoria est, sed in se ipso intime rimando. habere deposcit.

Probabilitatem haud modicam sibi adsciscit, ut candidè loquar ait Thom., præsens de Deo discursus, sed duo per timesco consecretanea, Deo & homini non adeo congrua, primum est actuum divinatorum futuritio, quæ ob carentiam existentiae in quodam signo reali Deo est inju-

injuriola , secundum libertatis creati arbitrij humani unici prerogativi jactura , ista enim , hoc ipso quod notitia reflexa in unum determinatum sub conducente hypothesis extremum inclinans , indifferentiam in arbitrio tollat , in nihilum abire videtur.

Sed panicus timor , è solo insufficientis discussi modo asserti intellectus defectu emanans ; enim verò , electio sub conditione existens non futuritione verè tali , sed latè dictâ , quatenus pro signo indifferentiæ illam concipere omittit , cupit donari ; quæ carentiam existentiae pro nullo signo reali deposcit. Nec pertimescenda libertatis creatæ ruina, cum utique hypothesis illa sufficiens regulari percipiat per scientiam mediam directam , quæ libertatis creatæ , ut velit nolit fateri , quis quis contradicat , est reconciliatrix omnium optima. Deducitur proinde ex his sat dilucidè explanatis , scientiam ventilatam , nullo ex titulo Deo indignam esse aut incongruam.

Reflexiones in discussa modò asserta.

HAbes amice Lector scientiam mediam , ut omnem ab efficaci Divine voluntatis prædefinitione dependen-

dentiam proscribit , in sex theorematibus , quantum licuit succinctâ & clarâ methodo exhibitam , atque per firmamenta , quibus bafiat , ultimate refolutam , nec non ab injuriosis , quæ pafsim eidem affricantur fcomatibus vindicatam. Hisque permotus , inficiari haud queo , eam , quæ publicis in lycæis audiat , & declametur , efle digniffimam. Interea , cum in accuratiori hujus indagine quædam , meo videri , falvo femper meliori , fe fe obtulerint , difficulter folubilia , hisce modo difcuffis ea hic fubnectere æqui boniquè confului.

Et , quod caput omnium , eft cardo difficultatis de objecto prælaudatæ fcientiæ , quod , quantum colligere licuit , refolvitur ultimatè in confenfum fub conditione extitutum , in quo cum nihil actualitatis reluceat , nullum decretum determinativum præfuppoſitivè prærequiri volunt ejusdem fautores ; ordo rei determinatus , fi ijsdem regeratur , quem ad existentiam tempore fequenti conditionatè habendam importat. Eum non per ftatum fed alienationem fumendum reclamant ; fed cum per alienationem fumi idem fit , ac eventum appofitâ conditione è gremio cauſæ proceffurum tempore

pore secuturo , quæ tamen in se omnimodæ sub est indifferentiæ, atque ad determinatam notitiam incapax , à necessitate illius disjuncti , quo aliquid esset vel non esset purificatâ conditione , suppetias emendicant. En nervosum ultimæ resolutionis succum!

Verùm ut ut hæc probabilitate haud modicâ differuntur , nedum per ea totum negotium peractum est ; sit etenim ordo rei ad existentiam conditionatè habendam nihil per statum , infero : ergo scientia media erit nihil per statum sed per alienationem. Nam scientia speculativa , rerum , circumstantiarumque exploratrix , quam in principijs hujus præclaræ scholæ suppono scientiam mediam, objectum supponit & non ponit ; proin si pro statu , quod est de præsenti , objectum implicat , scientia media pro præsenti nullo in sacrâ theosophiâ diverso-rio dignabitur ; sed velut ratio intra massam possibilitatis relictâ à scientiâ simplicis intelligentiæ suum expectabit obtutum. Vel si ordinem per statum , existentiam verò exercitè habendam , quod veriùs reor , sumendam fateantur : redit argumentum illud satis validum , in meo Augustino de vero disput. q. 3. a. ultim.

sect. II. insinuaturn , atque in hanc formam reducendum : ordo ille , quem pro præsentis extra statum possibilitatis tractum suppono , non est aliquid non creatum negativè , hoc enim solum cadit in ens purè possibile , sed positivè creatum , at hujusmodi ens posse effugere causalitatem DEI , nemo nisi veritatem palliare velit , fateri renuet : ergo ordo prædictus , proscriptâ causalitate motoris primi , quam prædefinitivam dicimus. Implicatorius erit , ne dicam imperceptibilis.

Scio , publico in confesso , hoc jaculum ut ut validum , in me percussum ; hocce medio : præviam motoris primi causalitatem theologicanon adeo nauseare principia , modo indifferentiæ liberi secundi non adeo esset injuriosa. Verum eluditur , inquiebam , & non eliditur ratio in oppositum , quæ illius necessitatem efficaciter evincit. Atque integritatem libertatis cum ea compossibilem in systemate Augustiniano probabiliter supponit.

Nec felicius suæ causæ consuluit , qui , ut objecti sub conditione futuri determinationem redderet salvam , à disjunctione , quâ quidquam simul esse , vel
non

non esse implicat, suppetias petijt. Extra chorum enim saltum fecit, dum determinatam futuritionem penitus necessariam, utpote principio necessario innixam, affingebat scientiæ mediæ, quæ tamen ex proprio ejus Patronorum ore, contingentem & indifferentem deposcit.

Sed nihil his motus, patrocinium efflagitat à decreto quod universale atque indifferens, baptizat, atque cum libertate creatâ commercium sibi non vulgare adsciscit, fautor scientiæ mediæ: at nec per hoc palmam certaminis sibi conciliat, sed tricas intricatiores extricandas sibi parat. Nota etenim communis illa paræmia æque trita ac indubitata habetur, quod causa plus non tribuat, quàm contineat; quo titulo ergò à decreto indifferente determinatum expectabis ordinem? memineris, sodes, classici illius effati, à nullo Doctore classico disputati: *à principio indifferente, ut indifferens est, implicat haberi determinatum effectum*: aliàs non tam feliciùs, quam perfectiùs esset accipere quam dare. Præterea ediffere, quis quis in partem inclinas contrariam, sperandusnè erit effectus à causâ non existente in actu? veriora ratus, abnutum dabis, bellè, te ipsum judicem modo

compello, esse in actu, & esse in indifferentiâ, nunquid in eodem supposito perpetuas interponunt inimicitias; ita ut affirmatio unius inferat negationem alterius, & econtra, quâ igitur ratione per motus determinatum ordinem ad existentiam duratione sequenti habendam refundes in principium purè indifferens?

Africanum veritatis lumen quod concernit, non inficior, unâ alterave Sententiâ hic & nunc scriptis insertâ, huic suffragium tulisse placito, interea cum SS. PP. quædam incidenter libris posteritati commendatis inseruerint, decisionem juxta ea statuendam minimè suaderem, sed ut mens eorundem habeatur explorata, ea, in quibus ex professo questionem, de quâ sub judice lis est, ventilaverunt, ad trutinam revocanda reor.

Vel ipso autem sole meridiano est apertius, eum, in libris ad Hilarium & Prosperum, qui sunt de Prædestinatione SS. & bono perseverantiæ, è quibus mentem præclarissimi hujus gratiæ Doctoris eruendam, dudum dictavit Pontificium Hormisdæ oraculum, totum quantum propendere in sententiam, quæ moderno ævo audit Thomistica; fidem si his dictis facias ambiguam. Lege sis rogo.

rogo. c. 9. 10. 17. 18. de prædestinatione SS. c. 18. de bono perseverantiæ, & alia brevitas ergo hic omiſſa, in quorum defectum legatur, & cordi habeatur illud unicum lib. de bono perſev. insertum, & tam impensè nobis commendatum: *Si Deus bona opera præſcivit, profectò prædestinavit, quæ verò non prædestinavit bona, non præſcivit.* Per prædestinationem autem nobis velle commendare decretum, satis pervium est ex ijs, quæ tract. 68. in Joannem nobis indigitavit. Et mirum est, quod hic victoriosus gratiæ triumphator, si ejusdem fuisset placita genio, eâ non fuerit usus, cum turbationem illam ab Hilario & nostro Prospero rescriptam, in Semipelagianis, qui tantopere terreri querebantur, eo quod identidem fuisset effatus in libro de corrept. & grat. uni & non alteri impertire **DEUM** auxilium efficax secundum propositum voluntatis suæ, nullo sedâſſet negotio. Imò per eandem. quinque illos errores, quos ex doctrinâ Augustinianâ consecutaneos commendabant, nimirum quod libertatem everteret, fatum induceret, orationem exsufflaret, in aliquibus torporem, in alijs desperationem causaret, & tandem Dei bonitatem læderet. Levi labore & sudore distâſ-

set ac dissipâset ; docendo, Deum alios in sortem electorum recipere cum præscientiâ futuri consensûs humani & liberi. Sed absit sinistra hæc de nostro Doctore cogitatio, quem aliter sensisse, exploratum habemus ex illis lib. de grat. Christi c. 47. relatis : *ista quæstio*, ait, *ubi de arbitrio voluntatis, & Dei gratiâ disputatur, ita est ad discernendum difficilis, ut, quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur ; quando autem asseritur Dei gratia liberum arbitrium putetur auferri.* Si nec hæc integram tibi pariant fidem, recurras, rogo, ad fontem dictorum, & omnis ambiguitatis ansa erit præscisa : Hilarius Sanctitate non minus quàm vitæ integritate celebratissimus, hæc formulâ ad S. P. N. scribit : *his Sanctitatis tuæ verbis ita moventur, ut dicant quandam desperationem hominibus exhiberi.* Cui consonat noster pientissimus S. P. discipulus, quem nomine & omine omni titulo decet proclamare Prosperum, qui similibus recurrit ad suum Patrem, *removetur itaque omnis industria, tollunturque virtutes, si Deus constitutio humanas præveniat voluntates.* Sed quid ad hæc Sanctissimus Pater ? an fôrs ad sedandas horum contradictiones, refellendas eorum vitilitigationes, infrin-

gendas

gendas ipsorum replicas , in suppetias accersivit præscientiam consensûs , antequam determinatione ad existendum donaretur , proposito Dei præviam ? nec hoc, etenim disertis verbis suam hac in causâ sententiam tulit de prædestinatione SS. c. II. ubi inquit ; *miror homines infirmitati suæ se malle committere ; quam firmitati Dei.* En verba pro decreto præscientiæ prævio ære & cedro digna ;

Nec latum unguem , ut aiunt , deviauit ab Africano gratiæ Magistro fidissimus ejus discipulus Angelus Aquinas , loquitur id vaticana sedes per Clementem VIII. , proclamant Collegia Theologica , in quibus doctrina Augustiniana Angelica , Angelica Augustiniana passim audit , indigitant principia & fundamenta. I. p. q. 16. a. 7. ad 3. in I. sent. dist. 38. q. I. a. 5. ad 2. prima contra gentes c. 49. & alibi repetitis vicibus posita , è quibus consecutaneum , quod hoc de cognitione divinâ systema licet à præclarissimis hisce theosophiæ ducibus omni ex parte reprobatum non sit ; magis tamen in illud conspirâsse quod Thomistarum est , facile censebit , quis quis veritati suffragium tulerit.

Scientiam mediam , quam reflexam

xam inaugurant, si modò licet penſicula
latius ad examen veritatis revocare: no-
lim eam nigro calculo notatam, aut fœ-
do ſtigmatē deturpatam, aut tetrâ opi-
nionē haberi dehonoratam; qualiter ſi-
niſtra quorundam diſteria ſpargunt in
vulgus; ſed fœcundi ingenij partum
ſubtiliſſimum exiſtimari, & eum qui
eandem ex abſconditis obſcurita-
tis latebris reduxit in divum, de gloriâ
ſcholasticorum optimè meritum hono-
rari, dictarem conſultius. Sin verò meo
hîc locus iudicio; liberè dicam quæ ſen-
tio: & primò, eam ut ut ſubtilem, va-
rijs obſcuritatum & difficultatum tricis
eſſe implicitam atque intricatam, facile
iudicabit, quiſquis ejus naturam vel obi-
ter inſpexerit. Secundò firmamenta,
quibus obfirmatur, non exiguum ſibi ro-
bur arrogant, modò in viâ originis, non
veri diſcurſûs de Numine increato ratio-
cinandi fundata dicantur. Quid enim,
ut plena & plana ejusdem ſyſtematis fa-
cies ponit ſat dilucidè ob oculos, per il-
lud aſſertum habes emolumentum? nihil
profectò quam ſeriem actuum, eo, quo
in nobis ferè contextitur modo, in Deo
contextam: at quantis hæc ſit inficiata
indignitatibus, te ipſum conſulas. Sanior
ratio

ratio accedat oportet, quæ digniori de divinis ratiocinio intenta, eam puriorem efficiat, atque ab indignitatibus defæcatam cathedraticis commendet commentatoribus. Verum quid tunc remansurum arbitrâre? cordatè dicam, ipsam scientiam mediam reflexam cernes in scientiam directam simplicis intelligentiæ concinnè transformatam. Sed ne verbis applausum fecisse dicar, inspicias, rogo, ipsa hujus commenti penetralia, arcana exentera, fundamenta discute, & fidem dictis dabis fôrs non dubiam. Ponit illud pro cardine litis præsentem in numine supremo hypothesin: *Si mihi esset, sensum disjunctionis & non futuritionis suppose, integra, numerisque omnibus absoluta libertas, constituta per intuitum scientiæ mediæ directæ de bono usu hujus vel illius auxiliij Divini conferremne illud e. g. Iudæ.* En! primo statim obtutu suspensionem ab omni actu, inferas proin futuritionem aut disjunctionem, utrumque perinde est, en! scientiam, quam simplicem vocitant intelligentiam enervatam, dum modi rerum quibusvis modis explorabiles, scientiæ mediæ, quam reflexam baptizant, redduntur proprii, quò tamen jure & rigore theologico simplex

plex notitia facit suos ; en modum de conferendo alicui auxilio merè consultatorium , & in quam partem sit inclinandum , purè deliberativum , qui purissimam DEI actualitatem summoperè de- decet. Et quod caput est , si principium , quo præsens de DEO commentum stabiliri amat , & est omniscium Divini numinis intuitum omnem , omnium quâ creatorum , quâ increatorum possibilem cognitionis modum sibi arrogare proprium , quidquam sibi adsciscit roboris , processus in infinitum vix non inevitabiliter erit consecutarius , cum hic ipsissimus scientiæ reflexæ actus , alium quo cognosci petat modum , efflagitet , hic verò idem in alium jus prætendat , & sic deinceps. His omnibus ergo ut succurratur , meliùs & veriùs decidendum reor , hoc ipsum de scientiâ mediâ reflexâ systema , esse scientiæ simplicis intelligentiæ descriptionem planè exactissimam.

PARS II.

De scientiâ mediâ decreto concomitante subnixâ.

THEOREMA I.

Salvetnè Sententia hac dependentiam immediatam creaturæ à creatore ?

EXtrema ordinariè sunt intuta, ait scotista, media via regia est; quia à recto veritatis limine declinare nescia: deprædicet plenis buccis Recentior, suam per scientiam mediam cum indifferentiâ creati arbitrij efficaciz motionis supernaturalis compatibilitatem, ac. vel ex hoc in tramite veritatis cespitat, dum infractis motricis gratiæ viribus, arbitrio creato plus-quam par est suffragatur; debuccinet quantum potest pleno ore qualitatem illam præviè motricem cathedra Augustiniano-thomistica, verum doctiorum calculo ideo dedignanda, quod exarmatis naturæ viribus, energiam gratiæ plus quam fas est, extollat. medium hîc præstat, quo utriusque amicabilis ineatur compositio: & quod condignius, aut scholastico inter utrumque fluctuanti accommodatius poterit commendari medium

D

dium

dium , vel melius remedium , decreto , ut dicunt , concomitante , quod viribus agenti naturato relictis , gratiam activo in robore quantum par est salvam relinquit ac intactam ?

At Satyricis his non minus ac gloriosis æstro velut percitus invektivis Thomista exclamat: medium tenuere beati; at beatos ne vos dixerim , qui medio intendentes , in utrumque extremum impingitis , atque scyllam cupientes evitare , in charybdi caditis; & , quod omnium Summa est , proscripta Thomistarum dogmata à subtili cathedrâ percupitis , quomodo sodes dependentia naturæ naturatæ à naturante , in quam toti quanti incumbitis manebit salva , & integra ? cum decretum concomitans vi nominis impositi , influxum causativum in effectum , defectu prioritatis naturæ , à se omni jure proscribat.

Sed facilis nobis , ait alter hac in re superest loquendi modus , dum Deum , licet non præviè motorem , ob libertatem humani velle salvandam , saltem condeterminatorem ingenuè fateamur ; quò accidit , quod unius ab alio dependentia integerrima persistat in tutò. Verùm his nihil percitus interserit Adversarius,

farius, dependentia fundari deposcit in causativo unius in aliud influxu, sed gnoma scholasticis haud dubia est, ejusmodi influxum, non con-sed præmotionem efflagitare lege vix non indispensabili, nonnisi ficto titulo ergo ad dependentiam hanc in tuto ponendam commendatur condeterminatio; sed nec huic quidquam roboris inest ratiocinio, cum utique certum omnibus sit atque exploratum, ad dependentiam hanc manu tenendam, non præviam, sed simultaneam agentis primi cum secundo deposci causalitatem, uti contra P. Dolam Capucinum communis sonat opinio. In cujus confirmationem, experientiam ipsam suppeditat P. Dupasquier in oculari potentiâ, quæ in motu actuali licet objectum physicè influens prætendat, interim nonnisi simultaneam cum illâ existentiam efflagitat. Modus loquendi ut ut subtilis, ait Thomista, sano tamen intellectui imperceptibilis; movet plasmator, movetur plasma, ediffere modo amice, motio plasmatis adoratne motum plasmatoris ut causam vel non? Si secundum, en ens ab alio, & movens à se in naturâ rei, quod est chymæra hircoceræ deformior; si misso hoc pri-

mum feligas , hic erit diffecandus nodus gordius : causa esse influens , prius illud habeat oportet , quod communicet , ut sonat tritum illud scholasticorum dogma, ergo primus motor ut mobile secundum reducat ad actum , prius naturâ saltem sit in motu non tam decet , quàm congruit. Nunc te ipsum modo confessor judicem , nunquid hoc sapit & probat motum , quem schola Augustiniana tam impensè colit , prævium ? annutum non renues , nî contra ipsum veritatis recalcitrare attentes meridiem. Argumentum sat validum interseris, reponit scotista, at subtilizari amat per subtili doctōris subtilis principia, & illud ut ut nervosum recedet enervatum. tangit, candidè loquor, sententiæ nostræ pupillam, at non eruit ; quod ut majorem fidentiam, ac fidem pleniorē tibi pariat , doctrinam quam in laconismo tibi contexam , habeas summo opere commendatam. Supremus ille hujus universi Architectus , ut sapientissimè omnia condidit , ita prudentissimè quoque administrat , *ut ea suos motus agere sinat*, velut sonat oraculum illud ex tripode Augustiniano 7. de civit. c. 30. derivatum , hac sibi statutâ lege , ex necessitate quadam , quam consequentem dicunt,

eunt, tenetur creaturam relinquere in manu sui consilij, ac priorum actuum absolutissimum & plenum indulgere Dominium, cum reservatione tamen supremi illius, quod inabdicabile dicunt, in omnes actus ordinis inferioris Domini, huic consociat inenarrabilem illam providentiam, *quâ attingit à fine usque in finem fortiter & disponit omnia suaviter*, sap. 8. hæc, ut amicabili quadam Societate in Deo conjuncta, facilius credas, supponas oportet voluntatis, libertatis, inclinationis cuiusvis, ordinis, seriei, successûs, connexionis, durationis, modi actuum qui reperiri in agente in fenore queunt, continentiam longè eminentissimam, quâ suppositâ, determinatio creaturæ secundum modum existendi in rerum naturâ proprium, à radice superioris ordinis & continentia emanari anhelat, non quidem strictè antecedente, ita ut modus loquendi, à classe Thomistarum usurpatus, in quo ideo Petrus amavit, quia Deus ita præordinavit, evadat verus, sed suppositione quadam præsuppositâ determinationem agentis secundi quoad omnem perfectionis modum gradu quodam eminentissimo præcontinente, simulque cum movente

subordinato in rerum naturâ eam ponente, adeo ut verum sit: causam primam discernendo, in eandem, non tamen præviè præscitam ut Recentioribus placet, incidere determinationem cum secundâ; ubi tamen obiter advertas velim hanc quoad utrumque agentis exercitium incidentiam fundari in instanti in quo, cum quo amicabiliter componibilis est præcedentia concomitantia, saltem quoad agens supremum nixa instanti à quo. & in hac antecedentia omnis creaturæ à creatore dependentia salvatur bellissimè. absque hoc quod subtilis schola suppetias à schola thomistica sibi exoret.

THEOREMA II.

Sitne Sententia hæc inter Thomistarum & Recentiorum media?

Idem distinctio ex naturâ rei formalis, ac decretum concomitans Scotistarum meretur iudicium, occinit quidam, nî fallor caranthes nomine, in scholasticis doctor non parum eruditus, ac proin illam, quæ utriusque extremi naturâ aliquo qualiter imitari percupiens, neutram assequitur, una cum decreto velut commentum.

mentum paræcijs scholasticis indignum, pari anathemate feriendum, atque à doctorum pulpitis proscribendum, jure censuit non immerito. At reclamat vanes inter subtiles Doctores non postremus, festina lente amicorum humanissime, rem sinistram, atque palmarem injuriam, ex hoc systemate subtili non per subtilem sed crudam admodum intelligentiam facis consecrariam; recurramus, si placet, ad primas horum commentorum bases, & dicti falsitas illico producetur in divum. Et exordiendo à systemate quod colunt Thomistæ, rem ad oculum demonstratam reor, in dictis theorematibus primi, ubi disparitas inter utrumque sat dilucidè fuit posita in aperto, per hoc, quod schola Thomistica decretum non solum prioritate à quo sed etiam naturæ & causalitatis pertendat habere prævium, scotistæ è contra eliminata hac prioritate, quæ ut contendunt libertati creatæ insidias parat, illud petant concomitans in sensu modo explicato. De sensu Recentiorum ergo majores fors tricas movebit caranthes; at sisyphi Saxum rotabit, dum hos in partes Scotistarum trahere attentabit. Præscitur enim juxta illos determinatio agentis creati cognitione conditionata

antequam determinatur , quod subtilis schola nec audit , nec capit. Secundo ad dependentiam creaturæ à creatore immediatam in tutò ponendam concursus simultaneous tantum requirunt , quod displicere scotistis ex eo convincitur , dum Deum in ratione motoris saltem pro instanti quodam à quo motum creaturæ præcedere evincunt.

Verum dicuntur hæc , at cum non probentur , incassum dicuntur , edicito enim vel ratione illius prioritatis à quo constituitur Deus in ratione præcise concausæ vel præcise in ratione principij primi effectivi, ordinati ad motionem agentis creati velut ad effectum ; si primum asseras , quâ ratione dependentia unius causæ ab alia relinquetur salva ? equus in trahendo currum est cum alio concausa , eritne exinde amabo , unius respectu alterius dependentia , qualis reperitur in effectû respectu causæ ? ulterius progredior , duo portant eundem lapidem , reatene inferes ex hoc ergo unus velut effectus dependet ab alio velut à causâ ? apage has affanias. Si eligas secundum ; ergò illa prioritas erit naturæ, & causalitatis , at hoc ipsum non est ad genium subtilium , qui hanc prioritatem , utpote
syste-

systemati Thomistico suffragantem, è suis cathedris, penitus volunt eliminatam.

In impugnatione hac sat eruditâ, ait nonnihil turbatus vannes, quidquam roboris energifici vix dispicio; fatemur haud dubiè Deum cum creaturâ concausam, absque dependentiâ superioris ab inferiore detrimento. Ratio sit: quòd movens primum motûs creati sibi arroget continentiam omnium eminentissimam, quâ positâ in actionem moventis creati ita incidere valet, ut illius actio nec *prædefinitio*, nec *postdefinitio* sed *condefinitio* mereatur præconizari, quâ efficitur, quod creaturæ insit per participationem, quod DEO convenit per essentiam; hoc ipsum autem, cum in duobis idem pondus ferentibus, aut eundem currum trahentibus cesset, paritas nulla est, atque adeo non adverto, quo jure aut titulo hac in re lis intendatur Scotistis.

Verùm nihilo horum motus reclamat Caranthes, res ex integro nec est salva, Schola enim recentioristica, cordatè edisserit, causæ primæ in esse effectuum, motuum, formalitatum, ac cæterorum entium creatorum præcontinetiam longe perfectissimam; item Deum cum creaturâ influxu simultaneo ad effe-

Etum è massâ possibilitatis extrahendum concurrere disertissimis verbis demonstrat, & quod tandem summa controversiæ est, in hoc influxu unicè salvari dependentiam creaturæ à creatore contendit; & ita palam est, quod prius evincere conabar, vestram nimirum sententiam cum placito Recentiorum communem habere causam.

Fateor, reponit Vannes, inter assertum utrumque affinitatem haud modicam, omnimoda tamen non est, præter intrinsecam enim & omnimodam omnium formalitatum creaturarum continentiam, quam subtilis schola ingenuè fatetur, illud, in quo cardinalis discriminis summa, quoque admittit, non ideo creaturam libere quidquam velle, quia Deus prævidit, quid in his vel alijs circumstantijs posita sit actura voluntas, sed hoc vel illud ex eo velle creaturam, quia voluit Deus. Non quod per exercitium voluntatis antecedenter in quodam instanti reali quidquam præviè operetur; absit enim præposterus Thomistarum sensus, sed quia velle creatum quodammodo præcedit virtualiter in proposito voluntatis divinæ, quâ præcedentiâ virtuali suppositâ, quid quid vult creatura.

tura , voluit etiam Deus conformiter
ejus naturæ & inclinationi per coinciden-
tiam utriusque operationis in eodem in-
stanti reali. Vel alia verborum phrasi
utendo : Deus operatur in ente moto
ipsum velle , non tamen quidquam ip-
sum velle antecedens. nec justè carpitur
à quodam recentiore hic dicendi modus
ex eo , quod omniscium Numen Divi-
num cæco quodam modo ordinem &
successionem rerum administraret , si ci-
tra præviam voluntatis creatæ inclinā-
dæ explorationem , eam virtute illius
continentiæ ad hoc vel illud extremum
in individuo determinet ; malè inquam
ab eo effutiuntur ; licet enim liberi ar-
bitrij inclinationem non per scientiam
conditionatam , eam tamen per notio-
nem simplicis intelligentiæ omni melio-
ri modo Deus habet perspectam , ut mo-
do quodam sapientissimo , *Deus , ut veli-*
mus & suum esse voluerit , & nostrum. S. P.
Aug. lib. i. ad Simplicianum

Hæc sedato quodam secum rumi-
nans animo caranthes , unum , interse-
rit , mihi satis videtur inexplicabile , quo-
modo justo titulo decretum illud intitu-
lari queat concomitans , & cum indiffe-
rentiâ arbitrij humani tam intimum , &
vix

vix non indissolubilem nexum habere defensari, ex eo præcisè, quod determinatio agentis creati prius ab æterno sit virtualiter in decreto divino, virtute cuius ita se se modo agendi creaturarum accommodet, ut ejus indifferentia ad duo opposita maneat intacta; cum utique illa determinatio in creaturâ, quæ ab æterno omnis entitatis actualis est expers, nihil sit, sed in solo Deo esse intelligatur, atque adeo ad hanc agens creatum se purè passivè habere apertis convincitur argumentis, quod libertati vel maximè nocivum esse exploratum habebit, quis quis ejus indolem vel leviter vel obiter inspexerit. Addit demum, hunc differendi modum esse S. P. Augustini doctrinæ merè cavillatorium, cujus constans est, semperque fuit sensus atque sententia: *nihil magis esse in nostra potestate, quàm nostram voluntatem.* 3. de lib. arbit. c. 3. illa autem virtualis continentia cum in nostrâ potestate sita non sit, non dispicio, quo tandem motivo hæc Theologia mereatur præconizari Augustiniana, principijsque alijs hocce in negotio vel maximè venerandis consona.

Candidè edissero; respondet alter; dicam hîc nostro systemati imponis tricis &

& difficultatibus plenam, & ab ipsis subtilibus vix unanimi calculo decisam, aut decidendam, habet suum hîc modum theologizandi Mastrius, à earanthes mox recensitum; at ex hoc nonnisi exaggeratoria dicacitas puram in arbitrio passibilitatem ad actus liberos in rerum naturâ ponendos evincet, cum utique virtualis aut si mavis, eminentialis continentia per respectum ad actum vitali ipsius arbitrij exercitio in tempore ponendum, decretum illud concomitans efficiat. Habet & suam differendi methodum P. Boyvin scholæ subtilis jubar non infimæ magnitudinis, qui concomitantiam fol. 140. ex eo in decreto salvandam existimat, quod voluntas increata, creatam non determinet, nî antecedenter, quam in partem se sit inclinatura, prævideat, & sic libertatem cum decreti concomitantia amicabiliter consociari posse contendit. Verùm quantum verborum formula sonat, hic modus ratiocinandi est ipse recentioristicus, quo tandem id à se avertere attentet medio fol. 122. habet tandem & suam loquendi formulam P. Dupasquier, qui disp. 10. de volunt. DEI fol. 665. in rem præsentem similem format discursum; causa prima eâ planè ratione

tionem vult ab æterno actus prædefinitos ; quo in tempore existere amant , cum igitur in tempore non voluntate quadam antecedente , ut libertas maneat in tuto , sed consequente actus illi in se exercitè existere efflagitent , juxta illud dogma Anselmianum in opusc. de concord. præscient. cum lib. arbit. c. 6. *præscitæ non eveniunt eâ necessitate , quæ rem præcedat , sed quæ sequatur.* hinc comitetur , & non præcedat decretum , oportet. En ! concomitantiam decreti naturæ & gratiæ concinnè accomodatam , numerisque omnibus absolutam , dignam , quæ nostro ævo publicis è cathedris proclametur & audiatur. Et his convictus acquievit caranthes.

THEOREMA III.

Sitne Sententia subtilium Vaticano fulmine exusta ?

SEveriorem hic vannes nactus antagōnistam , censorium catonem dicam , an dicaciorem exagitatore , dubius hæreo , carium nomine , qui severiore fundatissimum subtilium systema notare censurâ non erubuit. Illud , occinebat , quantum dicta in præcedentibus cordationi veritatis speculatori ostendunt , omnipotentiam

tiam DEI ponit in manu & potestate nostrâ, quod è Vaticani montis arce dudum scimus fulminatum per propositionem illam indignatione pontificiâ notatam per Innocentium XI. Anno 1679. 23. Novemb. quid igitur deest, quo minus hunc de DEO theologizandi modum, ut ut subtilem, vel hoc tantum motivo, è lycæis & cathedris scholasticis perpetuo eliminandum exilio dicamus.

Mirabilis crisis, in sonat vannes, sapientiæ, an insolentiæ sale condita, aliorum committo iudicio, per me licet dicat Mastrius, assertum subtilium de decreto concomitante ponere omnipotentiam DEI quasi in manu hominis, in omni meâ sorte & pace dicant id, quicumque subtili scholæ nomen dedare, erit nè sodes gnoma horum ea propter indignatione Apostolicâ notata? absit de re tam præclarâ sinistra admodum cogitatio, atque effati tot illustrium Doctorum calculo notati distorta interpretatio. Inspiciamus, si placet, paulisper damnationis illius formalia verba, & quam sinistram super hac re sit Adversarij iudicium, suâ sponte elucescet sole meridiano clarius; hocce autem charactere damnata illa exprimitur propositio: *DEVS donat nobis suam*

*suam omnipotentiam, ut eâ utamur, sicut aliquis alteri donat villam aut librum; edic modò, habetnè assertum subtilium cum propositione adductâ quidquam affinitatis & studiosus habet librum illum plicis deturpat, ac lituris, atque illo ad sui petulantiam, aliorumque injuriam abutitur; Rusticus habet villam, eam pro suo libitu immutat, alienat, destruit ac in suum, an honestum vel turpem ei quandoque perinde est, usum convertit, idemne Deus in omnipotentiam tribuit per suum decretum concomitans creaturæ Dominium, ac Rusticus in suam villam, studiosus sibi arrogat in librum? absit indigna de hoc commento suspicio, quod in tantum suum in concomitantia decreti quærit firmamentum, in quantum per legem sibi statutam creaturam relinquere decrevit in manu concilij sui, simulque velut Author naturæ & gratiæ sapientissimè eidem providit, de auxilio non præviè prædefiniente, sed in eandem cum agente creato determinationem incidente, quo cum libertate ac merito operari queat; juxta illud Bethlemitici Doctoris effatum in c. 49. Isaiæ: **DEVS** omnipotentiam suam nostro arbitrio relinquit, ut juste voluntas præmium consequatur.*

Sed nec his sedatior factus, instat
Carius pseudo Criticus, quâ tandem ra-
tione dicat Vannes offerri per decretum
concomitans creaturæ à creatore omni-
potentiam, ut se suamque sententiam
à censurâ eximat Apostolicâ. Innegabile
tamen in proprio systemate erit, quod
Deus expectare voluntatem creatam,
quam in partem se sit inclinatura, debeat,
quod concilij Arausici Patres unanimi
dudum reprobavere calculo. Nec hoc
stringit, intonat alter, placitum enim à
Scotistis defensatum sanctissime citati
concilij decreta custodire, & ab ijs nec
transversum, ut ajunt, digitum recede-
re, novit is, quis quis vel rudem saltem
ejusdem delineationem habet perspe-
ctam. at, nè diutius Adversarius versetur
in ambiguo, doctrinæ modo contexen-
dæ accuratius quidquam velim ut inten-
dat. Prædefinit Deus, loquitur schola
subtilis, quosvis actus, malos moraliter
excipe ob rationes oppositas, ab agente
creato in tempore extra causas ponen-
dos ab æterno, habitâ tamen ratione no-
stræ propriæ deliberationis; quo circa eo
modo eos ab æterno intendit, quo in
tempore sunt executioni mandandi. Sup-
positâ ergo illâ lege universali ab ejus-
dem

dem Authore sibi ex merâ eaque liberri-
mâ electione statutâ , quâ vult eos per
sui coëfficientiam de statu possibilitatis
ad statum existentiae reducendos ita per
decretum in tempore cum creaturâ ad
actualem rerum productionem transit ;
ex quo deîn decretum illud audit con-
comitans. nec , ut sinistra quorundam
habet persuasio , decretum concomitans
cum consequente in idem coincidit cum
palmaris inter utrumque intercedat dif-
ferentia. Dicitur concomitans , quòd
nostrum comitatur modum agendi. è
contra consequens non audit , cum non
consequatur nostrum liberi arbitrij usum
jam jam præviè sub conditione prævi-
sum ; vel si aliorum mavis loquendi
modum , dic decretum ex eo dici con-
comitans : quod ratione continentiae
eminentialis voluntatis creatæ , se eidem
in eodem signo reali quòad effectum
ponendum accommodet , nihil præviè
decernendo , sed simultaneè cōeficiendo.
En veram & sinceram sententiae hujus
cum sententiâ illâ fulminatâ collatio-
nem , an modo inter illas apparens etiam
sit affinitas , æquus sit judex , quicunque
veritatis est amans.

THEO.

THEOREMA IV.

Sitne Sententia hac cum placito qualistarum communis?

BEnè dixit, quicumque dixit, tot hacc in controversiâ esse placita, quot ferè capita, habet suum quo gloriatur trophæum schola Augustiniano-Angelica, ex generosâ decreti efficacis adversus ejusdem cavillatores defensione, habet suum quo celebratur triumphum schola Recentioristica ex constanti præscientiæ decretum antecedentis propugnatione; habet tandem & suam, quâ veneretur, gloriam Paræcia Scotistica de suo decreto concomitante indefesso sudore ac labore defenlato. Gloriam hoc in conflictu particularem sibi adsciscere quidam cupientes, quos qualitistas indigitamus, aliâ viâ ingrediendum rati, opinionem quandam ab alijs hucusque practicatis diversam reduxerunt in divum, quam, teste nostro P. M. Sichrovsky, à sententiâ Scotistarum non tamen Scoti diversam venditant, hunc enim in I. dist. 39. *felix de grat.* eidem suum calculum ferre totis contendunt viribus. Conatus non adeo contemnendus an in veritate fundatus decursus docebit.

Summa totius horum systematis ver-
 titur in eo, quod asserant, omnes actus
 liberos produci à Deo in nobis, coope-
 rantibus tamen nobis, hanc productio-
 nem nec præviam, nec concomitantem,
 nec consequentem, nec simultaneam vo-
 lunt, sed eam, quæ de prævia & simul-
 tanea quidquam participet evincere an-
 helant. Et eam inspirationem baptizant,
 cum per illam Deus voluntati ipsam in-
 spiret actionem. Interea ne voluntatem
 creatam omni vi activâ exarment, in
 actione inspiratâ, sit dein in ordine natu-
 rali vel supernaturali perinde est, duas di-
 stinguendas formalitates volunt, unam
 qualitatem vocitant, aliam actionem in-
 digitant; secundum primam à Deo in-
 spirari dicunt, secundum aliam ab agen-
 te creato produci contendunt; habet au-
 tem illa actio sub formalitate qualitatis,
 quod subeat munus actûs primi respectu
 potentiæ, quæ eandem sub ratione actio-
 nis vitalis reducit ad actum secundum;
 ab actu primo sub hac consideratione in-
 distinctum; ex quo consequitur, quod
 voluntas in recipiendo præfatam qualita-
 tem, se habeat velut potentia purè passi-
 va, non potens resistere infusioni gratiæ
 actualis, juxta illud gen. 20. : *Num Dei*
 ref.

resistere possumus voluntati ? quamvis ne orthodoxis obganniant statutis , gratiæ resistere , eamque per actûs contrarij positionem aspernari posse candidè edicant. Rationem dictorum suggerunt partim ex illo apophtegmate Aristotelico : *omne agens secundum agit ut motum ;* partim ex illo trito Philosophorum dicto : *nihil agit in seipsum motu quodam physico* , emendicatam ; hæc in laconismo dicta , ut clariorem in alijs pariant notitiam , sequentem ex præsuppositis mox principijs formant discursum. Voluntas , ut certum est omnibus , definitur facultas animæ vitaliter operativa , quæ ut operatur , ita intrinsecè se movet , ut mota ab alio , nihil enim se ipsum movere dicitur ; cum autem , ut sonat illud scholasticorum proloquium , potentia immanenter operans per productionem qualitatis intrinsecè receptæ moveri percipiat , ejusdem productio verò ab ipso agente omnibus modis proscripta maneat , nè admittatur actio in se ipsum per motum quemdam physicum , reliquum est , ad salvandum creati arbitrij vitale exercitium , ut ejusdem motus in ratione qualitatis ab objecto & fontali omnis motionis origine efficiatur , & voluntati creatæ inspiretur.

Si meliora de voluntate potentiâ adeo nobili sentiens, continentiam virtualem motûs eidem in esse demonstrare coneris, eodem negotio eam tibi negant, quo illam affirmas, est enim, inquiunt, voluntas potentia purè indifferens, quæ proscriptâ omni continentia virtuali activâ, eam solum sibi facit propriam, quam materia prima habet respectu formæ, imò, pergunt, hoc inter est discriminis, potentiam purè indifferentem, qualis omnium ore est voluntas humana, inter & potentiam determinatam, qualem dicunt Sophi essentiam respectu proprietatum, quod hæc actum secundum virtualiter præhabeat in actu primo à naturâ naturante indito, potente per actualem motionem illam exercere atque in rerum naturâ ponere, veritatem hujus videmus comprobatam in igne respectu caloris, in aquâ respectu frigoris &c. Illa verò actum secundum non virtualiter præcontineat in actu primo sibi congenito, sed hunc, quo in ratione actionis vitalis transeat ad actum secundum, sub formalitate qualitatis à Deo summe bono velut donum naturale virtuti seminali innatæ & cursui naturæ accomodatum, si sit actio naturalis;

Sin

Sin verò sit actus meritorius in ordine supernaturali, velut beneficium exigentiam totius naturæ creatæ & creabilis supergrediens, atque virtuti obedientiali non proximè, sed remotè activæ coaptatum expectare debeat. Ex quibus fluit, eundem motum, in systemate præfenti, & actionem esse & qualitatem, actum primum & secundum; est etenim qualitas, ut refunditur à motore primo & objecto in genere causæ efficientis in intellectum; audit actio, id est purè grammaticalis in ipsa vitali in objectum tendentiâ consistens, ut ab intellectu per modum causæ intrinsecè vitaliter operantis refertur in objectum. Nec in his loquendi formulis, ajunt, quidquam absurdi se offert criticandum, cum utique actio & passio non obstante, quod entitative sint idem, in ordine ad diversa subjecta suos effectus sortiantur formales, quid igitur prohibet, eandem rem diversimodè comparatam dicere qualitatem & actionem, actum primum & secundum?

Si ex Synodo Tridentinâ, alijsque fidei dogmatibus, iisdem intendas litem, quæ sub anathematis fulmine, voluntatem, ut activè se se objecto immitten-

tem proponit defensandam, id dictum volunt de voluntate ut respicit motum sub ratione actionis, non verò sub ratione qualitatatis, respectu hujus enim voluntatem ut subjectum merè receptivum, respectu verò alterius ut verè activum totis conantur evincere viribus. Quo circa, resonant, voluntas determinat & determinatur, sed diverso respectu & ordine, determinatur, ut objectum & motorem primum sub ratione causæ efficientis extrinsecæ affectat; determinat, ut qualitatem sub ratione actionis vitalis per motum ab intrinseco exerit. Item actuatur se, & actuatur, actuatur dum motio, ut qualitas sit, eidem velut potentiæ merè passivæ superadditur, actuatur se, dum novæ referentiæ qualitatatis ab objecto præhabitiæ productionem in objectum exerit.

Tricas iisdem si moveas, in causâ libertatis salvandæ, iisdem ferè loquendi formulis à tricis ejusmodi se se extricant, ac Patroni sententiæ Augustiniano Thomistica. Cum hoc tamen palmari discrimine, quod isti potentiam in actu primo vitaliter activam, illi eandem purè passivam velint; si pluribus eos petas instantijs, aliam ne expectes resolutionem, quam

quam tritam illam & communem apud Scholasticos gnomam, actum videlicet potentiae liberae non destruere ejus libertatem, cum igitur ille motus quâ qualitas à DEO & objecto in rationali appetitu physicè causatus, in ratione actionis sit actus potentiae liberae, implicabit per illum vel minimum libertati in homine actualiter exercitae imminere detrimentum, de libertate potentiae minùs curant, dum ad hanc indifferentiam potentiae ad actualem in objectum tendentiam, non necessario cum illa connexam, unâ cum exclusionem virtutis actualis velint requiri, & sic totum libertatis negotium in tuto positum sibi persuadent.

Ex his confectarium est, scientiam mediam qualitarum, in decreto objective conditionato, & subjective absoluto, non quidem aliquid praevis in arbitrio ponente, ob imminentem libertatis jacturam, sed ipsum actum voluntatis in ratione qualitatis, salvo actuali ejusdem in agente secundo sub formalitate actionis exercitio, inspirante suum quærere firmamentum.

Deteſtâ nunc, ac pristinæ luci red-
ditâ hac, ut subtili ita plausibili modernis

in lycæis sententiâ. Resolvendum restat, quod quidam tam asseveranter evincere conatur, habeatne hæc cum opinione subtilium quidquam commercij? an- sam dubij quibusdam suppedita vere; fundamenta modo asserta; quibus clarè constat. Deum per actionem inspirativam in instanti quodam priori qualificare voluntatem, uti loquuntur modaliter, cooperante in posteriori signo voluntate in genere causæ vitalis intrinsecæ, qui theologizandi modus totus quantus videtur scotisticus; nec memoriâ excidit quendam in scholasticis non vulgariter versatum, pleno conatu propugnâsse, hanc theologiam à subtili non nisi in modo deviare loquendi, in substantiâ verò esse planè eandem. At, si de re, ut fas est, hic licet ferre judicium, ambo systemata toto cælo inter se discrepare, decidendum existimo. Enim verò si Mastro, Boyvin, Dupasquier, Hennoni cæterisque præclaris scholæ subtilis cathedraticis fides, supponit horum ante signanus potentiam volitivam in actu primo intrinsecè activam, secundo illum motum quoad omnes formalitates à causa secunda indivisibiliter produci contendit; quorum tamen opposita in opinione modo

recen-

recensitâ pro cardine totius systematis
supponuntur.

THEOREMA V.

*Sitne assertum subtilium opinioni conjecturali-
starum consonum?*

Conjecturalistas, in campum provo-
camus scholasticum, an ficto vel
vero ita baptizatos nomine, perinde est;
fundamenta saltem, quibus fulciri horum
ambit opinio, non leve hujus stigmatis
bonâ fide & nihil præoccupato animo inu-
tendi fundamentum suppeditant. Ve-
ram & sinceram ut de his concipias sen-
tentiam, pervolvâs velim celeberrimum
illum Authorem de scholasticis optimè
meritum Henricum à S. Ignatio, hic pro
suâ ingenij felicitate, ac differendi facili-
tate auspiciorem suis præ cæteris com-
mentis scholasticis sortem conciliare per-
cupiens, Thomistis, Scotistis, Recentio-
ribus & qualitis omni in veneratione
quâ decet habitis dist. 10. a. 3. aliam viam
est meditatus, ac suam de futurorum con-
ditionatorum scientiâ opinionem fundari
percupijt in causarum secundarum, ex se
fallibilium, nec non mediorum ad con-
secu-

secutionem finis convenientium præparatione. Et hanc, præmotionem præconizavit moralem; ex quo apud alios posthac ejus sententia audiit conjecturalis, ejusque assertores conjecturalistæ; eo quod opinio eorum in principio purè conjecturali sit fundata, malum hoc omen, sinistramque notam à suo percipiens abstergere systemate, alio progressus est, ut infallibilitatem medio, cui in propriâ opinione scientia futurorum sub conditione niteretur, conciliaret, & quo tandem id medio effectum ibat? suppetias imploravit à providentiâ Divinâ, cui dispositionem, ordinem, atque concursum causarum secundarum, motuum, mediorum aliorumque ad finem obtinendum quoquo modo conducibilem subdidit, & ita condignam medio, cui Divinus niteretur intuitus, infallibilitatem conciliâsse persuasum habuit. Est enim, inquiebat, providentia Divina, quæ attingit omnia de fine in finem, disponens ea æquè suaviter ac fortiter; quò fit, quod causas secundas earumque concursus ac motus tam mirabili valeat beare ordinatione; ut adhibitis suppetijs, vijs in devium irretitis, atque remotis obicibus, illæ ex se fallibiles, suum infallibiliter

liter fortiantur effectum. Exemplum, quo à minori ad majus arguendo, præsens firmatur discursus, suggerit ipsa humanæ industriæ providentia, quæ de suo quandoque effectu dubia, per dispositionem causarum secundarum concinnè ordinatam, de infallibili, in linea saltem morali, sibi gratulatur effectûs consecutione. Agricola consule, & comprobata habebis veritatem.

Hanc opinionem, quidam pensiculiùs considerans, incidit in subtilem Doctorem, p. dist. 40. q. un. ad. 1. princ. ubi difficultatem de conciliandâ libertate cum divinâ prædestinatione sibi proponens, in hunc ferè modum sibi objicit; si prædestinatio est æterna & immutabilis: ergo prædestinatus nequit damnari, & è converso, qui intra massam damnationis fuit relictus nequit salvari. Hunc nodum difficultatis satis constrictum enodare cupiens, respondit, similes argumentationes ex falsâ nostrâ imaginatione ortum trahere, quâ nobis imaginamur actum prædestinantis jam jam præteriiisse, qui tamen nondum præterijt, licet præteritis coëxtiterit. Est enim, inquit, actus ille Divinus & increatus, petens æternitatem, quâ velut propriâ
men-

mensuretur in durando mensurâ , sicut autem hæc est in indivisibili posita , ita omnis futuritionis & præteritionis est expers , remanetque solum nunc æternitatis formaliter indivisibile , quod ratione suæ æquivalentiæ coëxistere valet temporis nostro præsentis , præterito , & futuro ; prout itaque illi instanti , quo homo in gratiâ finaliter persistens est prædestinatus , coëxistit , ita in illo nunc æternitatis habet illud velle approbativum prædestinationis illius hominis in gratiâ finaliter perseverantis , ac haberet , si perimpossibile , post consumationem meritorum in tempore , illum volitionis actum posset elicere. Ex quibus præcitatæ Author ratum habebat ac fixum , Doctorem subtilem opinioni conjecturalistarum tulisse suffragium. Dum prædestinationis certitudinem , atque ex consequenti præscientiam in illâ fundatam , juxta concursum causarum secundarum , mediorum ad finem conducibilium commensurandam censuit ; uti discursus modo relatus id juxta ejus opinionem demonstrabat ad oculum. Nec in admirationem te rapiat lectorum amicissime , hanc sequelam , ex modo relato Scoti discursu fuisse factam consecrariam ;

tiam, cum occasione illius, Faber Doctor in scientiâ subtili, uti benè nutritus, ita non vulgariter eruditus deduxerit, actum prædestinativum. à meritis reprobativum à demeritis tantam dicere dependentiam, ut idem actus simplicissimus intrinsecè quidem invariabiliter persistens modo prædestinativus, si homo habeat merita modò reprobativus si demerita, audiat.

Verum meo iudicio, ex hoc discursu à Scoto sat eruditè formato, ejusmodi sequela, quem pro suâ sententiâ hic Doctor efformat, nonnisi in distorto admodum sensu deduci potest. Voluit enim subtilis Doctor per illum locum, quem pro se allegat Adversarius, satisfacere argumento sibi objecto, nihilque aliud, ut interpretatur Smifinch. tract, 3. disp. 6. n. 14. cit. à P. Mastrio disp. 4. de divina volunt. q. 4. a. 2. convincere, quam actum prædestinativum non esse strictè præteritum, neque libertati inimicum, licet enim antecessione æternâ sit prior ille actus in Deo, quia tamen modo agendi creaturæ ratione continentix eminentialis ita est attemperatus, illum non immutat, nec eidem modum libertatis aufert, haud secus, ac si cum

si cum actu daretur in duratione propriâ, concomitantia quadam temporali & in hac dicendi methodo vix quidquam dispicio, quod pro sententia conjecturalistarum possit patrocinari. Quoad sequentiam Fabri, quam bene doctrinæ Scoti consonet, lege sis P. Mastrium loco cit. ubi concordiam utriusque, & simul discordiam sat dilucide reperies explanatam.

THEOREMA VI.

Sitne Sententia hæc affinis opinioni virtualistarum?

Quantum non valet industria humana ni ingenij perspicacitas! scientiam mediam in quadruplici sensu retulimus defensatam: & sententiarum nullus adhuc dum finis? nullus sanè; accedit tandem ingeniosum virtualistarum systema, quo fundamento hoc indigitatum nomine, ex mox dicendis planum evadet ac perspectum. Hi in neutram aliorum incli- nantes partem, singularem sibi pandere viam, quâ infallibilitas scientiæ, decretorum Divinorum efficacia, & quod punctum est, libertas humani arbitrij, mirabi-

rabili & amicabili prorsus foedere jungi queant, habebant persuasum.

Summa autem horum commenta vertitur in sequentibus. Docent Deum omnibus agentibus secundis virtutes quasdam operatrices, quæ se habeant ut formæ permanentes, constituentes causam ad actuale operandi exercitium, conformiter ejusdem naturæ in actu primo remoto potentem conferre. Nec tamen has ad effectum è statu possibilitatis extrahendum sufficientes judicant, hinc alias lege quadam inevitabili requiri volunt, & eas, pro diversitate formalitatum, quæ in effectu extra causas ponendo reperiuntur, varias, quibus causa in ratione principij radicalis constituatur. Res, ut alias intricata, variisque obscuritatum latebris obfusa, ut clariore methodo extricetur: sic nobis actus amoris in exemplum; hic præter formalitatem entis ut sic, includit *primò* quod sit operatio vitalis; *secundò* boni quæ talis prosecutio. *Tertiò* ad existentiam habendam vel non habendam indeterminata. Amorem secundum primum prædicatum, ut agens secundum de potentiam reducat ad actum, virtutem quandam summopere ei necessariam commendant, & fluentem indignant, eamque sequen-

tibus volunt excultam qualitatibus: *primò* quod ita indispensabili à virtute illa ratâ ac permanente requiratur lege, ut nunquam sit ad actuale operationis exercitium transitura, nisi hæc, ut ajunt, intentio, quæ virtutem illam modifcet sit communicata. *Secundò* quod sit qualitas, & non actio, aliàs enim infallibili & essentialiquadam sequelâ eam comitaretur effectus, quod uti Thomisticum, ita illis est exoticum. *Tertiò* hanc qualitatem fluentem in salutem totius dependentiæ in actione non à creaturâ solùm, verum & à creatore suppeditatam pertendunt, est enim illa, ut inquiunt, actuali exercitio agentis secundi prævia, quam sub hoc privilegio ad id muneris præstandum esse accommodatissimam, unanimis etiam Thomistarum lingua loquitur. *Quartò*, eam ex abyssali omnis bonitatis fonte unicè derivandam contendunt; ita ut eam habere, vel non habere sit extra humanæ potestatis prætensionem, & in hoc relationem æquiparantiæ, hanc qualitatem inter, & prædeterminationem, quam commendant Thomisticam, evincere anhelant.

A primâ formalitate ut transeamus ad secundam, quæ est boni quâ talis prosecutio,

secutio, tertiam quoque à DEO agenti creato immitti contendunt virtutem, quâ ejusdem potentia ad actum amoris reduplicativè talem eliciendum reddatur coaptata; est enim hæc, ajunt, cum prior uti creata, ita ad Deum velut Authorem naturæ eadem lege adstricta, & ita si ad primam in actu ponendam virtus specialis causæ secundæ est immittenda, nullo jure virtus tertia ad secundam in effectu formalitatem ponendam eidem poterit denegari. Vel hæc si cujusdam non sunt placita genio, disparitatem suggerat convincentem, adjunctâ unâ ratione, cur uni formalitati in effectu repertæ jus prætensionis in virtutem particularem naturæ naturæ communicandam tribuatur & non alteri. Sicque partibus suis cedent animo non invito.

Telam inceptam ut pertexant, tertiam formalitatem quoque, quæ est actus ad existendum vel non existendum indifferentia ad examen veritatis nonnihil consideratius revocant, &, en! doctrinam apprimè speciosam, ad hanc aliam identidem requirunt virtutem fluentem, eamque in hypothesis præsentis ad odium per se ordinatam tuentur, quâ sartum rectumque volunt, libertatem potentiæ

gemma adeo nobilem penitus incorruptam relinqui ac intactam. Nec hic sistitur, quartam tandem produci volunt in ente secundo, quæ formalitatem actionis in effectu ponendo imbibitam ad statum existentiae reducat. Prô superi! in-
clamat nonnemo scholasticorum, quanta virtutum activarum seges, à virtualitatis causæ in negotio unius effectus producendi adjudicata. Atresonat Patronus præsentis indaginis, nullus admirationi locus si indigentia pauperculæ creaturæ quid accuratiùs perpendatur, est enim creatura, ut identidem clamant & reclamant antagonistæ, velut instrumentum, quo Deus pro suo libitu ad quodlibet facitandum utitur; sed hoc testē compello ipsam experientiam aliâ virtute ad hunc, aliâ ad alium effectum artificialiter producendum indiget. Sit nobis, in hujus confirmationem, exemplo malleus, nunquid hic aliam virtutem ad catenam cudendam, aliam ad securim formandam, aliam ad ensen conficiendum & sic de cæteris artefactis discurrendo petit ab artifice habere impressam, & quo tandem titulo idem virtutum numerus ab agente creato ad effectus secundum omnes formalitates imbibitas producendos relegabi-

gabitur? inspiciantur præterea motiva, eaque sano maturo, & nihil præoccupato animo ponderentur, & fors nemine excepto ad calculum huic ferendum placito inducent omnes, quibus veritas cordi est; alia ut brevitatis ergo sicco pertranseamus calamo, unicum libertatis salvandæ negotium, in præsentiarum vel maximè perpendendum, diligentius quis rimetur, & comperiet hanc virtutum pluralitatem medium, quo cum influxu etiam prævio belle consocietur humani arbitrij indifferentia omnium, quæ sol unquam aspexit, esse optimum. ex his ergo.

Facile intelligitur quonam, hoc in systemate, fulciri decreto petat, horum virtualistarum scientia media, est enim illud quo Deus statuit dare omnibus virtutes sufficientes, quibus potentix agentium inferiorum constituentur in actu primo proximo potentes, ad amorem vel odium, ad actum positivum vel ejus omissionem in actu ponendam, si in hac vel illâ serie rerum & circumstantiarum ponerentur, & hoc decretum, quia pro hypothesisi objectivâ respicit diversas, ad actus tam contrariè quam contradictoriè oppositos ponendos, virtutes; hinc illud dicunt purè indifferens & concomitans.

Assertis & discussis modò virtualista-
rum firmamentis, quæsitum in particu-
lari hac ventilatione exenterandum, re-
stat ut resolvamus, reperiaturnè unicum
pro præsentî sententiâ in Doctore subtili
vestigium & ansam dubij ingessit, ipsum
decretum, quo velut solidissimâ basi ho-
rum cupit fulciri opinio; quod dum
apud eos audit concomitans, id ipsum ef-
fe, quod tam impensè colunt Scotistæ,
censendum plurimi dijudicavêre. at, si
verum illud Doctorum proloquium, ver-
borum sensus & explicata, & non verba
constituere pro suâ vel unitate vel diver-
sitate unam vel diversam sententiam,
non satis adverto, quo tandem motivo
hi Auhores suo cum systemate possint
trahi in partes Scotistarum. Est enim de-
cretum quod suæ scientiæ mediæ volunt
esse substratum, post usum talis scientiæ;
& ideo dicitur ab eisdem concomitans,
quòd intuitum mentis divinæ usûs vir-
tutum agenti communicatarum in his vel
alijs circumstantiis præsupponant explo-
ratorem. Quod quantum subtili Docto-
ri displiceat, præter ea quæ in præceden-
tibus discussimus, constat ex illo Docto-
ris deciso à P. Dupasquier disp. 10. de vo-
lunt. Dei relato. Ubi Scotum sic quæ-
rentem

rentem inducit: si offerantur voluntati divine duo aequales in naturalibus, quaero, quare istum praordinat bene usum libero arbitrio, & illum non? respondet, non est hujus, ut videtur, assignare rationem, nisi voluntatem divinam, & haec est prima distinctio inter illos. Accedit quod Virtualistae decretum, quod dicunt indifferens, ad principium habituale tantum velint requiri. Subtilis est contra schola cum suo antesignano, praeterquam, quod nullibi de tantâ virtutum pluralitate agenti creato infundendarum mentionem faciant, requirunt decretum ad principium etiam actuale operationum creatarum, & hinc omnes actus, praeter peccaminosos, in particulari & quoad omnes circumstantias praedefiniri certum volunt, & indubitatum; quod ut Virtualistae capiant & dicant nullam habere virtutem regerunt.

Reflexiones in discussa modo asserta.

PROvehimur portu, expectatam secundae parti vindicationis praesentis coronidem secundis ut spero avibus imposuimus. Reliquum est, ut super his quae in praecedentibus differuimus nostra sententia aperiamus & judicia, id tamen absque praesudicio probabilitatis, certitudinis,

nis, & æstimationis assertorum tot illa-
strum atque omni exceptione majorum
Doctorum calculo notatorum, quæ in
ante dictis examine scholastico disquisi-
vimus. Et exordiendo à systemate sub-
tilium, candidè edissero, eam doctri-
nam uti subtilem ita præclaram ac nu-
meris omnibus esse absolutam, sed &
illud pro meo rubore inficiari nec volo,
nec valeo, ejus subtilitatem meo captui
adeo esse abstrusam & absconditam, ut
eam inter sententiam Recentioristicam
& Thomisticam, vix aut ne vix quidem
discernere queam mediam. Ratio ob-
scuritatis obfusæ ut fiat pervia, ea quæ
prolixiori calamo in præcedentibus re-
censuimus in laconico iterato hic con-
texamus stylo: contendunt Scotistæ in-
fallibilitati scientiæ mediæ vel maxime
consultum iri, si ea decreto concomi-
tante dicatur subnixa, at hæc actûs de-
cretorij concomitantia, uti subtilis, ita
plurimum captum subterfugit velut imper-
ceptibilis. Et hic est lapis offensionis
& Petra omnis criticismis; nec est ad-
mirationi hic locus cur hæc dicantur, si
verborum formulæ quibus hanc conco-
mitantiam sartam testamque volunt, ac-
curatius inspiciantur. Dicunt illi, Deum
habere

habere omnis formalitatis, modi, libertatis, & cujuscunque considerabilitatis in actione creaturæ reperiendæ eminentiam omnium speciosissimam, vi cujus cum creatura in productionem ejusdem effectûs cõincidere valet in eodem instanti reali; idem dicunt Recentiores, idemque Thomistæ; dicunt ulterius illud instans reale in quo cõincidentiæ utriusque causæ in eundem effectum, dividendum esse in duo instanti à quo, in quorum uno quod antecedit causalitatem divinam, in alio quod sequitur causalitatem creatam intelligendam volunt, & hanc divisionem ejusdem instantis realis in quo in diversa instantia à quo pro ipsâ concomitantia decreti formâ venditant, non quidem ex hoc capite, quod pro instanti à quo ipsum decretum operationem creaturæ antecedere intelligatur, sic enim potius antecedens quàm concomitans deberet inaugurari, sed eo quod illud determinationem creaturæ ad actum quemdam vel ejus oppositum in rerum naturâ ponendum per conformationem illius juxta liberum creaturæ agendi modum comitari concipiatur. Et hocce in discursu stat totius doctrinæ Scotisticæ de decreto concomitante sum-

marium , quantum ex eruditissimis eorundem libris colligere licuit.

At pace tantorum virorum, qui huic systemati subscribunt. Liceat mihi unicuique hunc contra illos formare discursum : illa prioritas decreti divini fundata in instanti à quo , vel est prioritas præcisè à subsistendi consequentiâ , vel est prioritas purè originis , vel tandem prioritas naturæ & causalitatis ? primum dicere abnuent , tum quia hæc prioritas est purè logica , ab alijs perceptibilitas dicta in quadam universalitate vel radice metaphysica fundata. Tum etiam quòd hoc ipso , cum Recentioribus qui hanc prioritatem in proprio systemate ambo- bus amplectuntur brachijs, se telis objicerent Thomistarum. Si hoc misso eligant secundum, quæro an per illam prioritatem intelligant , quæ est originis in rigore theologico vel quæ est talis in sensu latiori ? prius dicturos non reor , cum ipsa eo in sensu soli Trinitatis My- sterio inscrutabili sit alligata : secundum ergò ut eligant oportet , eam videlicet esse prioritatem originis in sensu latiori , vel ut alijs placet philosophico dictam ; sed hoc ipsum est , quod tam asseveranter volunt discipuli S. Patris Augustini ,
decre-

decretum nimirum antecedere consensum humanum prioritate quadam causalitatis & naturæ, quæ cum prioritate originis latè dicta in idem cōincidit, adeoque Scotistæ hoc asseverantes, nolentes volentes transibunt ad castra Thomistica. Nec eorum nonnemo intererat, decretum in sensu Thomistico antecedens, petere instans reale in quo, ipso principio actuali prius, non inquam hæc dicat; quia omnes, quot quot de hac materiâ aut scripserunt, aut differuerunt tale instans antecedens exigunt, quod ad causalitatem divini decreti respectu principij actualis creati salvandam sit sufficiens, verum cum ad hanc prioritas à quo sit sufficientissima, velut in sole respectu lucis habemus compertum, non dispicio, quâ ratione Thomistis affingi queat, quod decretum, non quidem quoad entitatem intrinsecam qualiter est ab æterno, sed quoad virtualem ad extra transitum, pro instanti reali in quo ipso actuali liberi creati exercitio prius admittere cogantur. Patet interea ex dictis sat nuditè, discursum illum, quem nonnemo subtilium contra me quondam formaverat, ad evincendam decreti sui concomitantiam esse verissimum, sed punctum

Etum difficultatis non tangere. Erat autem hic : dum causa secunda operatur Deus in eodem instanti eidem cooperatur : ergo Deus respectu effectus est cum creaturâ concausa in eodem instanti reali cooperans , & non prævie eam prædeterminans. Concessi enim totum , Deum nimirum in eodem instanti reali in quo influere cum creaturâ in productionem effectus , cum in hoc dependentia effectus à causâ primâ unicè salvari debeat. At hoc , interserui , in præsentiarum nec dubitatur nec ventilatur , cum ex se apud omnes sit certum , quod hocce discursu evincitur. In eo hic vertitur difficultas an actualis motio vel exercitium causæ secundæ operativum illius effectus Deum velut causam prærequirat , ita ut prior sit motio creatoris quàm creaturæ , vel è converso an motio creaturæ antecedere debeat motionem creatoris , ut sic decreti concomitantia salva maneat & integra in sensu scotistico ; si primum dicat Scotista ; ergo audiet Thomista , utpote qui eandē cum illo in substantiâ doctrinam tenet , licet quò ad modum discurrendi quædam diversitas reluceat. Si eligat secundum , audiet Recentior , utpote in idem systema cum

cum illo conspirans ; atque validissimo illi argumento Thomistico , quo agens secundum in ratione principij actualis independens evincitur , si motio creaturæ antevertat motionem creatoris , subjiciens. Nec suæ hic causæ consulat , si à continentia eminentiali libertatis creatæ in divinâ essentia pro suâ decreti concomitantia salvandâ suppetias emendicet ; hæc enim à nullo scholasticorum , in quâ tandem classe existat , vertitur in dubium , atque adeo si ab illâ velut ratione , & causâ formali concomitantia decreti derivari debet , omne decretum , quodnam illud sit , vel à quo tandem Authore assertum , aut quibus in principijs admissum erit & audiet concomitans. Et sic controversia de re tanti ponderis transibit in vocabulariam nominis impositi disputationem. Et his omnibus modò dictis indulsis , ubi salus immediatæ dependentiæ motionis causæ secundæ à motore primo , quam tanta veneratione colit schola subtilis ? an fors à continentia modò adductâ erit expectanda ? vix crediderim. Nunquid & hanc Durandus , & quot quot ejusdem sententiæ , quâ mediatam tantum agentis creati in ratione principij actualis à pri-

mâ causâ dependentiam scholasticis commendabant lycæis, suffragium tulere, disertissimis asseruerunt verbis? ubi ergo hos inter & Scotistas discriminis nota, nî fateantur, quô fidelius eo subtilius, illum motum causam in ratione principij actualis constituentem, à causâ pro prioritate naturæ & causalitatis movente illumque causante, esse derivandum, dicant deîn, per me licet, illam prioritatem esse à quo vel in quo; nam Theologus non curat verba, sed sensa verborum; sufficiet ad meum intentum illam esse prioritatem naturæ & causalitatis. Et si hoc concesserint, habebunt discipulos Africanæ Ecclesiæ Patris, ac Angelici Doctoris Aquinatis amicos uti addictissimos, ita omnium optimos.

Verum retrahamus paulisper vela, quibus ad portum navigatur Thomisticum. Ipsa Scotistarum effata quid pen- sicutius inspiciamus, firmamenta, quibus stabiliri suam doctrinam percipiunt, intimius quid rimemur, ut ex proprio etiam ore, quid hac in controversiâ re- vera profiteantur, judicari queant. Vo- lunt sententiam mediam in sensu neo- tericorum è suis cathedris penitus elimi- natam & proscriptam, & quo tandem ni-

xi medio id inhiant? P. Henno *tract. de Deo uno. disp. 5. q. 7. a. 3.* P. Mastrius *disp. 3. de divino intellectu q. 3. a. 4. n. 120.* P. Dupasquier *de intellectu & scientia Dei disp. 7. q. 7.* P. Boyvin. *de Deo uno q. 11. & 12.* omnes Scholæ subtilis Doctores uti clarissimi ita subtilissimi. Hanc uno ore una voce, unove calamo rationem indignant, atque ad hanc scientiam, quam recentiores dicunt mediam eliminandam efficacissimam commendant. Et est sequens; objectum, quod scientiæ mediæ exhibetur intuendum, est res quædam sub conditione futura; at non est futura ex suâ naturâ, tum quia in sua naturâ adhuc dum nihil est, tum etiam sic non esset contingenter, sed necessitate quadam naturali futura; nec talis est à causâ creatâ, tum quia hæc nondum è massâ possibilitatis est reducta ad statum existentiae; tum etiam, quia sicuti nulla causa secunda actu est operans sine DEO, ita propter suam indifferentiam & indeterminatorem nulla operabitur determinatè sine actuali decreto causæ primæ, ut igitur res illa quam scientia media pro suo objecto respicit, sub conditione sit futura, præstat candidè asserere, præsupponi ante illam decretum objectivè conditionatum

& subjectivè absolutum. En quam putam, puram speciosam & pretiosam doctrinam Augustiniano-Thomisticam Scotistæ producunt in divum, & quid superest, nisi ut citra longas verborum ambages ingenuè fateantur, se cum illis in doctrinâ theologicâ intimum & concors habere commercium.

Verum ut fidentius his fidem tribuas, stylum quem acuit Scotista in recentiorum, verto in Scotistam; implicat, loquor ad hominem, ut sit quidquam futurum sub conditione sine Divino decreto velut causâ, ergo etiam implicat actuale causæ operativæ exercitium sine decreto in DEO velut causâ, est enim futuri-
tio ejusdem cum actuali causæ secundæ exercitio linæ, eandemque ab illo dependentiam, in ipsâ causalitate primi moventis fundatam, importat; at omnis causa, qualis qualis sit, prioritatem saltem naturæ vel causalitatis requirit ante effectum lege vix non indispensabili: ergo nihil entitatis creatæ quo tandem nomine baptizetur erit in rerum naturâ, absque decreto ordine naturæ præcedente, quod unicè intendunt probare, & contendunt evincere Thomistæ. Denominationem concomitantæ si velint ex præ-
con-

continentiâ effectûs eminentiali in causâ
prima deducendam ; levi admodum ne-
gotio ex quovis Thomista extorquebit
classis Scotistica calculum.

Hæc maturo ponderans consilio, at-
que æquâ veritatis bilance librans claris-
simus P. Franciscus Macedo Minorita Lu-
sitani collat. ii. & seqq. se convictum
ingenuè fassus est ; et hinc victas manus
aciei Thomisticæ dare , atque ad eorum
castra transire non detraxit. Nec hoc
in præjudicium sui Antesignani fecisse ar-
bitreris , eum enim totum quantum sta-
re pro sententiâ Augustiniano-Thomi-
sticâ toto nisu demonstrare conatus est.
Et primo ex illis quæ collat. differ. 4. S. 6.
refert. sequentis tenoris : *intellectus divinus
videt determinationem voluntatis Divinæ , vi-
delicet illud fore pro A. quia voluntas illud de-
terminat fore pro A. scit enim voluntatem esse
immutabilem , & non impedibilem. Item dis.
39. n. 21. & 22. voluntas eligens unam partem
facit illud esse determinatè verum. Item posita
autem determinatione voluntatis Divinæ futura
contingentia , seu libera jam sunt vera pro illo
secundo instanti. ulterius ibidem n. 14. cum
istis stat contingentia objecti cogniti , quia vo-
luntas volens hoc determinatè , contingenter vult
hoc. Tandem. n. 36. contingentia est modus*
G *possi-*

positivus entitatis, sicut necessitas est alius modus, & omne positivum, quod est in effectu est principalius in causâ priori. Et alibi passim. Hæc cordata subtilis Doctoris effata quam speciosa suggerant veritati Thomisticæ firmamenta, dirimat is, cujus iudicium scholasticis nihil est præoccupatum clamitationibus.

Scotistis subjungimus qualitates, de quorum systemate nolim hîc multas crises inferere philosophicas, quædemonstrari solet ad oculum, intellectum voluntatem aliasque potentias, ex eo quod sint proprietates, ab animâ velut primo & radicali omnis vitalitatis principio emanantes, ex suâ naturâ esse in actu primo vitales, atque per virtutem ipsam congenitam in actu primo saltem remoto activas & non purè passivas, uti contendunt hi D. D. consulatur Doctor Angelicus, qui vestigia sui Doctoris Augustini presso pede hac in re insecutus, 1. p. q. 77. a. 3. in corp. potentias vitales distinguit in duplices classes, unas purè activas, alias passivas dixit. Inter classem activarum numeravit voluntatem, potentiam exsiccativam in sole & ejus liquefactivam & classi passivarum junxit potentiam intellectivam, visivam, & alias
quæ

quæ per receptionem specierum transeunt ab actu primo ad secundum : ubi tamen obiter advertas velim, has potentias non purè passivas à S. Doctore dici, cum utique principium radicale ad operandum per se suæ naturæ habeant congenitum, hoc ipso quod sint potentiaæ vitales, sed ex eo dici partialiter passivas, quòd indigeant determinatione exteriori ab objecto in se receptâ. His interea missis

Ad forum redeamus theologicum, & quàm concinnè cum ejus principiis cohæreat, quid accuratius perpendamus : & , quod omnium caput est, ubi libertas potentiaæ volitivæ quam effata S. Scripturæ, SS. PP. oracula, Theologorum omnium testimonia tam impensè commendant hoc in foro relinquetur salva? immittitur voluntati virtus in ratione qualitatis, quâ in actu primo reddatur potens ad actuale exercitium amoris ponendum, ubi manet potentia ad oppositum proximè expedita? dicis actum potentiaæ liberæ non destruere ipsam libertatem, benè dicis, sed cum addito, si potentia per virtutem in actu primo completam, sit proximè potens ad oppositum in actu ponendum, & hæc ubi manet? potentiam voliti-

vam, idem de intellectivâ, ut purè passivam venditas, virtutem illam sub formalitate qualitatis ad actum primum restringis, actum secundum in formalitate actionis actui primo absque ullâ distinctione agglutinas, ediffere modo quomodo hæc cum indifferentiâ potentiæ ad duo opposita cohæreant? si his constrictus & convictus ad aliam qualitatem, quæ per se ad odium ponendum sit ordinata confugas, nodum in scirpo quæris, evitas charybdin, & per scyllam naufragium incurris; cum enim per te actus primus à secundo sit indistinctus, & ad infusionem unius, alius per liberum causæ secundæ exercitium vix non indispensabiliter sequatur, si positâ in voluntate qualitate à DEO inspiratâ, & per se ordinatâ ad amorem, alia quæ ad odium ex suâ essentiâ respectum dicit cõinspiratur, idem agens eodem instanti erit ad exercitium amoris & simul odij constitutum; item duo contraria naturaliter & in statu permanenti erunt eodem in subiecto; quod sanè malè audit apud Sophos, & Theosophos. Nec nervum argumenti enervabis, si dicas, has duas virtutes convenire in ratione qualitatis; enim verò & peccatum cum gratiâ convenit

venit in ratione qualitatis, & calor cum frigore in gradu intenso convenit in eadem formalitate; imò omnes, quot quot produci in medium queunt, qualitates contrariæ conveniunt in ratione & prædicato quodam generico, eritne propterea, per legitimam consequentiam consecutaneum inter has mutuam amicitiam, aut consociationem esse conciliandam? contrarium verius judicabit, quis quis principiis scholasticis trivialiter etiam imbutus erit.

Illud tantum admiror, quod Doctores, repudiata sententiâ, quæ moderno ævo audit thomistica, ob pertimescendam libertatis humanæ jacturam, suam ad eam salvandam tantopere accommodatam decantent. His meritò occini posset illud Lucæ 4. *medice cura te ipsum*. Ponit noster P. M. Sichrovsky tract. de Deo uno q. 10. a. 6. num. 47. rationem thomisticam contra hanc quam tuetur sententiam, & est: quod voluntas ex suâ naturâ sit ad opposita, atque adeo licet determinetur ad unum, actus in plenâ possessione libertatis relinquetur. Reponit. Hac nihil penitus ratione concludi, cum actus inter somnum & vigiliam licet à potentiâ entitativè liberâ sint

elicitī , tamen ex se sint necessarij , ob defectum judicij indifferentis extrinseci. Quasi verò Thomistæ per prædeterminationem physicam tolli indifferentiam judicij dicerent.

Nec ratio , quâ suam sententiam fartam testamque volunt hi D. D. quidquam roboris habet convincentis : nihil agit in se ipsum : quis dubitat ? intellectus , voluntas idemque de alijs potentijs immanentibus vitales in objecta tendentias exerunt. Aguntne exinde hæ potentiæ in se ipsas ? cur idem non dicunt prælaudati D. D. de potentiâ , ut motum illum producit sub formalitate actionis : dicent fôrs sub hac consideratione eum esse solum motum intentionalem , & impropriè talem , non verò physicum & propriè dictum , sub quâ consideratione dictum axioma vim habet , idem dicitote de motu illo in ratione qualitatis considerato , & vestro vos ore judicate.

Explosâ hæ qualitarum opinione , descendimus ad conjecturalistas , qui scientiæ divinæ quoad futura conditionata exploranda satis de infallibilitate provisum arbitrantur , si ordinem causarum secundarum divinæ subjiciant providen-

videntiæ. Contra hos unicum hoc liceat formare argumentum : causæ secundæ ex se purè fallibiles, ut ratione divinæ providentiæ cui subordinantur aliquam sibi adsciscant infallibilitatem, vel eam ex parte intellectûs, vel voluntatis divinæ (in his enim, ut probabilior fert sententia, providentia divina est constituta) sibi arrogant ut suam ? si primum, confugiunt ad systema Medistarum, ut ex supra discussis est sufficienter in aperto : si secundum, incurrunt sententiam Thomistarum, qui omnem efficaciam in præsentî negotio à voluntate divinâ volunt esse emendicandam : si neutrum placet, quâ conscientîâ causas secundas fallibiles, donabunt infallibilitate ad infallibilem divini Numinis intuitum requisitâ ? si huic rationi diverticulum quærant in causarum secundarum simultaneo concursu ; incassum laborant, cum enim ipsæ ex propriâ naturâ, & intrinsecâ essentiâ fallibiles sint, pro omni statu tam conjunctivo quàm disjunctivo fallibilitas illis erit pedisequa : & non parum Deo videtur injurium, quod ejus notitia, ut infallibilitatem sortiatur, concursui causarum secundarum debeat intendere, atque causis creatis, ut earum

status ; conditiones , & modos agendi habeat exploratos , se se immediatè immittere.

In virtualistas tandem ut vertamus stylum ; ij sanè quot virtutes , tot dicas , quot qualitates , tot tricas , quod formalitates , tot argutias , quibus sincera theosophia eluditur parat , dicant ad odium aliam qualitatem , aliam ad amorem , aliam ad actum alium requiri necessariam , & quò tandem virtutum finis ? hercle tot admittes virtutes uno in supposito , quot dies numeras in anno , & nedum erit virtutum finis. *Entia non sunt multiplicanda sine necessitate.* Si una virtus ad quasdam formalitates eodem in actu identificatas sufficientis est efficacix , cur non ad omnes , cum utrobique sicuti eadem est in specie entitas ita eadem passiva producibilitas.

Admittamus intereà pluralitatem harum virtutum , quo demum fundamento assertam ; scopum tamen difficultatis nec tangit , quam hic assumimus exenterandam , virtutes illæ , ut loquuntur harum assertores , afficiunt actum primum , quò remanebit ipse actus secundus ? si ab actu primo eum exeri fateâre. *Insto ego, Quonam actualem exer-*

exeritionem sive activam à potentiâ ad
ejus exercitium transitionem sibi vendi-
cat ? non à se, dum enim actum primum
sibi velut proprium partum adsciscere non
potest, quomodo actum secundum sibi
arrogabit ? si confugas ad Deum ; no-
dum gordium equidem habes dissectum ;
sed hoc ipso in re ipsâ audies Tho-
mista, & virtualista tantum in
modo loquendi.

PARS III.

De scientiâ mediâ decreto prædefiniente subnixâ?

THEOREMA I.

Sitnè Sententia hæc Ianseniana aut Calviniana?

Licet debitum Romanorum pontificum cum decretis obsequium omni jure deposcat, ut in præsentî disquisitione: ubi materia de efficaciâ gratiæ revocatur ad examen ab omni probroso stigmate, aut tetrâ censurâ uni, alterive sententiæ in urendâ abstineant; licet id jubeat lex charitatis atque regula honestatis præscribat, non tamen me legisse fugit, calumniatores sat probrosos suâ mordaci, ac procaci linguâ modò systemati Recentioristico virulenta semipelagianorum dogmata, modo placito Augustiniano-Thomistico Jansenianas objectâsse hæreses, Calvinianasque imposturas; & horum temeritati, & procaciæ quis non indignetur aut succenscat?

Ve-

Verum hos nihil moror, meminisse
hic juvat illius Meandri à Platone Divino
in critone fati :

*O Gorgia ! ille virorum est optimus,
Qui melius alijs callet ferre injurias.*

prudentius reor ; missis ejusmodi scanda-
losis scomatibus, & Scomaticis convitijs,
quæ heterodoxis sunt sæpius lapis offen-
sionis & petra scandali; rei veritatem cla-
râ & planâ methodo in scholis usitatâ de-
tegere, & scholasticis concertationibus
committere; intellectu enim, ut non nemo
ait, rem disquirere docilis, & bonesti animi in-
dicium est, voluntate rem exagitare impudentis
& impotentis animi fœtus est.

Sed his quid me detineo ? vindica-
tâ in priori parte sententiâ Recentioristi-
câ ab imposturis massiliensium, onus
probandi doctrinam Augustiniano Tho-
misticam à Jansenianâ toto cælo esse dif-
fitam, modo mihi incumbit; cui ut mo-
rem geram, juvabit eos errores conciso
huc inserere calamo, qui hujus infamiæ
ansam dedere; contraria eoim, ut ait Phi-
losophus, juxta se posita elucescunt magis.

Principalis autem error, ex quo mul-
ti eò fuere inducti, doctrinam Jansenia-
nam Augustinianam, & Augustinianam
dicere

dicere Jansenianam, habetur, potissimum in sequentibus propositionibus à Jansenio commendatis: *interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur: secundò, ad merendum non requiritur libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* Exoticum hoc virus suxisse videtur ex monstroso illo hæreseos portento Calviniano, dignus planè tantâ geniturâ partus; hic lib. 2. inst. c. 3. n. 11. *voluntatem nostram à DEO moveri non qualiter, inquit, multis sæculis traditum est, ut nostræ postea sit electionis, motioni aut obtemperare aut refragari, sed illam efficaciter afficiendo.* Vix infandum hoc dogma sol aspexit, fanaticos, quibus hoc commentum scatebat, errores mox detexere Doctores Sorbonici, & ne per ovile Christi latius grassaretur, quâ voce quâ calamo eos suppressere attentaverunt; at horum nihil curans herculeum hoc hæreseos monstrum, suam doctrinam, doctrinam Augustinianam venditavit & sparsit in vulgus, ut sic pelle ovinâ contegeret lupum. Et ne Doctores Sorbonici pro suâ, ut inquiebat, criminatione relinquerentur impunes, eos, ut apud ejusmodi farinæ socios mos habet, varijs dictarijs lacessivit, n. 13. dicens: *audiamus nunc Augustinum suis verbis loquentem, ne*

asatis

*ſtatū noſtræ Pelagiani, hoc eſt Sorbonici Sophi-
ſtæ totam vetuſtatem nobis adverſam pro more
ſuo criminantur. Nec minus alij ut immi-
nens Eccleſiæ periculum averterent, præ-
ſtitere viri pietate & Sapientiâ præclarissi-
mi, qui Remonſtrantes audiebant: ſed
paribus ac Sorbonici fuerunt excepti con-
vitijs: indixerunt enim, ejus dogmati-
cæ, pseudo = ſynodum Dordrechtanam
habitam Annis 1618. & 1619. in quâ dum
antiquatum errorem renovaverant, eique
irrefragabile, ut ſomniabant, robur per
iteratam confirmationem adjecerant,
damnarunt Remonſtrantes, qui pro reſi-
ſtibilitate gratiæ velut pro proprijs aris &
focis decertabant, tanquam ſciſſores
Eccleſiæ & belgicarum Eccleſiarum per-
turbatores.*

*His fidelium cætui ingruentibus ma-
lis ut ſubveniretur, varijs conciliorum
decretis ſummorum Pontificum fulmini-
bus, hæc infanda hæreticorum dogmata
confixa ſunt. Fecere id Concilium Arau-
ſicanum Il. c. 25. 3. p. Concilium Seno-
nenſe in præfatione. Concilium Arelatenſe
contra Prædeſtinatianos. Concilium Mogun-
tium ſub Rabano. Concilium Rhemen-
ſe contra Goteſebaleum. Concilium Valen-
tinum, 3. cap. 2. Concilium Colonienſe p. 7.
c. 32.*

c. 32. Concilium Lateranense cap. *firmiter*
& novissimè Concilium Tridentinum
Sess. 6. c. 5.

His accedunt summi Pontifices, qui
eadem horum abominabiles propositio-
nes notavère cenſurâ. Pius V. Anno 1567.
Georgius XIII. 1579. Urbanus VIII. di-
cens : *condemnamus librum prædictum cui ti-
tulus Augustinus Articulos & sententias in di-
ctis constitutionibus scilicet Pij V. & Gregorij
XIII. contra Bajum reprobatas, & damnatas,
ut à nobis compertum est continentem & reno-
vantem.* Idem præstitère Innocent. X. &
Alexander VII. ; tandemque, ut Janse-
nians omnis ad pontificias has constitu-
tiones eludendas præcludatur via. Et
aliorum diverticulorum, quorum hæreti-
cis usus est satis communis, omnis præ-
scindatur occasio, id confecit SS. D. N.
Papa Clemens XI. modò feliciter regnans
per constitutionem, *vineam Domini* An-
no 1705. 16. Julij divulgatam.

Huic negotio manus quoque ad mo-
vit universitas Sorbonica, quæ eadem
dogmata de libertate proscripsit per hanc
censuram, quam de verbo ad verbum
excerptam tradit ex ejusdem actis P. Boy-
vin de grat. Christi fol. 392. sequentis te-
noris : *Anno Domini millesimo quingentesi-*
mo

mo sexagesimo die Iovis vigesima mensis Iunii
sacratissima theologiæ facultas Parisiensis, post
missam apud Collegium Sorbonæ ex more cele-
bratam, in eodem Collegio per juramentum
congregata est in materia fidei super propositio-
nibus infra scriptis, per eandem facultatem
cum maturâ deliberatione magistrorum no-
strorum censurâ notatis. Inter aliâs au-
tem quæ ad forum præsens non spe-
ctant: erant tres sequentes. Prima:
liberum arbitrium non habet potestatem ad op-
posita, nec illi convenit ea potestas ex ipsius
naturali & intrinsecâ ratione. Censura:
Prima pars propositionis est hæretica: secunda
falsa & erronea & morali Philosophiæ adver-
sa. Secunda propositio: libertas & ne-
cessitas eidem conveniunt, respectu ejusdem &
sola violentia repugnat libertati naturali homi-
nis. Censura. Prima pars hujus proposi-
tionis includit contradictionem & est hæretica,
secunda falsa. Tertia, quæ erat numero
octava, est: liberum arbitrium liberè vult,
quid quid sponte suâ voluntariè vult; ita ut
quod necessario vult, idem liberè velit. Cen-
sura. Hujus propositionis secunda pars im-
plicat contradictionem, & est hæretica.

Verùm his omnibus gloriôsè per-
actis, & in salutem plurimum attentatis,

oportuit esse hæreses , nec enim primitiva Ecclesia ab iisdem extitit immunis , nec nostra eam ab omni pestifera hæresum lue purgatam vident tempora ; vivunt adhuc dum , Pelagiani , Prædestiniani , Goteschalchiani , Wicleffistæ , Calvinistæ , Lutherani , Bajani & aperto Marte impugnant sanctam DEI Ecclesiam per Jansenianos & Quesnelianos , & eò periculosius quò personatius per occulta strategemata ei parant insidias. Dicunt se Augustini non prætenso sed veros discipulos & quo Jure ? se Thomistas venditant & quo titulo ? & si Janseniani id tantum dictarent tolerandum adhuc esset : verum , prò scelus ! & ij qui in castris orthodoxis militant , id tam asseveranter confirmant : ac si esset decimus tertius articulus fidei. Docet Jansenius : *impium & hæreticum fore , dicere , quod humana voluntas possit resistere aut obtemperare gratiæ ; docentne idē Augustiniani ? decidat quæstionem ipse gloriosissimus suæ doctrinæ vindex lib. 50. homil. hom. 12. ubi asserit : cum per Dei adjutorium in potestate tuâ sit , utrum consentias diabolo ; quare non magis DEO quàm ipsi obtemperare deliberas ? dat quidem ille consilium , sed DEO auxiliante nostrum est , vel eligere vel repudiare quod suggerit.*

Docet

Docet Jansenius: aliqua DEI præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus, secundum præsentem quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque gratia, quâ possibilia fiant. Docentne idem Augustiniani, loquere tu aciei nostræ Ductor victoriosissime. Et horum scomatica ora obtura: non igitur, inquit de nat. & grat. c. 42. Deus impossibilia jubet, sed jubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis. Idem magis declarat serm. 191. versus finem dicens: execramur etiam blasphemiam eorum, qui dicunt, impossibile aliquid hominē esse præceptum, & mandatum Dei non à singulis hominibus, sed ab omnibus in communē posse servari. Afferuit Jansenius: ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Estne hæc doctrina Augustiniana? nè dixeris: lege sis illum de nat. & grat. c. 65. ubi postquam retulit verba Hieronymi dicentis: liberi arbitrij nos condidit Deus, nec ad virtutem nec ad vitia trahimur: alioquin ubi necessitas est, nec damnatio nec corona est. Subjungit S. P. N. quis non agnoscat? quis non toto corde suscipiat? quis aliter conditam humanam dicas esse naturam? sensit tandem Jansenius. Semipelagianum esse dicere Christum pro omnibus

H bus

hunc mortuum esse, & sanguinem effudisse. Idemne sentit Augustinus? nec hoc. Videte quid dederit, inquit in psalm. 45. & invenietis quid emerit, sanguis Christi pretium est, quid valet nisi totum orbem? quid, nisi omnes gentes? pro toto dedit quantum dedit; judicabit orbem terrarum in æquitate; non partem judicabit, quia non partem emit, totum habet judicare, qui pro toto pretium dedit. Perpende modo probrose calumniator doctrinam ex fonte Augustinianæ Sapientiæ emanatam, conferto eam cum Janseniana, & ut confido, Palinodiam mediteris, quis quis inter utramque æquiparantiam statuere attentasti.

Esto, inquires cum Petro Fulienſi, aut Josepho à vita, Augustinum vera dixisse & orthodoxa, exorbitârunt interea Neo-Thomistæ à veris & sinceris ejusdem dogmatis, horum enim doctrina, si quid intimius inspiciatur, hæresis Janseniana est, & à Calviniana solo vocis sono dissona. Estrix & proterva lingua! effare quid docent Thomistæ, quod doctrinam eorum tam fidenter audeas asserere Calvinianam? dicunt vim electivam voluntatis in propositione finis, & indifferenti mediorum repræsentatione fundatam, percupere ab actu primo

mo ad formalem motionem & determinationem causaliter transferri per actionem Dei præviam, relicto actu primo ad operandum oppositum proximè expedito penitus intacto : & Calvinistæ quid dicunt? respondeat primus hujus imposturæ reus lib. 2. in Pighium : *si coactioni opponitur libertas, liberum esse arbitrium & fateor, & constanter assevero, ac pro hæretico habeo, quis quis secus sentiat.*

Thomistæ quidem ita contendunt, excipit Fulciensis, inter utrumque systema differentiam intervenire palmarem, at nec hili inter se discrepant, si iisdem quid accuratius intendatur : actum voluntatis liberum indifferentem & contingentem esse ipse Calvinus etiam fatus est, modo *in sensu diviso* id est per ordinem ad voluntatem nudè spectatam, non verò *in sensu composito* id est dum habet præmotionem physicam conjunctam sumatur; & Thomistæ quid docent aliud?

Bella comparatio, & sequela speciosa! Massilienses fatebantur cognitionem futurorum conditionatorum in se; idem non inficiantur Recentiores; ergo hi tenent exoticam illorum hæresin? ecce quam præpostera ex præmissâ antecedente consequentia; fortè reponis

abulum & non usum hujus scientiæ fuisse Massiliensium dogma, idem dic de Calvinistis, eorundemque dogmatistis; abulum, & non usum *sensûs compositi & divisi* esse eis & orthodoxæ veritati in perniciem. Applicant illi sensum compositum & divisum compositioni & divisioni præmotionis; hoc sensu: stante præmotione nec actus nec potentia datur ad oppositum, est enim illa & principij habitualis & actualis operativi destructiva, secus dicendum, si præmotio hæc à potentia sit separata. Thomistæ è contra constanter asseverant, sensum compositum & divisum cadere in actum, & actum, manente illæsa potentiâ proximè expeditâ ad oppositum; facitque apud eos sequentem sensum: stante prædefinitione divinâ & actus & potentia relinquuntur in plenâ tam libertatis quàm contingentiae possessione, ex suppositione tamen factæ determinationis, non requiritur, ut simul cum illa possit componere voluntas carentiam motionis aut actum eidem contrarium: aliàs esset admittenda ipsissima chymæra in rerum natura. Ecce palpabile inter utramque *sensûs compositi & divisi* acceptionem discrimen.

Verum quid de Jansenio? quantum Thomistarum præmotionem abhorreat, & excretur, quantumque inter eam quam ipse dictitavit, ac quam Thomistæ profitentur discrimen intercedat, multis hic non vacat palam facere, cum ex supra assertis palmaris differentia sole sit apertior. Interea audiamus eum proprio hac de re ore loquentem, tom. 3. col. 821. *talis prædeterminatio, inquit, sic asserta, id est Thomistica, non solum nullo testimonio ejus, intellige S. P. Augustinum, cujus menti suam sententiam conformem haberi totus quantus pertendebat, potest probari, sed potius universam doctrinam ejus innumeris locis traditam inexplicabili confusione conturbat; tollit enim indifferentiam integræ, læsæque voluntatis.* Hæc Jansenius Pseudo-Thomista in confusionem plurium Pseudo-Criticorum.

THEOREMA II.

Sitne Sententia hæc Novitia &

IN odium multorum scripsere multi, sententiam, quam profitemur Augustiniano-Thomisticam editam & divulgatam fuisse à Bannio Dominicano 1581.

in odium scientiæ mediæ discedant plurimi, at probationem sufficientem nusquam dispicio. Thomistarum, ait non nemo Varro nomine, & non D. Thomæ commentum est: scripturarum antiqui Patres, gratiæ efficaciam pro virili tutati sunt, & prædeterminantia decreta ubi tunc erant, nisi forsitan in concavo lunæ.

Mitiùs age amicorum optime, intercipit Meander classi Thomisticæ singulariter addictus, rem sinistram affricas sententiæ innocenti thomisticæ, quæ utique potissima sua in antiquorum Patrum testimonijs quærit firmamenta, malè an benè ipse sis iudex, dum eorum effata intimiùs quid fueris rimatus; redeas ad prima gratiæ Salvatoris incunabula, inspicias Apostolica effata, & in Doctore gentium, gratiæ divinæ præcone, omnium, quos sol unquam aspexit, eminentissimo, vestigium invenies pro sententiâ Thomisticâ haud contemnendum: ita enim ad Ephesi. loquitur: *operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ*: operari verò per modum causæ est præviè in effectum influere, uti tritum est apud Sophos effatū: & Thomistæ quid aliud sentiunt? Ab hoc transeas ad Dionysium Arcopagitam, inter Theologiæ proceres fere

ferè primum, hic de divin. non. c. 5. ita
discurrit. : *dicimus esse in DEO existentium
substantificas & particulariter PRÆCON-
STITUTIVAS RATIONES, quas theo-
logia PRÆDEFINITIONES PRÆDE-
TERMINATIONES vocat, & divinas
voluntates existentium PRÆDEFINITIVAS
seu DISCRETIVAS vel FACTIVAS
per quas supersubstantialis existentia omnia
PRÆDETERMINAVIT, atque produxit.*
Huic successu temporis succelsere alij, qui
pari pro hac sententiâ fortunâ scripserunt.
Ita Athanasium sanctitate & sapientiâ
propè Divinum in Epistòlam. ad Ephes.
cap. 2. pro prædefinitionibus pro proprijs
quasi focis & aris decertâsse novimus:
huic suffragantur Gregorius Magnus: 12.
moralium c. 1. Mellifluus Doctor de grat.
Theodoretus *in c. 1. ad Ephes.* & alij quàm
plurimi, quorum numerum hæc pagella
complecti vix foret sufficiens.

Nec habes quod tantopere tibi ap-
plaudas ex horum P. P. testimonijs, repo-
nit Varro, esto: S. S. P. P. asseruisse præ-
definitiones, inde quid conficies? & ij
qui assertum Thomisticum aperto Mar-
te impugnant hodiedum, has nec vo-
lunt è suâ theosophiâ habere proscriptas:
modum hic oportet habere cordi, quo

illæ moderno ævo publicis leguntur e cathedris, quem nec in antiquatis S.S. P.P. testimonijs sat nitidè legimus expressum, & speciali providentiâ id factum censeas, cum ex opposito concertationibus scholasticis non leve imminuisset detrimentum.

Quid quid sit, pergit Meander, illud saltem evici, sententiam quam tuemur esse in pari cum vestrâ antiquitatis possessione, & ex hoc nec hili aut pili eos duco, qui eam dicunt novitiam, afferis cum tuis sententiam quam profitemini de vetustate esse optimè meritam, dico & ego cum meis nostram ex antiquatis Sapientiæ pulveribus erutam: & in rem ancipiti, cui præstanda fides? vel unum nobis hîc cedit in solatium, Doctorem Angelicum totum quantum nostrum esse, quid quid alij dicant in oppositum; præter alia enim innumera effata, quæ pagella hæc non capit, unum tibi habeas recommendatum q. 29. de veritate. a. 5. ad 4. nobis indigitatum: *voluntas Divina*, inquit, *est agens fortissimum unde oportet ejus effectum ei omnibus modis assimilari, ut non solum fiat id, quod Deus vult fieri, quod est assimilari secundum speciem, sed ut fiat eo modo quo Deus illud vult fieri, id est, vel*
necef-

*necessario vel contingenter, citò vel tardè. Quid
clarius pro nostra sententiâ dici poterit? Et
si hoc convictus testimonio victas manus
dare adhuc detrectas; ocularem tibi te-
stem de mente D. Thomæ exhibeo & est
magnum illud Augustinensium Eremita-
rum Jubar Ægidius de Româ Cardinalis,
qui Doctorem Aquinatem disputantem &
auribus audivit, & oculis vidit, ac ejus
genuinam doctrinam egregiè per defenso-
rium D. Thomæ ab eo editum tutatus est;
hic, ut refert P. Gavardi q. 4. a. 1. §. 5. n. 89.
decreta, quæ audiunt modo conditionata,
pleno conatu defensavit, ita enim ad 3. B.
D. inducit loquentem: *Deus vult omnes ho-
mines salvos fieri non simpliciter, sed considerando
impositionem ordinis, naturam & auxilia com-
munia, sed his adduntur opera nostra, quæ respi-
ciunt executionem operis, & personam per auxilia
specialia, ista conditione posita, Deus vult omnes
homines salvos fieri: & ideo dicitur illa propo-
sitis conditionata, quæ vult salutem omnium, qui
benè fecerint.* Hæc si adhuc non sint con-
vincentia: lege sis B. D. in. 1. dist. 36. q. 2.
item in dist. 19. princip. 2. q. 3. tandem. in. 1.
dist. 35. q. 4. & alibi passim, ubi partim do-
cet Deum nihil cognoscere in se sed in sua
essentiâ, partim quod omnia futura tam
absoluta quam conditionata ideo sint quia*

decernit & ordinat Deus. Quæ quam speciose sint pro nostrâ sententia dicta nemo non, nisi præoccupato sit, animo advertit.

Quid demum adducta convincant testimonia, urget Varro, ipsos Dominicanos Doctrinæ prædeterminantium domesticos interpellemus arbitros, cui hæc in causâ victoria maneat; & hi ipsi hanc, quam tuemini sententiam, à mente D. Thomæ planè alienam fatentur. Ita Reverendissimus Thomas Turcus Dominicanorum Magister generalis in capitulo generali Anno 1647. Valentia celebrato in publico sapientum conflictu candidè asseruit: *fateor prædeterminationes phisicas esse plurimum Thomistarum, sed à S. Thoma longè aberrantium quibus si mihi ostenderis alicubi favere promitto tibi Magisterium, & pluribus quid adhuc egemus testibus?*

Evanida AEsopi fabula, excipit Meander, & nonnisi ad vilipensionem decretorum efficacium conficta: audiatur hac in re P. Antoninus Reginaldus disputationis illius Præses, qui 10. Septemb. 1674. sub juramento in manus Joannis Dufaur Presbyteri, Jurium Doctoris, Canonici & Archidiaconi Ecclesiæ Tolosanae, & Vicarij Generalis dictæ diocesis sede vacante, in

in præsentia R. P. Joannis Dufaur Prioris dicti conventus Tolosani ordinis Prædicatorum, præsentibus etiam duobus testibus Raymundo Danolâ presbytero, & Ecclesiæ Tolosanae habituato præsentem: & Jacobo Brouffe, notario Bauuvvre deposito testatus est: Thomam Turcum hæc similia ne quidem cogitasse. Immo attestante Mario Ambrosio Capello Antverpiensi Episcopo, qui testem facti in illa disputatione egit, prælaudatus Turcus physicæ prædeterminationis acerrimus fuit propugnator, qui si reperisset, inquit, *physicæ prædeterminationi contra communem Thomistarum sensum contradicentem, absolvisset eum non solum ab omni gradu sed & docendi munere.* legatur Harmonia Philosophica Salemitana fol. 329. n. 454. & seqq. Est interea hæc quæstio facti & non juris, adeoque huic nec diutius immorandum; & dato etiam gratis, ut ajunt, & non concessio Thomam Turcum hæc fuisse fatum, id ad tentandum & examinandum defendentem, num in Doctrina D. Thomæ sufficienter versatus sit, fecisse præsumendum est. Aut si etiam assertivè id protulisset, nihil obstat nostro intento; cum fuerit persona, & Doctor particularis, cujus assertum nulli causæ communi potest cedere in præjudicium.

THEO,

THEOREMA III.

Sitne Sententia hac Augustiniana?

ET de Doctore Aquinate quid Amplius dubius hæres, pergit Meander, Augustinus totus noster est, & ab hoc, si effatis successorum Petri fides, cum nè transversum, ut dicitur, digitum discesserit S. Thomas, cur & hic nostris non favebit assertis. *Subventum est*, exclamat Africanus gratiæ pugil lib. de corrept. & grat. cap. 12. *infirmi voluntatis humane, ut divina gratia indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur, & ideo quamvis infirma non tamen deficeret, nec adversitate aliqua vinceretur.* Item lib. 1. ad simplici. quæst. 2. *Occultè humanis cordibus, id est gratia, divina largitate tribuitur, ut cordis duritiem auferat.* ulterius lib. de prædest. SS. c. 8. *est hac, scilicet gratia effectus mirabilis, & ineffabilis potestatis, omnipotentissimæ cordium humanorum, quo placet inclinandorum voluntatis, per quam Deus magis habet in potestate voluntates hominum quam ipsi suas.* item lib. de grat. & lib. arbit. c. 16. *ille facit ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati.* tandem lib. de corrept. & grat. c. 1. *intelligent si filii Dei sunt spiritus Dei se agi, ut quod agendum est, agant, & cum egerint,*

Egerint, illi, à quo aguntur, gratias agant, aguntur enim, ut agant, non ut ipsi nihil agant. Quid jam sodes pro sententiâ quam hic tuemur poterit edici nitidius?

Deus averrat, ingerit Varro, Augustinus nulla ex parte vestris faver partibus, adstruit locis citatis insuperabilem & invictissimam gratiæ efficaciam, & eam quis ex nostris recusat? Commendat ineffabilem in nostras voluntates potestatem, & quis nostrum hanc reprobat? gratia, quam propugnamus, ingenuè fatemur, ex sua naturâ sicuti indifferens, ita inefficax est: & hoc providè, ne scilicet libertas habeat, quod sibi timeat; postquam tamen Deus omniscio mentis suæ intuitu omnes circumstantias, quibus positus consensus infallibiliter erit consecutarius, habuerit exploratas, gratia illa collata agit ut agamus, vult ut velimus suppeditando vires efficacissimas. Nec, ut non nemo sentit, distorta hæc est verborum gratiæ Doctoris explicatio, præterquam enim quod hanc ipsam alijs sexcentis locis insinuet, verba modo citata, uti jacent, ægrè sumi possunt, arbitris ipsis Thomistis: alias in eandem cum Jansenio Hæresin se se darent præcipites: hic enim ex verbis Augustini modo citatis, si in obvio sumantur sensu

sensu, rectè sequi contendebat, & posse velle, & actu benè velle gratiæ efficacis fructum esse. Incassum hæc obtrudis, recantat Meander gratia Augustiniana intrinsecè virtuosa est, circumstantias nec curat, nec humanæ potestatis inclinationem ponderat: quando promisit Abrahæ fidem gentium, inquit S. D. de prædestin. SS. c. 10. *non de nostra voluntatis potestate sed de sua prædestinatione promisit: promisit enim, quod ipse facturus fuerat, non quod homines fateare jam cordate, quò pro tuo intento unicum in Augustino affulget patrocini-
nium? En pro mea in te liberalitate, alium tibi ex hoc Doctore gratiæ textum suggero, ut sic convictus, invitus licet, victas cedas Augustinianis manus. Hæc utique donæ Dei, scribit lib. de don. persev. sub finem; quæ dantur electis secundum Dei propositum vocatis - - - si nulla est prædestinatio, quam defendimus, non præsciuntur à Deo, præsciuntur autem; hæc est igitur prædestinatio quam defendimus.* Quod prætensum illum Augustini discipulum, orthodoxorum impostorem Jansenium pro tua in nos reverentiâ, in tuorum firmamentum dictorum allegari habuisti raturum, non indignor, sed eò me solor, quod nec vos Massiliensium Presbyterorum imposturas in formâ objec-

Etacu-

Staculorum effugiatis: Ut interea & Augustinum & Augustinianos sciatis à Janfennia pravitate planè alienos, testimonium Augustinianum oraculi loco vobis subministro: *Misericordia ejus*, ait lib. de Spirit. & lit. c. 34. *in omnibus prævenit nos: sed consentire Dei vocationi, vel ab eà dissentire propria voluntatis est.* Vires efficacissimas ergo, potestatem, & similia, si quæ gratiæ efficaci innata S. D. asseruit, ad actum secundum sciatis reducenda, potentia in oppositum expeditâ manente penitus intactâ; ni doctrinæ Aurelianæ, Augustino vel maxime injuriam, affricare velis antilogiam.

Sapientiam Augustinianam, pergit Varro, ut antilogiæ fuce decolorem, procul sit à me, ejus enim prærogativa, & decenti respectu veneror, & debito honore prosequor; scripsit quæ in favorem prædefinientium cedere dicuntur; at non cuilibet privato sensui standum, nec cujuscunque particulari sententiæ, rem, quæ in bivio adhuc sita est, citra omnem ambiguitatem veram distitanti, quid pertinacius inhærendum. Augustinum nobis patrociniari contendimus, & recte: nunquid & ipsi Semipelagiani, sententiam, nostræ saltem quoad nudam substantiam consonam, quondam probârunt huic
S. D.

S. D. ex propriis ejusdem commentis, lib. de sex qq. Pelagianorum, qui habetur in Ep. 46. insertis : ubi scripsit: *Tunc voluit Christus hominibus apparere, & apud eos prædicare suam doctrinam, quando & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri*: porro si alia vestigia pro nostrâ sententiâ in Augustino anhelas; pervolve ea quæ scripsit ad Simplicianum Episcop. q. 2. & ea si cordi habebis facile assensum dabis. *Alium*, scil. hominem, sic vocat, inquit, *quomodo scit* NB. congruere ne vocantem non respuat: similia refert alibi repetitis sæpe vicibus.

Nunquam credideram, occurrit Meander, te in tomis Augustinianis tam expeditè versatum; asserta hic ex S. D. contextis, quæ ferè à quolibet cordato assensum extorquere valent, si soli tenori intendat verborum: at nec certa tibi in hoc conflictu manet victoria; pensitemus enim rem ipsam, ut in negotio tanti ponderis fas est, & convictum te habebis: Dum enim S. D. *hunc voluisse Christum hominibus apparere & apud eos prædicare doctrinam suam &c.* Scriptitavit, egit contra gentiles, ad quos convincendos argumentum sufficientissimum ratum habebat; dum vero Massilienses hæc in suum trahere forum nitebantur, illico iisdem occurrit
de

prædestin. SS. c. 9. suorum ipse interpret
Verborum: *utrum*, inquit, *prædicato*
sibi Christo à se ipsis habituri essent fidem, an
DEO donante sumpturi: id est utrum tan-
tummodo eos præsciverit, an etiam præ-
destinaverit DEVS, querere ac differere
tunc necessarium putavi. Et si quid effa-
tus est in contrarium, id dixisse fatetur,
sine præjudicio latentis consilij divini aliarumq;
causarum. Nec aliud subjunctum stringit,
dari enim quandam in libero arbitrio
congruitatem, idoneitatem & coaptatio-
nem certis circumstantiis suppositis pro
recipiendâ & non respuendâ gratiâ, quis
diffitetur? hanc autem ad justificatio-
nem consequendam sine inspiratione
gratiæ prædefinientis, quæ ex nolentibus
facit volentes sufficientem esse, hoc est
quod negamus: Paulus spirans mina-
rum & cædis in discipulos Domini gra-
tiæ efficacis beneficio, ad obsequium fi-
dei, & prædicationem Evangelij perve-
nit; ubi tunc erat idoneitas, coaptatio,
aut congrua ex parte ejusdem, ob occur-
rentiam circumstantiarum dispositio &
nulla sanè. Plura & docuit & scripsit S.
Doctor dum adhuc in Ecclesia agebat
presbyterum, quæ in favorem contrariæ
sententiæ cedere videntur, sed absit, ea

omnia ab eo approbationis tulisse calcu-
lum. Hinc de se ingenuè fateri non de-
tractavit lib. 1. retract. c. 23. nondum enim
diligentius quæsieram nec adhuc memineram,
qualis sit electio gratiæ.

THEOREMA IV.

*Sitne Sententia hæc in subsidium Creatoris ;
& creaturæ data ?*

Subtiliorem hic Meander nactus An-
tagonistam Hispanum Ulloa dictum,
nihil muneris, nihil emolumenti inquie-
bat, imo vix quidquam firmamenti sibi
adsciscit in Theosophiâ vestra sententia,
& quid super est, nisi ut velut ens essen-
tialiter superfluum ex Theologiâ, imo
ex ipsâ rerum naturâ perpetuo elimine-
tur exilio; primatum divinum, & man-
cipatum creatum per hanc vultis salvum,
at hoc idem est ac unâ manu rem sub-
levare, alterâ eam suppressere: per præ-
definitionem causam liberè operantem
creatori subordinari spargitis, & Domi-
nium in eam Deum acquirere dicitis;
non advertentes hoc ipso, creaturam in
suo modo agendi violentiam, imo in ip-
sâ libertatè irreparabile perpeti detri-
men-

mentum ; consulite tandem vobis vestraque sententiæ, sapite aliquando, & dicite, Primatum divinum unicè salvari percipere. *Primo* quod Deus donet, & conservet ipsam libertatem indifferentiæ constitutam speciali, & indebitâ Spiritûs S. præveniente & excitante gratiâ, dum operatio est salutaris. *Secundo* quod operationem divinam inter & creaturam intercedat prioritas universalitatis, ab alijs à subsistendi consequentiâ dicta. *Tertio* quod quævis virtus operativa in ente secundo à Deo omnis entitatis fonte sit derivanda. Et hæc si dixeritis, omnem difficultatis scopulum evitabitis, nosque diu desideratis gratificabitis profelytis.

Ad hæc subridens, Meander, verborum plausum, aiebat, video, at energicum robur non dispicio, examinemus visceratim quæ illata sunt, rem habebimus clarissimè explanatam. Primatum realem in Deo salvari vultis per productionem libertatis indifferentiæ, una cum gratiâ supernaturali gratis condonata; vel ergò loquimini de libertate in actu primo, vel de actuali ejusdem exercitio? si utrumque concesseritis, erit vobis decretum prædefiniens in subsidium,

ut verbis vestris veritatem concilietis ;
si cum abnutu secundi , primum annua-
tis. Insto : primatus quoad esse physi-
cum fundatur in prioritate physicâ , &
causalitatis , exercitium autem libertatis ,
ut nemo vertet in dubium , ens physi-
cum est , ut ergo in Deo quoad hunc pri-
matum evincatis , in prioritate dignitatis
& universalitatis certissimè deficietis ; &
mirum est tantam hocce in negotio sibi
hanc prioritatem adsciscere efficaciam ,
cum ipsâ habeamus comprobatum ex-
perientiâ , Regi prioritatem dignitatis re-
spectu Vasallorum competere , quin hoc
ipso Primatum primi Principij physici
habeat de jure quodam suum.

Habet & suam , reponit Ulloa , cau-
salitatem in exercitium libertatis Deus ,
at non eam quam somniatis determina-
tam , & irresistibilem , sed cui resisti po-
test. Et per hanc salvandus est prima-
tus , quem in Deo prætenditis , non verò
per illam ; aliàs salvaretur per chymæ-
ram , esset enim implicantia in terminis ,
acquirere Dominium in creaturam libe-
ram ut liberam , per id quod libertatem
jugulat : hoc interim vobis concesserim ,
eventus , qui vel liberi vel peccaminosi
non sunt , ut de statu possibilitatis ad sta-
tum

tum transeant futuritionis , in decreto antecedente suam quærere radicem, non tamen de ijs , qui vel libertatem vel formalem adjunctam habent malitiam ident dicendum reor ; aliàs erit implicancia in terminis.

Decretum indifferens , reponit alter , nec hili vobis prodest ; effectum disputamus hìc determinatum , præscindamus jam illam formalitatem determinationis ab effectu secundum se accepto , eritne illa à decreto, vel si vocabulum nauseas , à causalitate primi motoris in effectum derivata , vel non ? si primum, recolatis illud : *nemo dat quod non habet* , & dictorum antilogiam mox advertetis ; si secundum , causam creatam in electione effectûs determinati ut talis , constituetis agens primum ; quod quam benè sit dictum ipsi iudicate. Futuritionem rei in se pro nunc nihil esse contenditis , & quomodo intuitum divinæ scientiæ terminabit ? futura conditionata in se ipsis à Deo cognosci dicitis , & puritas scientiæ divinæ , quò manebit illæsa ? addit tandem : quod hoc decretum , indifferens baptizatum , scientiam Dei plane fallibilem efficiat , cum nullam certam cum determinato quodam extremo connexionem habeat. I 3 Gra-

Gratulor mihi sortem meam in-
terferit Ulloa, quod tandem occasionem
sim nactus, probandi, dogma illud: *ab*
indifferenti, ut indifferenti non potest exire de-
terminatio non esse principium metaphy-
sicum universaliter verum uti somniatis;
juvabit hic recolere, commune illud Phi-
losophorum adagium; *nulla regula sine*
exceptione, & nullum axioma sine limitatione.
Si principio huic infallibilitatem concia-
liare ex eo pertendatis, quod à princi-
pio indifferenti ut indifferenti excluden-
te etiam connexionem cum aliquo ex-
tremo saltem disjunctivè sumpto non
possit oriri determinatio, totum verum
est, immo habet infallibilitatem, cum
illo principio metaphysico, *quodlibet est*
vel non est, vix non æqualem. Sin verò
hoc sensu illud infallibile dicatis, quod
ab indifferenti, ut indifferenti indifferen-
tiâ libertatis, non possit physicè ac mo-
raliter determinatio, quæ sit ipse actus
liber, poni; fallum esse sciet, qui vel
parum libertatis essentiam habuerit per-
spectam. Recurramus tantùm ad actum
divinum liberum, omnis libertatis crea-
tæ primum principium, veritatem com-
periemus effati à nullo in dubium revo-
cabilem. Actus divinæ voluntatis liber
est,

est, ut fide docemur & ratione, à quo, edic, determinatur? non à creaturâ, ut identidem protestamini, non ab alio actu reflexo, sic enim iretis in infinitum, si dicatis à se ex eo, quod sit primum liberum, hoc ipso ad aliud medium recurritis probativum, quod nullum principium primum seu metaphysicum admittit.

Rem acu tetigisti, intercipit Meander, audiui tandem, quod a vidis diu auribus expectavi, genuinam nimirum effati illius, quo nostra præcipue fulciri cupit opinio, interpretationem; at sufficientem vix dispicio; primo enim recurritur ad determinatam cum existentia habendam connexionem, fundatam in illo principio *quodlibet est vel non est*, & hoc quantum exhorreant principia thomistica, supra dicta & solidè & clarè demonstrant. Secundo confundit indifferentiam suspensivam cum activâ, & primam non verò secundam supponit de essentiali potentia, ut actum liberum parturientis, quod nec ij, qui in castris alienis militant, concesserint. Tertio. Illud principium ex hoc nihil evincere contenditis; quia in Deo, ut ente à se & illimitato nullum sibi robur adsciscit, quod

sanè in propriam confusionem dictis ,
ut millenis instantijs , ex proprijs vestris
assertis mutuatis , nullo potest demon-
strari negotio : alias enim instantias , ut
brevitatis ergo , hic prætermittam , uni-
cam hic adducere juvabit , & hac , uti
reor , pro meo intento res sufficienter
evadet perspecta. Concursum simulta-
neum Dei ad quemlibet effectum crea-
tum in rerum naturā ponendum lege in-
dispensabili , requiri in causā creatā pro
axiomate, nullā limitatione circumscrip-
tibili , supponitis ; dicat , nonnemo qui
contrarium defendere præsumeret , prin-
cipium hoc universaliter verum non es-
se, cum Deus absq; alterius causæ concursu
effectus creatos è massā possibilitatis extra-
here , & ad statum existentialem trans-
ferre queat. Nunquid huic diverticulo,
ut occurratis , illico eidem , quia talia
reponit , obtrudetis , palmarem inter
agens à se & illimitatum, & agens ab alio
& limitatum intervenire differentiam ?
quid quid hic de causā secundā limitatā
dixeritis in ordine ad concursum simul-
taneum eidem in negotio effectus pro-
ducendi suppeditandum , idem de agente
creato indifferente quoad determinatio-
nem , actuali effectus productioni præ-
viam ,

viam, in ordine ad motionem & causalem Dei determinationem dicitote: & veritatem recitati dogmatis fatebimini & indisputabilem & indubiam.

THEOREMA V.

Sitne Sententia hæc homini violenta?

Valeat vestra prædeterminatio physica, pergit Ulloa, tutâ conscientiâ, cordatâ fide nemo ei dabit suffragium. Creaturæ liberæ violentiam infert, desperationis Barathrum aperit, iustarum in Deum querelarum viam pandit, & inter scholasticos pulveres quid adhuc moras necit? instat præceptum amoris Petrus eidem paret, Paulo renuente: nunquid Paulus justo posset conqueri titulo, si mihi Domine donâsses prædeterminationem, quam in meâ potestate non habeo, mandato tuo utique gessissem morem, hanc cum negaveris, quid me increpas? incidit occasionem peccandi proximam Petrus, labitur in peccatû præceps, poenam capropter sibi infligi advertit, nunquid justam excusationem posset inferre, ad peccatum modo quodam inevitabili & irresistibili fui præde-

finitus : ad quid ergo innocens patior ?
 tandem hæc sententia anſa eſt despera-
 ti illius Calviniani diſcurſus : vel in ulti-
 mo halitu vitæ Deus mihi impertiet hanc
 prædeſinitionem ad perfeſverandum fi-
 naliter , vel non ? ſi primum , corona-
 bo me roſis , antequam marceſcant , fruor
 bonis , dum ſunt , beatitudo non elabe-
 tur è manibus ; ſi ſecundum , felicitate
 terrenâ me beabo , cum de æternâ jam
 ſit actum , quid quid demum egero. Ec-
 ce quanta malarum ſequelarum ex unius
 ſententiæ hypotheſi colluvies ; & quis
 eam non exhorreat ? ſcio equidem , has
 inconſequentias ut evitetis , atque diffi-
 cultates ſatis intricatas , ut extricetis , va-
 ria vos tentare diverticula : at incaſſum.
 Dicitis primò , juſtam excuſationem à
 nullo legis prævaricatore , etiam in caſu
 increpationis divinæ comparative talis ,
 poſſe allegari , cum increpatio fundetur ſu-
 per obligatione , obligatio autē ſuper poſ-
 ſe , juxta illud receptum effatum ; *poten-
 ti facere bonum & non facienti , quando urget
 præceptum peccatum eſt illi* : cum ergo præ-
 deſinitio , hoc ipſo quod teneat ſe ex par-
 te actus ſecundi , potentiam ad oppoſi-
 tum relinquat expeditam , omnis anſa
 harum querelarum erit amputata. Ve-
 rum

rum hæc potentia non est alia, ac illa, quam habet presbyter ad horas persolvendas sine breviario, ignis ad comburendum sine approximatione, constrictus catenis ad saltandum absque solutione; verbo: est mera & vera impotentia physica. Refugitis secundò ad sensum compositum & sensum divisum, at minus satis facitis; hoc ipso enim utebantur, & Janseniani & Calviniani ad occultandam in suis, quæ docebant, assertis hæresin, quo tamen vaticana fulmina minimè effugere; immò quod ultra est, & ipsi Beati in sensu diviso visionis beatificæ liberi sunt, stante tamen illâ quilibet, nî desipiat, eos absolute necessitados fateatur. Suppetias quaritis in necessitate antecedente & consequente, quarum secundam, & non primam, quæ fatalis necessitatis causâ est per prædefinitionem voluntati inferri contenditis; ast hoc ipso, quod decretum liberam voluntatis electionem antecedere asseritis, necessitatem antecedentem, citra apertissimam doctrinæ antilogiam, negare vix potestis. Tandem patrocinium quaritis in libero increato, omnis creatæ libertatis radice; sed implicanciam in terminis contextitis, & libertatem

tem per chymæram salvari cupitis : afferere enim libertatem causari per aliquod principium irresistibile, inevitabile, & infallibile, quid aliud est, quam dicere frigus per ignem, amorem per odium, album per nigrum, humidum produci per aridum. Quid ad hæc Meander ?

Consecutiones, interserit ille, doctrinæ Augustiniano-Thomisticæ hic obiectantur satis duræ, at vel ipsis etiam, qui tales contra nos inferunt Solvendæ. Si enim gratia, ut ratiocinamini, in esse moris & beneficij gratuiti non æqualiter omnibus confertur, cur non eodem jure justam in Deum movere posset querelam, qui à recta operandi regula præ alio defecit, dicendo : si gratiam complexioni, temperamento, & genio impertisses accomodatam, aut prout placet Suaristis ; si auxilium ijs in circumstantijs, adversis & secundis rerum eventibus condonasses, in quibus per scientiam mediam consensurum prævidisses, ut alteri v. g. Petro accidit, mandatis utique paruissem tuis, verum cum id nec obtinuerim, nec ut obtinerem in meâ potestate situm fuerit, quid me reprobas, arguis, & increpas ?

Respon-

Respondentem quidem inaudio Adversarium P. Islung in vindic. 14. v. 6. retorsionem hanc telum esse sine viribus nam licet, inquit, Petrus & Paulus in iisdem circumstantiis aut cum eodem temperamento, & inclinatione fuerint prævise consensuri, potentiam tamen uterque habuit ad oppositum expeditissimam; quod stante prædefinitione efficaci vix salvari potest. At solutio hæc, vel melius elusio satis infirma est: primò enim supponit, qui talia reponit, voluntatem ad actum prædefinitam, hoc ipso etiam esse necessitatem, quod eidem demonstrandum incumbit. Secundò ideo volunt Adversarij increpationem duobus in circumstantiis, temperamento & inclinatione inæqualibus justissimè fuisse iniustam, quia illa inclinatio, circumstantiæ &c. non ad posse, sed ut posse transeat ad actum requiruntur, sed idem etiam de prædefinitione est Thomistis iudicium, consequenter eadem est utrobique paritas.

Durum est verbum hoc, ajs, potentiam esse expeditam, & simul prædefinitam: at illi tantum qui præoccupato est animo: intendas enim, si placet, doctrinæ hic subnectendæ putam & puram
sati

fati comperies veritatem : actuale potentia^æ exercitium , ut certum omnibus reor , supponit potentiam plenè & expedite constitutam , ad apposita si sit indifferens & libera , ad unum si sit necessaria , prædeterminatio autem , hoc ipso quod sit causalis motionis formalis & vitalis creaturæ effectio , datur ad actuale potentia^æ exercitium , nullo ergo solido fundamento potentia evincetur per illum necessitata.

Bella ratio , exclamat Ulloa , quâ vel nimium vel certò nihil evincitur ; etiam determinatio naturæ transfert posse ad actum , nec tamen ipsi Prædefinitionum fautores eo in casu potentiam indifferentem , & ad oppositum fatebuntur expeditam : alia igitur principia quibus rationi assertæ suum concilietur robur adstrui erit necessum. Parebo petitioni reponit Meander , & sequentia tibi commendo : primum est voluntas in creata , non ut libera , velut quidam somniant , & non probant , sed quatenus efficax est , sub quo prædicato non tantum substantiam actûs sed & modum libertatis attingere valet , juxta illud Doctoris Angelici 1. p. q. 83. a. 1. ad 3. ubi sic habet : *DEVS est prima causa movens et*
natura

naturales causas & voluntarias, & sicut naturalibus causis NB. movendo eas, non auferit, quin actiones earum sint naturales, ita movendo causas voluntarias non auferit, quin actiones earum sint voluntarie, sed potius hoc NB. in eis facit, operatur enim unoquoque secundum ejus proprietatem. Ex quo evincitur, argumentum illud, quod ubique in scholis decantatur, & est, aliquid antecedens actum habensque infallibilem cum illo connexionem destruit illius indifferentiam, nullius esse roboris, hoc ipso quod illud antecedens sit causâ actûs tam quod ad substantiam, quam quoad modum, juxta illud: causa non destruit sed actuat & perficit effectum. Secundum principium est indifferentia judicii. Cum enim libertas, ut fert communior & verior sententia, formaliter in voluntate & radicaliter in intellectu sit constituta, debet eidem etiam quid muneris accedere in effectione libertatis, quod sub alia formalitate obtinere nequit nisi in quantum objectum voluntati sub indifferentia boni & mali proponit. Confirmat præterea assertum notum illud scholasticorum principium: potentiam nimirum volitivam, ex hoc quod sit cæca, in tantum ferri in aliquod objectum in quan-

quantum eidem per intellectum proponitur, ut ergo cum indifferentia in illud feratur, proponatur ei ita per intellectum oportet: ex quo obiter advertas velim, quod stante indifferentia iudicii voluntas nonnisi libere in obiectum ferri queat, quid quid in contrarium dicant Scotistæ cum Recentioribus. Tertium quod præsupponat omnia tam ex parte principij habitualis, quam ex parte applicationis, aut proximè expedientis eam requisita plenè constituta in actu; primi generis sunt e. g. approximatio agentis ad passum, dispositio subiecti in quo effectus recipitur &c. Inter requisita secundi generis numerantur v. g. breviarium ad recitandas horas in clerico, species intelligibilis ad formandam intellectionem in intellectu &c. & his requisitis si voluntas sit instructa, habet plenum sui actûs Dominium, estque ad illum ponendum vel non ponendum penitus indifferens, privativè quidem vel suspensivè pro signo actualem determinationem antecedenti, activè & negativè pro instanti actualis determinationis. Quartum ut potestas electiva voluntatis ita relinquatur illæsa, ut stante actuali exercitio e. g. amoris sit potens ad

ad eliciendum odium, non quidem in sensu composito, sed diviso, vel potentiâ antecedente non tamen consequente, aut si mavis simultate potentiæ, non tamen potentiâ simultatis: id est, quod stante determinatione causali in Deo & motione formali in creaturâ ad amorem non quidem possit componere odium, hoc enim esset chymæricum, aut quod semotâ tantum prædefinitione possit agere oppositum, hoc enim esset Calvinianum; sed quod etiam ex suppositione physicæ determinationis ipsum habituale principium ad oppositum numeris omnibus relinquatur absolutum. Hæc omnia si quis maturo ponderaverit iudicio facile præmotioni physicæ palmam cedit.

Unum est, interserit Antagonista, quod captum meum subterfugit: dicitis stante præmotione physica libertatem manere adhuc integram, & tamen simul fatemini, eam habere vel non habere non esse in hominis situm potestate, quæ duo se invicem jugulare videntur.

Neque situm in nostrâ potestate est, recinit Meander, quod in his vel illis circumstantiis, cum hoc vel illo temperamento & complexione ponar, in qui-

bus Deus me consensurum aut benè operaturum prævidit, interim libertatem plenam & integram debuccinatis, & cur idem non licebit Thomistæ? secundo demus prædeterminationem originativè & elicitivè non esse in meâ sitam potestate, est tamen talis terminativè & objectivè: hoc est: ipsa libertas in movendo, cum sit creatura adeo nobilis, qualem & vos supra astra & tecta extollitis, petit à Deo causari per influxum ei prævium, qualem prædeterminationem physicam indigitamus, hoc ipso autem quod illam causet, illius se committit potestati, ut eâ utatur, pro liberâ sui ad unum extremum electione & hoc est habere plenum prædeterminationis Dominium ex quo manet etiam depulsa illa Calvinii calumnia per distortum illum syllogismum innocuæ prædeterminationi imposita; quod enim quòad perseverantiam finalem lege quadam indispensabili necessaria sit prædeterminatio physica, quâ obtenta æterna salus nobis infallibiliter maneat, verum est, per hoc tamen nullatenus potest inferri, quod omnibus humanis divinisque legibus contemptis; infanda diaboli mancipia carni nos devoteamus & sanguini, sed potius eò omnem

nem operam impendamus oportet, ut per bona opera certam nobis præmotio- nem velut speciale beneficium faciamus; nec solos hæc difficultas premit Thomi- stas, sed & ijs, qui in castris militant alienis, communis est, apud quos & il- lud, quod in his vel illis ab hac vitâ dis- cedam circumstantijs, in quibus me DEUS per scientiam mediam in gratiâ perseveraturum prævidit, velut singularis gratia atque beneficium specialissimum à Deo exorandum est.

Sit, pergit alius, quod hæc suâ di- cantur probabilitate, atque prædefinitio- nem primi motoris relicto actu primo integro afficere actum secundum non vulgariter convincatur, interea me non fugit audivisse in publico sapientium con- fessu disputantem, qui hanc præmotio- nem ex parte actûs primi se tenere con- tendebat per argumentum quod adeo infallibile decantabat, ac si divini instar oraculi suum in veracitate divinâ falli & fallere nesciâ haberet firmamentum, & erat sequens: si daretur actus secundus sine prædeterminatione physica daretur ens in actu secundo independens faten- tibus ipsis Thomistis: ergo si datur actus primus sine prædefinitione datur ens in-

dependens in actu primo: atqui juxta Thomistas datur actus primus sine prædefinitione: ergo juxta illos debet dari ens in actu primo independens, ne igitur hoc absurdum admittant, dicendum restat etiam ad actum primum debere admitti præmotionem physicam. Huic subnecti potest alius discursus ab alio in hac formâ quondam propositus: stante prædefinitione implicat potentia ad oppositum: ergo præmotio physica se tenet ex parte actûs primi; Antecedens ex eo evincere contendebat: ponere actum sine præmotione divinâ est simpliciter impossibile: atqui in humanâ voluntate non datur potentia ad impossibile: ergo stante prædefinitione ad actum non datur potentia ad oppositum cum ad hoc uti supponitur non datur præmotio.

Verùm syllogismi pseudomeni sunt, ipsos qui tales proponunt implicantes, atq; in proprijs eisdem solvendi systematibus, quod sic ostendo: si daretur actualis rei productio sine concursu simultaneo in sententia Recent. aut absque decreto concomitante in placito scotistico daretur ens independens in actu secundo: ergo etiam si datur potentia in actu primo proximo expedita sine concursu simul,

multaneo aut decreto prædefiniente datur ens independens in actu primo : atqui datur potentia in actu primo proximè expedita sine decreto concomitante & concursu multaneo uti ipsi horum patroni non diffitentur : ergo juxta ipsos debet admitti vel quod concursus simultaneous & decretum concomitans se teneant ex parte actus primi, vel quod datur ens in actu primo independens. Similiter potest alteri syllogismo spurio spurius opponi : ponere actum sine decreto concomitante , gratiâ congruâ & scientiâ mediâ est simpliciter impossibile : atqui in humanâ voluntate non datur potentia ad aliquid impossibile : ergo stante decreto concomitante, scientiâ mediâ & gratiâ congruâ non datur in voluntate potentia ad oppositum. Quid hic respondebunt Adversarij ?

Maxima est disparitas , audiebam quendam inclamantem , prædefinitionem inter , & concursum multaneum & decretum concomitans, nam concursus simultaneous , idem de decreto concomitante, datur tantùm ad actualem rei productionem potentia relictâ intactâ , quod in decreto prædefiniente locum non habet. At hoc ipsum (reclama-

bam ego) cantatur & decantatur , at
nunquam probatur, stante nimirum præ-
motione potentiam non relinqui integ-
ram, & hinc negabam suppositum argu-
menti, quod supponit dependentiam
actûs primi à causâ primâ eodem modo
fundari in præmotione divinâ ac ipsum
actuale operandi exercitium, quod fal-
sum esse evincitur ex eo; quia præmo-
tio hoc ipso quod ex suâ essentiâ sit actûs
primi completi & expediti ad formale
atque actuale exercitium determinatio
causalis, debet illum præsupponere inte-
getrimè constitutum, atque ad posse ope-
rari omnibus requisitis excultum; quo-
modo enim illum determinare, movere,
prædefinire posset, nî adsit? atque adeo
antequam accedit prædefinitio præsup-
ponuntur in agente secundo vires ad pos-
se operari juxta indolem propriæ naturæ
ab agente primo communicatæ vi illius
actionis, quâ dat esse & consequentia ad
esse: ex quibus sequitur illum actum
primum minimè convinci independen-
tem in systemate Thomistico, licet enim
dependentiam vi prædefinitivæ actionis
sibi non adsciscat, eam tamen vi alterius
actionis præcedentis sibi conciliat.

Sed hoc argumentum propositum evincit, instabatur. Quod prædefinitio si ad actum secundum sit requisita, ad primum quoque requiratur: hoc ipso enim quod dicatur prædefinitionem requiri ad esse hominis citra manifestissimam contradictionem negari non potest quod etiam requiratur illa ad esse animalis & rationalis: ergo etiam hoc ipso quod prædefinitio sit necessario ad actum secundum requisita, eadem necessitate requiretur ad actum primum.

Verum nolim hinc multorum iacturam verborum pati, præterquam enim, quod hæc ipsa ipsos premant Adversarios, placeat tantum ei, qui talia proposuit, cordi habere actum primum inter, & secundum connexionem esse purè accidentariam, inter hominem è contra & animal rationale nexum intervenire essentialem; & quàm inepta sit ab eo facta paritas, illicò dispiciet. Quòad alium syllogismum: unicum advertas velim, transitum nimirum à sensu composito ad sensum divisum omnem syllogismum efficere spurium, mirum ergo non est quod idem præfato syllogismo contingat.

THEOREMA VI.

Sitne Sententia DEO injuriosa ?

NEc prædefinitio Thomistica intra
inclamat antagonista, humanos se
se continet terminos, in quibus totum
rerum ordinem susque deque invertit,
sed & Divinam aggreditur sanctitatem,
quam injuriosè lædere dehonorare at-
que deturpare præsumit: datur illa, imo
dari necesse est ad actus peccaminosos,
& à rectâ regula rationis devios, uti ho-
rum fautores palam edicunt, & ex hoc
quid aliud consequitur, quàm quod Deus
in suâ puritate & sanctitate maximum
patiatur detrimentum, palmarisque à
creaturâ eidem irrogetur injuria, hæc est
vel maxima difficultas, prosequitur Ul-
loa, à quâ hætenus ægre aliqui se se ex-
plicare possunt.

Distinguunt quidem Thomistæ sa-
tis subtiliter, in peccato, quod compo-
situm morale ajunt, formalitatem entis,
& formalitatem malitiæ moralis, agen-
tes: primam & non secundam esse Di-
vinæ omnipotentiae terminum, & sic
totum malum à Deo averti habent per-
suasum, at actum agunt, vel enim entitas

v. g. blasphemiae materialis est sola entitas blasphemiae, ut prolata citra omnem libertatem, vel ut prolata cum libertate absque tamen indifferentia malitiae, vel est entitas illa ut liberè prolata contra conscientiam graviter obligatoriè retrahentem, si primum aut secundum, transeat quod prædefiniatur à Deo, sed cum non connectatur infallibiliter cum malitiâ formali, ut patet, non est illud materiale substratum malitiae, quod defendunt. Si tertium ergo tandem re examinata, quando dicunt Deum prædefinire materiale peccati materialiter sumptum, & cum omnibus istis præcisionibus, dicunt *Deum efficaciter velle entitatem blasphemiae, ut liberè prolatam contra conscientiam graviter obligatoriè retrahentem*: Sed entitas blasphemiae ut liberè facta contra conscientiam, est formalissima malitia peccati; ergo tandem quando dicunt DEUM prædefinire materiale peccati materialiter sumptum, quod his terminis obtegatur, est formalissima ipsa peccati malitia, quæ causatur à Deo.

Hanc difficultatem ut fugiant, ad conceptum malitiae formalis refugiunt, quem in negativo situm volunt, & est privatio debitæ rectitudinis, firmamen-

tum dicti quærunt in ipso Africano Ecclesiae lumine. què lib. 7. confess. c. 12. ait: *malumque illud, quod quærebam non est substantia.* Sed creatura potest sine concursu positivo Divino ponere aliquod ens pure negativum, eo ipso quod ex nihilo sit facta, ut rectè probat D. Angelicus: adeoque evincere ex eo volunt posse illud ens defectuosum à solâ creaturâ emanare Deo se tantum permissivè habente. Verùm eadem facilitate, quâ hæc dicuntur, eadem etiam negantur, nam primò si fundamentum præcipuum, quo hæc nituntur quidquam sibi adsciscit roboris, tunc sequitur etiam bonitatem formalem in negatione vel privatione malitiæ esse sitam, immo & irrationale in privatione rationalitatis constitutum evincitur, quod quam benè sit dictum, ipsi hujus placiti didascalici ferant judicium; nec Augustinus eorum partibus favet, in tantum enim malitiam formalem in privatione constituit, in quantum malitia non est substantia, & hoc nemo dissitebitur, attamen cum præter substantiam dentur etiam accidentia positiva, in hac saltem acceptione malitia ens positivum indigitandum est.

Et licet gratis admittatur malitiam esse
de

de formali in privativo constitutam, urget interea contra Thomistas illud argumentum in sententiâ illâ omissionem purè liberam admittente fundatum, in quâ stante obligante præcepto negativo posset dari actus purè omissionis, qui esset meritorius, ad quem requiri prædefinitionem omnes fatentur, si itaque respectu unius entis privativi datur prædefinitio, cur non respectu alterius?

Tandem compertum est, quod plures qui in castris militant Thomisticis, licet aliquam privationem debitæ rectitudinis admittant, attamen illam privationem ad constitutionem malitiæ moralis insufficientem putant, quippe quæ per positivam tendentiam in objectum lege prohibitum jam constituta præintelligitur, & præsupponitur privationi debitæ rectitudinis illamque causat, ita sentiunt Joann. à S. Th. Godogus Compert Salmanticenses Doctores de Augustiniano Thomisticâ doctrinâ optimè meriti, & hac doctrinâ permiscâ non adverto quomodo nodum hunc gordium dissecare queant: si enim, ut ipsi ratum habent & fixum, omnis entitas positivâ præter Deum est à Deo, hæc ipsa quoque entitas à Deo velut primo omnium
en.

entium Authore suam trahet originem : quod sanè post synodi Tridentinæ decreta male audit, immo adversus hanc doctrinam protestatur in optimâ formâ Doctor Angelicus in 2. dis. 37. q. 2. a. 2. dicens: *quodcunque autem nomen deformitatem simul cum actu significat, sive in generali sive in speciali, non potest dici quod à Deo sit simpliciter.*

Ut solutu hæc atque videntur difficillima, reponit Meander, ita pro commendanda scholasticis cathedris doctrinâ Augustinianâ sunt accomodatissimâ, utpote quæ rationes in contrarium suggerit tanti roboris & efficaciz, ut cui in contrarium quispiam assurgat nihil inveniat: facti veritatem subministrabunt asserta modo contexenda, quibus si detur, quæ debetur, fides, firmamenta Thomistica, quibus contraria enervantur objectacula, omnibus, quibus saltem veritas cordi est, patebunt solidissima, dicunt creaturam supremum sibi adsciscere Dominium in non ens vel in ens pure defectuosum, & non malè, est enim agens ex nihilo, cui sine omni alterius præjudicio in nihilum potest concedi activitas, habeat Divinum numen in blasphemiam, ut liberè prolatam contra con-

Sciens

scientiam graviter obligatorie retrahentem in fluxum prævium, inde quid evinces? Deum, uti prudenter reor, Authorem peccati nulla conscientia constitues: vel enim reduplicas in dictione adjuncta supra ipsam rationem formalem actus à regulâ morum devii in abstracto acceptum vel appellas supra eandem concretivè sumptam? si primum, supponis quod demonstrandum tibi incumbit, illam nimirum formalitatem sphaera circumscribi omnipotentiae Divinae, quod Thomistae velut exoticum ejurant & detestantur: si secundum, distinguas oportet inter formalitatem & formalitatem ac eam quæ ens positivum audit, in Deum velut Authorem naturæ refundas, aliam vero quæ à ratione entitatis positivæ deviat, solo defectus vitio deformata, nihilitati creaturæ adeo pauperculæ adscribas: & omnis difficultas erit sublata è medio, nec doctrinæ huic, crediderim, fidem dabis ambiguam, utpote, qui illam solo prædefinitionis nomine mutato eandem in actione simultanea disertis verbis edoces, innixus forsan doctrinæ sui Magistri lib. 2. de lib. arbit. c. 19. & 20. item lib. 5. contra Julianum totus quantus incumbens, similia pro doctrina

nà Augustinianà 2. sent. dist. 37. q. 2. a. 2. refert : *quid quid est in actu deficiente scil. peccato de ratione actûs, & entis, & boni, totum illud ab agente scilicet Deo procedit mediante voluntate: sed ipse defectus, qui est in actu, hoc modo est à voluntate.*

Disparitatem forsan obtrudes concursum prævium inter, & simultaneum, quod hic à Deo velut causà fluat universalis, secus ille: at falleris, ex eodem enim fonte in negotio præsentis controversiæ emanat causalitas, quam præviam dicimus, ac illa quæ simultanea apud te audit, nec in hoc constituere discrimen oportet; quod influxu positivo proscripto, asseras permissivum: cum hic ipse à nobis in præsentiarum accersatur in suppetias; cum hoc tamen discrimine quod ille apud vos simultaneus est, quem tamen nos prævium dicimus.

Nec benè ex eo evinces doctrinæ Thomisticæ falsitatem, quod ad omissionem meritoriam actûs prohibiti necessaria sit prædefinitio seu influxus prævius positivus, in primis enim negatur suppositum possibilem esse omissionem puram quæ sit meritoria cum ad hanc, uti docetur in secunda secundæ, necessarium sit voluntarium directum, quod in omissione

sione purà locum non habet, & licet gratis illa ut meritoria concedatur, intentum Adversarii non sequeretur, cum hoc intercedat discriminis, quod omissio meritoria subfit providentiæ Divinæ approbanti & positivæ, atque adeo ut ponatur in rerum naturà petit concursum prævium positivum, non ut immediate ad ipsam omissionem terminatur, quæ, utpote exercitium voluntatis purè interpretativum, est illius incapax, sed prout afficit aliquem actum positivum, occasione cuius illa omissio infallibiliter sequitur, omissio econtra demeritoria subest tantum providentiæ Divinæ permittenti, & hujusmodi entia ut in rerum naturà ponantur nonnisi decretum permissivum jure exigunt.

Quod plurimi ex classe Thomistarum malitiam in positivo velint sitam, per me licet dicant, nostro interea asserto nihil obest, quin in suà maneat firmum probabilitate; etsi enim argumentum erui queat ex supposità illà sententià, quod sententiam quam hic defensandam suscepi, vix non evertat, me non angit, nec tangit, viderint illi quomodo nondum dissolvant, qui talia admittunt. Et esto admittatur gratis hoc Doctorum placitum

placitum, malitiam formalem in entitate positivà constituentium, inde quid evinces? sanè nihil: cum sententià hac supposità dicendum foret, quod licet deformitas malitiæ sit aliquid positivum identificatum cum entitate actûs, formalitas tamen deformitatis sit virtualiter secundum conceptum explicitum distincta ab ipsa entitate, & ita entitas quidem implicite inclusa in deformitate peccati sit à Deo, utpote intra sphæram omnipotentiae contenta; non tamen formalitas deformitatis & malitiæ explicita, quæ à solo agente creato liberè & defectuosè operante suam trahit originem. Fateor interea hanc Theologiam magnas & varias pati difficultates, ad firmandum tamen intentum eorum qui eidem favent, sufficientem sibi probabilitatem arrogat.

Quod Ulloa, pergit Meander, malitiam formalem ab omnibus qui Thomistæ audiunt in positivo constituendam, contendat. Nulla fultus ratione id edisserit; cum fundamenta vix non insolubilia evincant contrarium: nec legitimè infert eadem ratione, eodemvè fundamento posse dici bonitatem in privatione malitiæ esse sitam, aut rationalitatem in

In privatione irrationalitatis constitu-
tam, pessima inquam hæc sequela est.
Cum certum omnibus sit, rem tunc es-
se in privatione solum constitutam, dum
caret perfectione sibi de jure debitâ, cum
ergo actui bono malitia non sit debita
neque rationalitas aliquo jure irrationali-
tatem velut prædicatum conveniens de-
poscat, è contra actui humano in genere
moris rectitudo moralis velut perfectio
debita in esse cupiat, hinc malitiam mo-
ralem in privatione sitam facile quisquam
demonstrabit, absque hoc quod idem in
aliis prædicatis hic contextis evincat.
Perpende modo, appellat Meander Ul-
loam, fundamenta sententiæ Thomisti-
cæ modo disertis verbis recitata, eaque
ad examen veritatis quid pensculatius
trahe, & ipse, ut spe lactator non modicâ,
eris à calumnia illâ quâ quidam ean-
dem deturpant, quasi Deum Authorem
peccati constitueret, vindex omnium
acerrimus.

Reflexiones in discussa modo asserta.

Sententiam mediam decreto prædesti-
nitivo subnixam retulimus Authori-
tate fundatam, & rationibus satis con-

vincentibus stabilitam, de quâ si præjudiciis omnibus depositis ferre judicium mihi incumberet, palam edicerem, eam inter alias omnes esse probabiliorem, quid quid interserant, qui ei contradicunt. Et hinc immerito faciunt ij, qui ei dentem infigunt, atque varijs calumnijs & convitijs laceffunt. Quod varijs ijsque magnis & abstrusis difficultatibus sit plena, non diffiteor; at hoc ipsum cedit in gloriam Thomistarum, quod eas fortunâ tam felici & dissolvant, & fundamentis solidissimis adjectis omnem circa illam criticandi occasionem amputent. Quod ultimato ad judicia inscrutabilia DEI recurrant, qui eidem calculum ferunt, nec inficior; & rectè; vestigia enim Primi Thomistarum Doctoris Africanæ Ecclesiæ Solis premunt, qui in hisce difficultatibus, quare hos DEUS trahat illos non trahat, hos prædeterminet, illos non, recurrendum ad altitudinem divitiarum sapientiæ, & scientiæ DEI, atque inscrutabilia judicia ejus, monet. *Noli judicare*, inquit Tract. 6. in Joannem, *si non vis errare: si vultis habere aliam responsionem, quærite Augustino doctiorem, sed cavete ne inveniatis præsumptiorem.* Nec ij qui partibus favent contra-

tra-

trarijs hunc scopulum feliciori evitant
forte, cur enim huic potius dat primam
gratiam, aut gratiam inesse beneficij &
doni gratuiti maiorem, aut eam quâ fi-
naliter in bono persistat, & non alteri?
idem dicendum de decreto Scotistarum
concomitante, cur eodem cum uno
cöincidat in operationem bonam & non
alio? nunquid huic difficultati sanè in-
superabili, omnemque captum humanum
excedenti, ut aliquo modo satisfaciatis.
Cum Doctore gentium exclamabitis:
*O altitudo divitiarum &c. an non habet pote-
statem figulus luti ex eadem massa facere, aliud
quidem vas in honorem, aliud in contumeliam?*

Nec tamen approbavero illorum,
qui Thomistas se venditant, placitum,
quo contendunt DEUM non conferre,
sed tantum præparare auxilia sufficientia,
quibus opera salutaria & ad salutem æter-
nam conducentia operari queunt: vide-
tur enim primo in hac hypothefi dari
præcepta divina servata impossibilia: quod
contra Jansenistas & Calvinistas dudum
scimus anathemizatum, secundo id ni-
mis durum pro bonitate divinâ audit,
quæ quantum est ex se omnes homines
etiam in peccatis obstinatissimos salvos
fieri peroptat. Audiatur hac in re mag-

num illud gratiæ oraculum S. P. N. Aug. in psalm. 56. dicens : *si considerans infirmitatem tuam deficiis sub præcepto , confortare in exemplo. Adest ille qui præbuit exemplum , ut præbeat & auxilium.* plura hac de re desideranti deserviet nodus prædestinationis triplici ictu dissolutus p. 1. §. 2. 3. & seqq.

Nec secundo iisdem calculum meum tulero , qui prædefinitionem ex parte actûs primi se tenere dicunt , & tales sunt antiquiores & rigidiores quidam Thomistæ , uti refert N. P. Gibbon 1. p. disp. 34. dub. ultim. §. 2. item P. Gor-maz & alij. Ratio est : quâ ex supposito quod præmotio cadat in actum primum non dispicio , quo tandem fundamento evincatur quod stante illâ ad actum potentia maneat expedita ad oppositum , consequenter hac sententiâ suppositâ libertas in homine penitus erit destructa , quod velut hæreticum varijs censuris ab Ecclesiâ fuit proscriptum.

Tertiò nec ijs Authoribus favendum est , inter quos P. Gonet , qui rationem fundamentalem , cur DEUS physicè præmovendo ad actum peccati , non causet formalem malitiam peccati , esse contendunt , quod infinitâ suâ causalitate in

nostris actionibus ex duabus formalitatibus inter se identificatis unam ab alia possit præscindere, hujus quippe principij falsitas constat ex eo, quod infinita causalitas, ut itentidem clamant Thomistæ, debeat se extendere non solum ad substantiam actûs verum etiam ad omnem modum eidem identificatum, & per consequens ex hoc principio potius evinceretur DEUM non solum in substantiam actûs, sed etiam in malitiam influere moralem. Alia igitur accedat ratio oportet, & est: quod in ratione actûs reperiatur formalis terminus divinæ causalitatis, & omnipotentiae, quæ est ratio entis ut sic, non autem reperiatur in malitiâ formali peccati, quæ extra totum genus entis, solummodo intra genus privativum moralis defectûs reperiatur, adeoque est extra totam sphæram divinæ causalitatis, à Deo nec emanabile, nec in ipsum ordinabile, sed tantum in principium privativè deficiens, quod est voluntas destituta rectâ regulâ rationis, reducibile.

Scripsi, benevole Lector, de scientiâ mediâ in triplici systemate defensatâ, *ut potui, non ut volui; si iudice Româ, haud benè quæ sapiant: irritò, casso, nego.* Scripsi in-

si inquam , scientiamque mediam , de
quâ moderno ævo inter scholasticos fer-
ventior disceptatio , sub triplici specie ex-
hibui , non ut ijs , qui cathedras theolo-
gicas conscendunt sacrâ scientiâ plenè
eruditi,deserviat ; sed ut in eorum cedat
subsidium , qui in hac materiâ satis intri-
cata Novitij existunt adhuc ac peregrini,
aliquid interea nôsse de eâ percipiunt.
Si quid minus solidum minusvè clarum
deprehenderis , memento Authorem ho-
minem esse , & errare esse humanum ;
sin verò totus liber & labor nauseat , ha-
beas pro responso illud Africanæ Ecclesiæ
Luminis 3. de Trinit. indigitatum : *non
debet hic labor meus cuiquam pigro , aut mul-
tum docto videri superfluous , cum multis impi-
gris , multisque indoctis , inter quos etiam
mihi , non parvâ ex parte sit
necessarius.*

APOPHYADES

PARERGORUM

THEOLOGICORUM

Ex primâ Parte Theologiæ Augustinianæ excerptorum.

ESSENTIA THEOLOGIÆ.

Sacra Theologia, licet ob causam proximè productivam sit naturalis; est tamen omnibus fidelibus collectivè sumptis saltem per modum conditionis removens prohibens simpliciter necessaria: est enim illa, teste Theologorum Principe S. P. Aug. 14. de Trin. c. 1. quâ fides saluberrimè nutritur, defenditur, roboratur: quâ scientiâ non pollent fideles plurimi, quamvis polleant ipsâ fide plurimum. Ob evidentie actualis defectum non est scientia in rigore dicta: hinc nec perseverat in Patriâ. Ejus objectum formale & specificativum est Deus

sub ratione Deitatis: materiale autem & extensivum est omne deducibile ex principiis revolutis.

NATURA DIVINA.

Essentia & natura Divina non distinguuntur virtualiter, sive non equivalent pluribus quæ ex genere suo, & ratione propria formali in rebus creatis distinguuntur: adeoque idem est utriusque constitutivum & distinctivum essentialiale: quod tamen non est ipsa infinitas, vel cumulus omnium perfectionum Divinarum: neque ipsum esse à se: neque intellectualitas radicalis, sed ipsum intelligere actuale ut per se subsistit: ideoque interroganti, quid sit Deitas? rectè respondetur, natura summè, perfectissimè & actualissimè intelligens.

ATTRIBUTA DEI.

Atributa rectè dicuntur formæ quædam absolutæ, in specie atomæ constitutæ formaliter & necessario in Deo existentes: quæ ex nostro modo concipiendi ad essentiam, per modum passionum & proprietatum ejus, consequuntur: quæque mutuò inter se & ab essentia distinguuntur, non distinctione actuali: neque

que solum distinctione rationis ratiocinantis, vel ex connotatione extrinsecà rerum creaturarum: sed distinctione rationis ratiocinatae & cum fundamento in re: ita tamen, quod essentia in suo conceptu implicite includat attributa, & includatur in illis, & quodlibet attributum includat cetera.

VISIO BEATIFICA.

DEus, qui est actus purus, & suum esse tam in genere intelligibili, quam entitativo, non videtur, imò nec videri potest mediante verbo à Beatis expresso, & formato: sed immediate per suam essentiam, utriusque speciei tam impressae quam expressae vices gerentem, taliter, quod essentia Divina per modum speciei intelligibilis intellectui Beatorum unita, ultimè illum determinando compleat ad claram suam visionem, adeoque activè in illam influat, cum lumine gloriae velut tota virtute agendi, ac intellectu ut causà principalè.

SCIENTIA DEI.

Scientiam per modum actus purissimi esse in Deo fides docet, & ratio convincit, dividitur immediate in scientiam simplicis intelligentiae

līgētiā & visionis: per illam possibilia non in se ipsis, sed in se ipso velut causā cognoscit; per hanc certo & infallibiliter videt futura, non ante decretum: cum nihil ante illud possit esse, aut intelligi sub ratione futuri: neque in suis idēis, quas etiam DEVS non habet determinatas, nisi ex decreto suā voluntatis: neque in supercomprehensione causarum secundarum & liberi arbitrij, quæ sunt causa ad utrumlibet indeterminata: neque in decreto, ut futuro in sequente signo rationis, nihil enim in DEO prius prioritate instantis in quo existit quam alterum: nec denique in eorum veritate objectivā, quam ante decretum non habent determinatam in suis causis: Sed in suo decreto, non quidem indifferente ac supponente prævisionem nostri consensūs per scientiam mediam: sed prædeterminante, cui soli conveniunt conditiones requisitæ ad rationem mediū ducentis in cognitionem alterius infallibilem.

LIBERTAS DIVINA ET PRÆDESTINATIO.

Actus Dei liber, non superaddit ad perfectiones necessarias aliquod intrinsecum defectibile, neque aliquid extrinsecum in recto importatum, sed est ipsa Divinæ volitionis enti-

tas subjective necessaria & immutabilis; ob-
jective tamen, & active indifferens propter
non necessariam sui actus cum objectis volitis
connexionem. Recto ordine volendi, Deus
prius in significatione voluit electis bonum vi-
tae aeternae, nullis praesuppositis meritis, etiam
praevisis. Secus malum aeternae damnationis,
quod non tantum per modum denegationis bene-
ficij indebiti, sed etiam per modum poenae ho-
mini intendit ex praevisione praevia deme-
ritorum.

Omnia ad Majorem DEI.
Gloriam

Scholia errores graviores emendatos exhibentia.

Pag.	Lin.	Error.	Correctio.
21.	3.	tale	tales.
25.	16	imbecillitate	imbecillitati
31.	15.	conformem	Conforme.
40.	ult.	vel	&
47.	ult.	accomodatius	accommodatius.
48.	22.	discriptionem	descriptionem.
57.	16.	duobis	duobus.
79.	12.	quem	quam.
93.	6.	supple	se
97.	11.	detractavit	detrectavit.
122.	7.	hæc	hac
127.	26.	patrociniari	patrocinari
128.	23.	<i>hunc</i>	<i>tunc.</i>
129.	7.	effatus	effatus.
139.	20.	quia	qui.
141.	14.	necessitatem	necessitatam.
142.	4.	apposita	opposita.
156.	9.	supple	alia

Reliquos minutiores emendabit facile
Lectoris prudentia.

